

Hallintotuomioistuinten toimintakertomus

2010

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS – HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUS – KOUVOLAN HALLINTO-OIKEUS
KUOPION HALLINTO-OIKEUS – OULUN HALLINTO-OIKEUS – ROVANIEMEN HALLINTO-OIKEUS
TURUN HALLINTO-OIKEUS – VAASAN HALLINTO-OIKEUS – AHVENANMAAN HALLINTOTUOMIOISTUIN
MARKKINAOIKEUS – VAKUUTUSOIKEUS – KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

1 ESIPUHE.....	3
1.1 Oikeusturvasta	3
1.2 Toimintavuodesta.....	3
2 HALLINTOTUOMIOISTUINJÄRJESTELMÄ.....	5
2.1 Oikeusturva hallintoasioissa	5
2.2 Yleiset alueelliset hallinto-oikeudet	6
2.3 Markkinaoikeus	6
2.4 Vakuutusosoikeus.....	7
2.5 Korkein hallinto-oikeus	7
3 JOHDON KATSAUS	8
3.1 Yleistä	8
3.2 Alueelliset hallinto-oikeudet.....	8
3.3 Markkinaoikeus	9
3.4 Vakuutusosoikeus.....	9
3.5 Korkein hallinto-oikeus	9
3.6 Yhteen veto.....	10
4 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	10
4.1 Yleistä	10
4.2 EU-oikeus ja Euroopan ihmisoikeussopimus	11
4.3 Lainsäädäntö.....	12
4.3.1 Uusia säädöksiä.....	12
4.3.2 Vireillä olevia lainsäädäntöhankkeita.....	13
4.4 Vireillä olevia muita hankkeita	15
4.5 Tietotekniikan nykytila ja kehittämishankkeet	15
4.6 Hallintotuomioistuinten toimitilat.....	18
5 TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS	19
5.1 Yleistä	19
5.2 Hallintotuomioistuimissa käsiteltävät asiat	19
5.2.1 Alueelliset hallinto-oikeudet	21
5.2.2 Markkinaoikeus.....	24
5.2.3 Vakuutusosoikeus	25
5.2.4 Korkein hallinto-oikeus	26
5.3 Hallintotuomioistuinten päätösten julkaiseminen ja tiedon saatavuus	28
6 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS.....	29
6.1 Hallintotuomioistuinten toiminnan tehokkuus.....	29

6.1.1 Toimintamäärärahat ja toimintamenot.....	29
6.1.2 Määrälliset tavoitteet ja niiden toteutuminen.....	30
6.1.3 Käsittely- ja vireilläoloajat.....	31
6.2 Hallintotuomioistuinten toiminnan tuottavuus (ratkaistut asiat/henkilötyövuodet).....	36
6.3 Hallintotuomioistuinten toiminnan taloudellisuus (toimintamenot/ratkaistut asiat, euroa).....	36
6.4 Laadunhallinta.....	37
6.4.1 Hallintotuomioistuinten yhteinen laatujärjestelmä.....	37
6.4.2 Muutoksenhakualttius.....	37
6.4.3 Valituksenalaisten päätösten muuttuminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa.....	39
7 HENKILÖSTÖVOIMAVARAT.....	40
7.1 Henkilöstöä koskevia tietoja.....	40
7.1.1 Yleistä.....	40
7.1.2 Henkilöstön keski-ikä.....	41
7.1.3 Henkilöstön sukupuolijakauma.....	41
7.2 Henkilöstön koulutus.....	42
7.2.1 Hallintotuomioistuinten koulutustyöryhmän järjestämä koulutus.....	43
7.2.2 Oikeusministeriön järjestämä koulutus.....	43
7.2.3 Hallintotuomioistuinten järjestämät sisäiset koulutukset.....	44
7.2.4 Muu koulutus ja kansainvälinen yhteistyö.....	45
7.3 Työtyytyväisyys ja työhyvinvointi.....	45
8 HALLINTOTUOMIOISTUINTEN SISÄISET KEHITTÄMISHANKKEET.....	46
9 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA.....	48
9.1 Sisäisen valvonnan järjestäminen.....	48
9.2 Sisäisen valvonnan arvioinnin toteutus ja lausuman laadintatapa.....	49
9.3 Sisäisen valvonnan tila ja olennaisimmat kehittämistarpeet.....	49
HALLINTOTUOMIOISTUINTEN YHTEYSTIEDOT.....	52
LIITTEET.....	53

1 ESIPUHE

1.1 Oikeusturvasta

Oikeusturvan toimivuudella on suuri merkitys koko yhteiskunnan kilpailukyvyille ja ihmisten hyvinvoinnille. Suomessa hallintotuomioistuimet ovat avainasemassa oikeusturvan toteuttamisessa ja rakennettaessa tarvittavaa yhteiskunnallista luottamusta. Hallintotuomioistuinten toimiala on laaja. Oikeusturvan todellisuus punnitaan muun ohella sosiaaliturvan, terveydenhuollon, verotuksen, ympäristölupien, rakentamisen, kunnallishallinnon, kilpailun ja elinkeinon harjoittamisen arkipäivässä.

Tuomioistuinten toimintaedellytyksistä huolehtiminen on osa oikeusturvan vahvistamista. Hallintolainkäytön merkitykseen talouskehityksen ja hyvinvoinnin rakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota taloudellisen epävarmuuden aikana. Useissa kansantaloustieteellisissä tutkimuksissa on osoitettu kilpailukyvyn riippuvuus oikeusvaltiokehityksestä. Maailmanpankin tutkimuksissa on arvioitu, että hyvinvoinnista pieni osa tulee luonnonvaroista, vähän suurempi osa tuotteista ja valtaosa käsin koskemattomasta pääomasta. Näin ollen niin sanotun sosiaalisen pääoman ja instituutioiden merkitys on olennainen. Avainasemassa on oikeusvaltion toimivuus. Maailmanpankin selvitysten mukaan talouskehityksen ja luottamuksen tärkeimpiä osatekijöitä on oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen.

Yksi näköeste ymmärtää oikeusturvan merkitystä on valtion tuottavuusohjelma. Tältä kannalta on huolestuttavaa, jos tuottavuusohjelmaan sisältyvät säästötoimet kohdistetaan ilman vaikutusten arviointia tuomioistuimiin ottamatta huomioon oikeusturvan tarpeita sekä hallinnon ja hallintolainkäytön toimintojen eroavuutta. Tilastokeskus on osoittanut kokonaistuottavuuden viime vuonna selvästi alentuneen. Eduskunnan tarkastusvaliokunta on todennut tuottavuusohjelman painottuneen mekaanisiin henkilöstövähennyksiin tuottavuuden kustannuksella. Valiokunnan mukaan ohjelmaa ei ole syytä jatkaa.

Vuonna 2009 valmistunut tutkimus oikeusturvan todellisuudesta ja hallintolainkäytön vaikuttavuudesta (ns. pyramiditutkimus) tuotti arvokasta tietoa hallinnon, säädöspolitiikan ja tuottavuusohjelman kehittämiseen. Korkeimman hallinto-oikeuden jo vuonna 2009 valtioneuvostolle tekemään esitykseen oikeusturvaa koskevan jatkotutkimuksen käynnistämisestä ei ole saatu vastausta.

1.2 Toimintavuodesta

Tämä toimintakertomus on osa valtion talousarvio- ja tilinpäätösjärjestelmää. Tämän vuoksi sen sisällössä painottuvat numerotiedot, taloudelliset seikat, voimavarat ja asiamäärät. Toimintakertomuksessa selvitetään valtion talousarvio- ja tilinpäätösjärjestelmän edellyttämin tavoin hallintotuomioistuimissa ratkaistavien asiamäärien kehitystä sekä lainsäädännössä, hallinnon rakenteissa ja toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia. Samoin tarkastellaan hallintotuomioistuinten toiminnallista tehokkuutta, tuottavuutta ja taloudellisuutta.

Vuonna 2010 hallintotuomioistuimet suoriutuivat verrattain hyvin perustuslain mukaisesta oikeusturvatehtävästään. Hallintotuomioistuinten toiminta on useilla mittareilla osoitettuna taloudellista ja tuloksellista. Hallintotuomioistuinten toimintaa on kuitenkin edelleen kehitettävä ja asioiden käsittelyaikoihin on kiinnitettävä huomiota. Hallintotuomioistuimille on tämän vuoksi turvattava riittävät voimavarat myös tulevaisuudessa.

Talousarviossa muiden tuomioistuinten kuin korkeimman hallinto-oikeuden (25.10.02) ja korkeimman oikeuden (25.10.01) toimintamenot ovat kaikki samassa momentissa (25.10.03). Jotta eduskunta voisi nykyistä paremmin arvioida hallintotuomioistuinjärjestelmän toiminnallista kehitystä ja voimavarojen riittävyyttä, valtion talousarviossa tulisi olla valtionalouden tarkastusviraston kannattamin tavoin muiden hallintotuomioistuinten toimintamenoja varten oma momenttinsa. Siihen sisältyisivät alueellisten hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden ja vakuutusosikeuden toimintamenot.

Tämä toimintakertomus hyväksyttiin 1.3.2011 hallintotuomioistuinten päällikkötuomarikokouksessa, johon osallistuivat korkeimman hallinto-oikeuden presidentti sekä alueellisten hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden ja vakuutusosikeuden ylituomarit sekä Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen hallintopäällikkönä toimiva Ahvenanmaan käräjäoikeuden laamanni. Yhteisen toimintakertomuksen lisäksi useimmat hallintotuomioistuimet julkaisevat omia vuosikertomuksiaan, joissa selostetaan tarkemmin kunkin tuomioistuimen toimintaa.

Helsingissä, maaliskuun 14. päivänä 2011

Pekka Hallberg
Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti

2 HALLINTOTUOMIOISTUINJÄRJESTELMÄ

2.1 Oikeusturva hallintoasioissa

Oikeusturva on jokaiselle kuuluva perusoikeus. Perustuslaissa säädetään oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon periaatteista. Niitä ovat käsittelyn julkisuus, oikeus tulla kuulluksi, päätösten perusteleminen sekä oikeus hakea muutosta. Oikeusturvatavoitetta korostaa myös hallintolainkäyttölain virallisperiaatteeksi ja oikeusturvaperiaatteeksi kutsuttu säännös asian selvittämisestä. Hallintotuomioistuin vastaa osaltaan siitä, että asia tulee selvitetyksi.

Asianosainen pystyy yleensä ajamaan asiaansa ilman asiamiestä, mikä helpottaa muutoksenhakua ja oikeusturvan saamista. Hallintoprosessissa pyritään siihen, että asioita ei ratkaista puutteellisten selvitysten pohjalta ja että oikeusturva on todellista. Suomi on sidottu myös ylikansallisesti määräytyviin oikeusturvatakeita koskeviin vaatimuksiin, jotka täsmentyvät erityisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen soveltamiskäytännön kautta.

Oikeusturvavaatimukset lisääntyvät ja muuttuvat yleisen yhteiskunnallisen kehityksen myötä. Yhteiskunnan rakenteet niin elinkeinoelämässä kuin hallinnossakin muuttuvat. Toimintaympäristöön vaikuttavat jatkossa yhä enemmän muun muassa väestön ikääntyminen, kunta- ja palvelurakenteen muutos sekä kansainvälistyminen. Muutosten vaikutuksia on aina arvioitava asianosaisten kannalta.

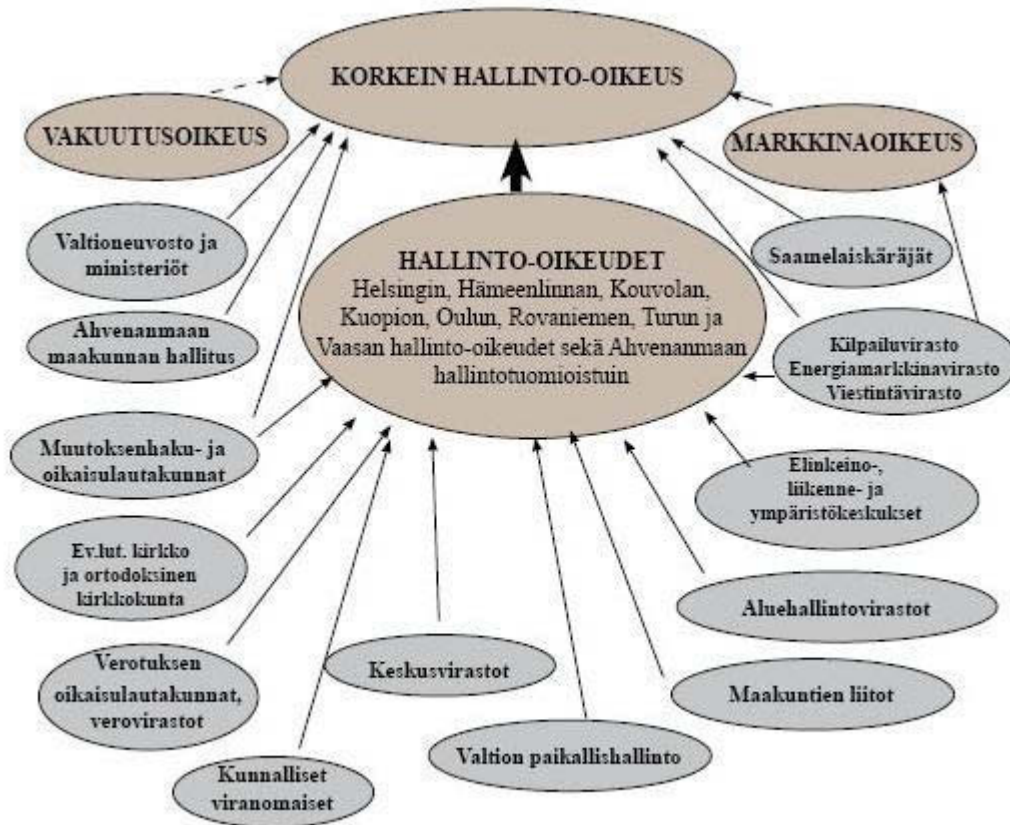
Oikeusturvaan kuuluu todellinen pääsy (access to court) tuomioistuimeen. Muutoksenhaku on ymmärrettävä yksityisten ihmisten oikeutena eikä tuomioistuinten työmääränä. Suomalaisen oikeusvaltion vahvuus antaa edellytyksiä selviytyä myös muutoksissa.

Oikeusturvan kokonaisuuden kannalta virheiden korjaamisella mahdollisimman aikaisessa vaiheessa on olennainen merkitys. Tältä kannalta hyvä hallinto ja oikeudenmukainen oikeudenkäyttö muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden. Hallintotuomioistuinten ratkaisujen yhteiskunnallista merkitystä on siten tarkasteltava myös hallinnon lukemattomien asiaryhmien taustaa vasten.

Oikeusturvan kannalta on myös olennaista, että säädösvalmistelussa kiinnitetään huomiota yli hallinnonalojen ulottuvien vaikutusten arviointiin ja lainuudistusten toimivuuden varmistamiseen.

Perustuslain mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein hallinto-oikeus ja korkein oikeus. Hallintotuomioistuimet antavat oikeusturvaa yksityisille, yrityksille ja muille yksityisoikeudellisille yhteisöille. Tietyissä asiaryhmissä myös hallintoviranomaisella on valitusoikeus toisen hallintoviranomaisen päätökseen. Ratkaisuissa on usein lisäksi kysymys yhteiskunnan jäsenten välisten suhteiden järjestämisestä sekä yleisten etujen turvaamisesta.

Yleisiä hallintotuomioistuimia ovat korkein hallinto-oikeus ja alueelliset hallinto-oikeudet. Pääsääntönä on, että hallintoviranomaisen päätöksestä valitustie menee yleiseen alueelliseen hallintotuomioistuimeen. Tietyissä asiaryhmissä muutosta haetaan kuitenkin erityistuomioistuimelta tai valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Erikseen määrätyillä toimialoilla tuomiovaltaa käyttävät erityistuomioistuimina markkinaoikeus ja vakuutus-oikeus.

Kuva 1 Valittaminen hallintoviranomaisen päätöksestä vuonna 2010

2.2 Yleiset alueelliset hallinto-oikeudet

Yleisiä alueellisia hallintotuomioistuimia ovat Helsingin, Hämeenlinnan, Kouvolan, Kuopion, Oulun, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet. Ahvenanmaan maakunnassa yleisenä alueellisena hallintotuomioistuimena on Ahvenanmaan hallintotuomioistuin, joka toimii Ahvenanmaan käräjäoikeuden yhteydessä.

Hallinto-oikeuksien tuomiopiirit muodostuvat yhdestä tai useammasta maakunnasta. Tietyissä asiaryhmissä alueellisen hallinto-oikeuden tuomiopiirinä voi olla koko Suomi. Esimerkiksi Helsingin hallinto-oikeuteen on keskitetty kaikki arvonlisäveroa, tulleja ja valmisteveroja koskevat asiat sekä turvapaikka-asiat. Vastaavasti muutoksenhaku vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisista lupa- ja velvoittamispäätöksistä on keskitetty Vaasan hallinto-oikeuteen. Ahvenanmaan maakunta kuuluu kuitenkin useimmissa näistäkin asiaryhmistä Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen tuomiopiiriin. Vuoden 2010 alussa toteutettu aluehallintouudistus muutti jonkin verran hallinto-oikeuksien toimialueita elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja aluehallintovirastojen osalta.¹

2.3 Markkinaoikeus

Markkinaoikeus on erityistuomioistuin, joka käsittelee kilpailunrajoituksista annetussa laissa, julkisista hankinnoista annetussa laissa, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla

¹ Yleisten alueellisten hallinto-oikeuksien tuomiopiirit ja tuomiopiirejä vastaavat asukasluvut. Liite 1

muutosta suoraan korkeimmalta hallinto-oikeudelta, ovat maaseutuelinkeinojen valituslautakunta, patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta, keskusverolautakunta ja virkamieslautakunta.

Suurimmassa osassa korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemistä asiaryhmistä ei ole valituslupajärjestelmää. Merkittävimmät asiaryhmät, joissa niitä koskevien lakien mukaan on haettava valituslupaa, ovat useat veroasiat, ulkomaalaisasiat ja toimeentulotukiasiat sekä osa maankäyttö- ja rakennuslain alaan kuuluvista asioista. Perusteet valituslupien myöntämiselle on kuitenkin säädetty sellaisiksi, että muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei muodostu pelkkää prejudikaatti- eli ennakkopäätösjärjestelmää.

3 JOHDON KATSAUS

3.1 Yleistä

Tuomioistuinten käsiteltäväksi tulee yhä useammin laajoja ja oikeudellisesti vaativia asioita sekä uudenlaisia oikeudellisia kysymyksiä. Yhtenä syynä tähän on EU-säädösten ulottuminen yhä laajemmalle alueelle. Myös kotimaisessa eri alojen lainsäädännössä tapahtuu jatkuvasti muutoksia, jotka vaativat perehtymistä ja tulkintaa tuomioistuimissa. Hallintolainkäytön toimintaympäristöön vaikuttavat jatkuvasti muuttuvan lainsäädännön ohella nyt erityisesti talouden epävarmuus. Myös yhteiskunnan jäsenten oikeusturvaa koskevat odotukset ovat kasvaneet.

Valtion aluehallinnon uudistamista koskevat perussäädökset, jotka tulivat voimaan 1.1.2010, aiheuttavat lisätyötä sekä hallintoviranomaisissa että hallintotuomioistuimissa. Uudistus nosti esiin uudella tavalla kysymyksen hallinto-oikeuden alueellisesta toimivallasta. Yksittäiset aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ovat monimutkaisella, asiakohtaisia ja alueellisia perusteita yhdistävillä perusteilla tulleet toimivaltaisiksi myös jonkin toisen viraston tai keskuksen alueella tai jopa koko maassa. Näin ollen toimivaltaiseksi saattaa tulla viranomaisen päätoimipaikkaperusteella asianosaisista ehkä hyvinkin kaukana sijaitseva hallinto-oikeus, ja samaan asiakysymykseen liittyvät valitukset saattavat hajautua eri hallinto-oikeuksille. Toinen esiin noussut ongelmaryhmä on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten eri vastuualueiden puhevalta ja tehtävien keskinäinen jännitteisyys hallintoprosessissa.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Viime vuosina on ollut vallalla julkisten palveluiden yksityistäminen. Esimerkkeinä mainittakoon sosiaali- ja terveystalvelujen yksityistäminen. Yksityistämässä ja sen sääntelyssä on huolehdittava siitä, että perustuslain 124 § ja siitä johdetut vaatimukset toimivaltuuksien täsmällisestä sääntelystä, sääntelyn yleisestä tarkkuudesta ja muusta asianmukaisuudesta täyttyvät.

3.2 Alueelliset hallinto-oikeudet

Vuonna 2010 alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) saapui noin 2,7 prosenttia enemmän lainkäyttöasioita kuin edellisenä vuonna. Saapuneiden asioiden määrä vaihteli huomattavasti hallinto-oikeuksittain; Helsingissä lisäys oli 4 prosenttia, Kuopiossa 16 prosenttia, Oulussa noin 5 prosenttia ja Vaasassa 10 prosenttia, kun taas Kouvolaan saapui 14 prosenttia vähemmän asioita kuin edellisenä vuonna. Pääasiaryhmistä eniten kasvoivat ulkomaalaisasiat.

Alueelliset hallinto-oikeudet (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) ratkaisivat noin 6,3 prosenttia enemmän asioita kuin edellisenä vuonna. Ne ylittivät niille tulosneuvotteluissa asetetun kokonaistavoitteen. Vireillä olevien asioiden määrä kuitenkin kasvoi hieman edellisestä vuodesta. Alueellisten hallinto-oikeuksien (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) keskimääräinen käsittelyaika aleni edellisen vuoden 7,8 kuukaudesta 7,3 kuukauteen. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimessa keskimääräinen käsittelyaika oli 6,5 kuukautta.

Alueellisissa hallinto-oikeuksissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) yli 12 kuukautta vireillä olevien asioiden osuus oli kertomusvuonna 8 prosenttia kaikista vireillä olevista asioista (edellisenä vuonna myös 8 prosenttia). Pääasiaryhmistä veroasioissa oli eniten yli 12 kuukautta vireillä olevia asioita.

3.3 Markkinaoikeus

Markkinaoikeuteen saapui vuonna 2010 ennätyselliset 691 asiaa, mikä on noin 15 prosenttia enemmän kuin vuonna 2009. Kasvua selittivät hankinta-asioiden määrän tasainen nousu ja sähkömarkkina-asiat. Julkisten hankintojen kansallisten kynnsarvojen korottaminen ei vähentänyt markkinaoikeuden juttumäärää.

Kertomusvuonna keskimääräinen käsittelyaika saatiin pudotettua edellisvuoden 10 kuukaudesta 8,7 kuukauteen.

Markkinaoikeus ratkaisi noin 3,7 prosenttia enemmän asioita kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2010 lopussa markkinaoikeudessa oli ratkaisematta 419 lainkäyttöasiaa. Kertomusvuoden alussa asioita oli vireillä 416 asiaa, joten saapuneiden asioiden määrän huomattavasta noususta huolimatta markkinaoikeus pystyi estämään tuomioistuimen uudelleenruuhkautumisen.

3.4 Vakuutusoikeus

Vakuutusoikeuteen vuosittain saapuneiden asioiden määrä on pysynyt vuodesta 2008 lukien suunnilleen samansuuruisena. Kertomusvuonna vakuutusoikeuteen saapui 7 557 asiaa eli noin 2,3 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2009. Saapuneiden asioiden määrä ylitti hieman kertomusvuonna ratkaistujen asioiden määrän. Vaikka asiarakenne on muuttunut vaativammaksi, on asioiden keskimääräistä käsittelyaikaa saatu kuitenkin vuosittain lyhenemään. Kertomusvuonna keskimääräinen käsittelyaika oli 10,8 kuukautta, mikä kuitenkin ylitti käsittelyajalle asetetun tavoitteen.

3.5 Korkein hallinto-oikeus

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui kertomusvuonna 4 586 asiaa, mikä on noin 4,7 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna ja selvästi enemmän kuin ennakoitu määrä 4 100 asiaa. Saapuneiden asioiden määrää nostivat erityisesti ulkomaalaisasiat sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat valitukset.

Korkein hallinto-oikeus ratkaisi yhteensä 4 202, mikä ylitti sekä edellisenä vuonna ratkaistujen määrän (3 965) että asetetun 4 200 asian tavoitteen. Keskimääräinen käsittelyaika oli 11,1 kuukautta.

3.6 Yhteenveto

Hallintotuomioistuimiin saapuneiden asioiden määrä nousi kertomusvuonna kolmen edellisen vuoden tapaan. Viime vuonna asiamäärät kasvoivat erityisesti ulkomaalais- ja autoverasioissa. Saapuneiden asioiden määrän kasvusta huolimatta hallintotuomioistuimet suoriutuivat kokonaisuutena arvioiden verrattain hyvin perustuslain mukaisesta oikeusturvatehtävästään myös kertomusvuonna. Hallintotuomioistuimet onnistuivat pääosin saavuttamaan sekä taloudellisuudelle että tuottavuudelle asetetut tavoitteet. Lisäksi käsittelyaikoja saatiin lyhennettyä. Alueellisten hallinto-oikeuksien tuottavuuden ja käsittelyaikojen välillä on kuitenkin eroja, mikä selittyy osin asiarakenteella. Nämä tulisi saada mahdollisimman yhteneväksi, ja hallintotuomioistujia on kehitettävä yhteisten periaatteiden mukaisesti.

Tässä yhteydessä ei voida kuitenkaan kiinnittää huomiota yksinomaan ratkaistujen asioiden määrään, vaan myös päätösten laatuun. On pyrittävä löytämään parhaat työskentelytavat ja käytännöt siten, että sekä päätösten laatu että toiminnan tuloksellisuus saadaan mahdollisimman hyvälle tasolle.

Jotta pystytään säilyttämään oikeusvarmuus korkealla tasolla samalla kun pyritään nopeuttamaan valitusten käsittelyä, hallintotuomioistuinten käytännön toimintaedellytyksistä on huolehdittava. Hallintotuomioistuimille on varattava riittävät henkilöstö- ja taloudelliset voimavarat, joiden avulla hallintotuomioistuinasioissa voidaan taata niin hallintolainkäyttöprosessin, päätösten laadukkuuden kuin käsittelyaikojen osalta sellainen oikeusturva, jota Suomen perustuslaki, kansainväliset velvoitteet ja myös asiakkaat hallintotuomioistuimilta edellyttävät. Myös henkilöstön kouluttamiselle ja kehittämiselle on pystyttävä varaamaan riittävästi aikaa, jotta toiminta olisi kestäväällä pohjalla ja päätökset laadukkaita.

4 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

4.1 Yleistä

Toimintaympäristön muutokset ja yhteiskuntakehitys heijastuvat monella tasolla suomalaiseen yhteiskuntaan ja eri oikeudenaloille. Oikeusministeriön laatiman hallinnonalansa tulevaisuuskatsauksen² mukaan tärkeimpiä yleisiä muutosvoimia ovat globaalit maailmanjärjestyksen muutokset, väestökehitys, maailmantalouden kehitys ja talouskriisi, tietoyhteiskunta ja teknologinen kehitys, ilmastonmuutos ja ekosysteemit, osaaminen, arvojen muutokset sekä luovuuden ja innovaatioiden haasteet. Muutokset luovat uusia mahdollisuuksia, mutta asettavat myös vaatimuksia oikeusvaltion kehittämiseksi. Oikeusministeriön hallinnonalan eri alueilla vaikuttavat yhteiskunnalliset muutokset koskevat muun ohella demokratian kehittämistä, lainsäädäntöpolitiikkaa, oikeusturvaa, kriminaalipolitiikkaa ja arjen oikeussuhteiden sääntelyä.

Vuosille 2011–2016 oikeusministeriö on laatinut myös toimintastrategian.³ Sen mukaan ministeriöllä ja hallinnonalalla tulee olla osaava, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö ja riittävät, tehokkaasti käytetyt, oikein kohdenneet taloudelliset voimavarat sekä toimivat ohjausvälineet, organisaatiot ja yhteistyörakenteet. Lisäksi tarvitaan riittävää tietopohjaa ja ydintoimintoja tehokkaasti tukevaa tietotekniikkaa. Toimintastrategian linjauksilla ja painotuksilla uskotaan tuettavan parhaiten oikeusministeriön hallinnonalan kykyä ja mahdollisuuksia edistää oikeusvaltion toteutumista ja oikeusjärjestelmän toimivuutta.

² Oikeudenmukaisuus ja luottamus kestävän yhteiskuntakehityksen perustana. Toiminta ja hallinto 70/2010

³ Oikeusministeriö ja oikeusvaltion toimintaedellytykset. Toiminta ja hallinto 82/2010

Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuksessa (207/2010) selvitetiin, onko valtion tuottavuusohjelmaa valmisteltu ja ohjattu siten, että olisi luotu riittävä perusta saavuttaa ohjelman tavoitteet. Tarkastus osoitti, että tuottavuusohjelman alkaessa vuonna 2003 tuottavuuden parantaminen näytti aidosti olleen ohjelman ensisijainen tavoite, mutta vuoden 2005 hallituksen kehyspäätyöstä lähtien ensisijaiseksi tavoitteeksi näyttää tulleen valtion henkilöstön vähentäminen.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta antoi mietintönsä (8/2010 vp) valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksesta eduskunnalle toiminnastaan varainhoitovuodelta 2009. Tarkastusvaliokunta totesi mietinnössään, että nykymuotoista kokonaistuottavuutta huonosti edistävää tuottavuusohjelmaa ei seuraavalla hallitus- ja kehyskaudella tule enää jatkaa.

Kuten vuonna 2009 valmistuneesta hallintolainkäytön vaikuttavuutta koskevasta pyramiditutkimuksesta⁴ ilmenee, hallintotuomioistuinten toimivuudella on suuri merkitys koko yhteiskunnan kannalta. On tärkeää, että hallintotuomioistuimet ensi asteen tuomioistuimina ovat riittävän vahvoja ja toimivia, jotta asioiden käsittely voidaan taata joutuisasti ja laadukkaasti. Tällöin muutoksenhakutarve korkeimpaan hallinto-oikeuteen jää mahdollisimman vähäiseksi ja oikeusturvaa saadaan viivytyksettä. Hallintotuomioistuimet ovat avainasemassa rakennettaessa muutoksessa oikeusturvaa ja yhteiskunnan luottamuspääomaa. Julkishallinnon tuottavuuden tavoittelussa on siten huolehdittava oikeudenkäytön toimintaedellytyksistä.

4.2 EU-oikeus ja Euroopan ihmisoikeussopimus

Euroopan unionissa laadittuja säädöksiä ja niihin perustuvaa kansallista lainsäädäntöä sovelletaan pääosin hallintoviranomaisissa, joten EU-oikeuden tulkintakysymykset ohjautuvat nimenomaan hallintotuomioistuimiin, jotka ovat siten avainasemassa EU-oikeuden soveltamisessa. EU-lainsäädännön monimutkaisuus ja ulottuminen yhä uusille elämänalueille tuottaa ongelmia hallinnossa ja työllistävät siten hallintotuomioistujia.

Vuonna 2010 korkein hallinto-oikeus lähetti Euroopan unionin tuomioistuimelle viisi ennakkoratkaisupyyntöä. Suomesta on vuosina 1995–2010 lähetetty yli 60 ennakkoratkaisupyyntöä. Niistä yli puolet on liittynyt hallintolainkäyttöön.

Euroopan ihmisoikeussopimus on, kuten Euroopan unionin säädökset, myös osa voimassa olevaa lainsäädäntöämme ja on soveltamisalansa puitteissa otettava huomioon hallintolainkäytön alalla.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin antoi vuonna 2010 yhteensä 46 Suomea koskevaa ratkaisua, joista yhdeksän koski hallintotuomioistujia. Hallintotuomioistujia koskeva luku sisältää tapaukset, joissa todettiin rikkomus sekä hallituksen antamat yksipuoliset julistukset, sovinnot ja tapaukset, joissa ei todettu rikkomusta.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kertomusvuonna antamissa kahdessa hallintolainkäyttöprosessia koskevassa tapauksessa Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi, ettei hallinnollinen oikeudenkäynti ollut tapahtunut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaisessa kohtuullisessa ajassa (Raita vs. Suomi, ympäristölupa-asia; Huoltoasema Matti Eurén Oy ym. vs. Suomi, kaupungin etuosto-oikeus). Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ei perustellut ratkaisujaan yksityiskohtaisesti, vaan se tyytyi aiempaan oikeuskäytäntönsä viitaten toteamaan,

⁴ Pyramiditutkimus on saatavilla verkkojulkaisuna www.kho.fi/36399.htm

että se on samankaltaisissa tapauksissa useasti katsonut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa loukatun.

Lisäksi Suomi antoi kahdessa tapauksessa yksipuolisen julistuksen ja kahdessa tapauksessa tehtiin sovinto. Edellä mainituissa tapauksissa oli myös kysymys oikeudenkäynnin pituudesta.

4.3 Lainsäädäntö

4.3.1 Uusia säädöksiä

Lainsäädäntö muuttuu jatkuvasti, mikä heijastuu hallintotuomioistuinten työhön. Lain uudistukset saattavat aiheuttaa eri oikeudenaloilla juttumäärien kasvua, jota on vaikea ennakoida. Esimerkkinä mainittakoon ympäristönsuojelulain muutos haja-asutusalueiden jätevesiasioiden osalta ja sen mahdollinen vaikutus ympäristöasioiden määrään.

Tuomioistuinten asiamääriin ja sen myötä käsittelyaikoihin vaikuttaa myös lainsäädännön laatu. Mitä enemmän epäselvyyksiä ja muita ongelmia sovellettavassa aineellisessa lainsäädännössä on, sitä useammin asioita joudutaan ratkaisemaan tuomioistuimissa. Säädösvalmistelun kehittäminen on siten välttämätöntä.

Seuraavana tarkastellaan muutamia säädöksiä, joilla on erityisesti merkitystä hallintotuomioistuinten toimintaan.

Vuoden 2010 alussa hallintolainkäyttölakiin lisättiin 53 a § (364/2009), joka sisältää säännöksen hallinnollisen taloudellisen seuraamuksen käsittelyn viivästymisestä. Pykälän mukaan hallintotuomioistuin tai muu lainkäyttöelin voi viivästyksen hyvittämiseksi alentaa hallinnollisen taloudellisen seuraamuksen määrää tai poistaa sen kokonaan. Kysymys on uudesta oikeussuojakeinosta, jota asianosainen voi käyttää oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämiseksi.⁵

Kesäkuun 1. päivänä 2010 voimaan tullut laki julkisista hankinnoista annetun lain muuttamisesta (321/2010) ja laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain muuttamisesta (322/2010) muuttivat hankintalain soveltamisen kansallisia kynnysarvoja tavara- ja palveluhankintojen osalta 15 000 eurosta 30 000 euroon ja rakennusurakoiden osalta 100 000 eurosta 150 000 euroon. Samalla tehtiin mahdolliseksi hankintapäätöksen sähköinen tiedoksianto. EU-kynnysarvon ylittävien hankintojen osalta lisättiin markkinaoikeuden mahdollisuuksia oikaista hankintayksikön virheellinen menettely säätämällä kolme uutta seuraamusta; tehottomuusseuraamus, seuraamusmaksu ja sopimuskauden lyhentäminen.

Markkinaoikeuslakia muutettiin lisäämällä markkinaoikeuden päätösvaltaisuutta yhden lainoppineen jäsenen kokoonpanossa ja säätämällä lainkäyttöasioiden käsittelystä vahvennetussa istunnossa ja täysistunnossa.

Laki hallintolain muuttamisesta (581/2010) tuli voimaan 1.8.2010. Hallintolain uusilla säännöksillä pyritään selkeyttämään oikaisuvaatimusjärjestelmää ja parantamaan mahdollisuuksia toimia joustavasti ja tehokkaasti hallintopäätösten virheiden oikaisemisessa. Tavoitteena on myös, että asianosainen saa nykyistä paremmin tietoa oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan

⁵ Kertomusvuonna markkinaoikeus alensi hallintolainkäyttölain 53 a §:n nojalla neljässä kilpailunrajoitusasiassa seuraamusmaksun määrää asian käsittelyn pitkän keston vuoksi.

oikaisuvaatimusmenettelyssä. Samalla pyritään vähentämään hallintotuomioistuimiin tulevien oikeusriitojen määrää.

Tasavallan presidentti vahvisti 11.2.2011 ampuma-aselain muutoksen, joka tulee voimaan 13.6.2011. Ampuma-aselakia muutettiin muun muassa siten, että yksityishenkilöille käsiaseisiin annettavat aseluvat ovat ensin määräaikaaisia, voimassaoloaika on enintään viisi vuotta. Hakijalta vaaditaan myös soveltuvuudesta ja ampumaseuran asekouluttajan antama todistus harrastuneisuudesta. Lisäksi poliisi voi pyytää tarvittaessa hakijasta lääkäriltä suoraan hänen terveystietojaan.

Eduskunta hyväksyi 11.2.2011 hallituksen esityksen (HE 179/2010 vp) laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta, joka tuli voimaan 9.3.2011. Ympäristönsuojelulakia muutettiin siten, että kiinteistön ominaisuuksiin ja kiinteistön haltijaan liittyvät erityispiirteet voidaan nykyistä joustavammin ottaa huomioon talousjätevesien käsittelyä koskevia säännöksiä sovellettaessa. Valtioneuvosto hyväksyi 10.3.2011 uuden jätevesiasetuksen, joka tulee voimaan 15.3.2011.

Eduskunta hyväksyi 22.2.2011 hallituksen esityksen (HE 280/2010 vp) laeiksi tuomareiden nimittämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Eduskunnan hyväksymän lakiehdotuksen mukaan korkeimmalla oikeudella ja korkeimmalla hallinto-oikeudella on nimitystoimivalta vain, jos nimitys tehdään vuotta pidemmäksi määräajaksi. Ylimmät tuomioistuimet nimittävät edelleen tuomioistuinten päällikkötuomarit määräajaksi sen kestosta riippumatta. Enintään vuoden määräajaksi tuomarin nimittää hovioikeudessa, hallinto-oikeudessa, vakuutus-oikeudessa, työtuomioistuimessa ja markkinaoikeudessa täysistunnon tai vastaavan monijäsenisen toimielimen asemesta asianomaisen tuomioistuimen päällikkötuomari. Hyväksytyt lakiehdotukset sisältävät lisäksi eräitä hallinto-oikeuden, vakuutus-oikeuden ja markkinaoikeuden kokoonpanoa koskevia muutoksia.

Eduskunta hyväksyi 4.3.2011 hallituksen esityksen (HE 182/2010 vp) laiksi sähköisestä huutokaupasta ja dynaamisesta hankintajärjestelmästä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Julkisista hankinnoista annettuun lakiin lisättiin muun muassa säännös, joka mahdollistaa hankintamenettelyn päättämisen hankintaa tekemättä. Tavoitteena on, että hankintayksiköiden ja toimittajien epätietoisuus hankinnan keskeyttämisen mahdollisuuksista vähenisi ja pienentäisi näin markkinaoikeuteen tehtävien valitusten määrää.

Eduskunta hyväksyi 11.3.2011 hallituksen esityksen (HE 277/2009 vp) vesilainsäädännön uudistamiseksi. Uudistuksella pyritään muun ohella selkeyttämään yleisesti vesilain järjestelmää ja menettelyä vesiasioissa. Lisäksi pyritään tehostamaan vesiasioiden käsittelyä ja nopeuttamaan laajojen lupa-asioiden käsittelyä aluehallintovirastossa.

Eduskunta hyväksyi 11.3.2011 hallituksen esityksen (HE 88/2010 vp) uudeksi kilpailulaiksi. Osa uuden kilpailulain säännöksistä vastaa sisällöltään voimassa olevan lain säännöksiä. Keskeisimmät uudistukset koskevat seuraamusjärjestelmää, vahingonkorvausta, kilpailuasioissa noudatettavaa menettelyä ja yrityskauppavalvontaa koskevia säännöksiä.

4.3.2 Vireillä olevia lainsäädäntöhankkeita

Yksi keskeisimmistä vireillä olevista säädöshankkeista on hallintolainkäytön kehittämishanke. Oikeusministeriön asettaman hallintolainkäyttötoimikunnan tehtävänä on laatia ehdotukset oikeussuojakeinoista hallintoviranomaisen passiivisuustilanteissa, hallintolainkäytön yleisten menettelysäännösten uudistamisesta ja eri hallintotuomioistuintasojen tehtävistä ja asemasta

hallinnon oikeussuojajärjestelmässä. Hallintolainkäytön kehittämistä arvioidaan ja selvitetään hallintolainkäyttötoimikunnan lisäksi sen alaisuudessa toimivissa alatyöryhmissä (passiivisuustyöryhmä, prosessityöryhmä ja hallintolainkäytön tasotyöryhmä), jotka käsittelevät viranomaisten passiivisuutta ja hallintolainkäytön menettelysäännösten kehittämistä. Toimikunnan toimikausi on 1.10.2007 – 31.12.2010.

Passiivisuustyöryhmä luovutti mietintönsä 30.9.2008.

Prosessityöryhmä sai 4.2.2011 valmiiksi loppumietintönsä (Oikeudenkäynti hallintoasioissa. Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 4/2011). Työryhmä ehdottaa hallintolainkäyttölain korvaamista uudella lailla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Uutta lakia sovellettaisiin korkeimmassa hallinto-oikeudessa, alueellisissa hallinto-oikeuksissa, vakuutus-oikeudessa ja muutoksenhakulautakunnissa sekä tiettyjen asioiden käsittelyssä markkinaoikeudessa ja työtuomioistuimessa. Työryhmän mukaan nykyiset säännökset toimivat pääosin hyvin eikä suuria muutostarpeita ole perus- ja ihmisoikeusvaatimusten kannalta. Keskeiset tarkistamistarpeet liittyvät lähinnä suullista käsittelyä ja todistajien kuulemista, viranomaisen prosessiin osallistumista, päätösten tiedoksiantoa, hallintoriitaa, hallintotuomioistuinten turvaamistoimivaltaa sekä oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeviin säännöksiin. Muutoksenhaku ministeriöiden hallintopäätöksistä ohjattaisiin alueellisiin hallinto-oikeuksiin. Uutta olisi, että tuomioistuin voisi poikkeustapauksissa asettaa määräajan, johon mennessä osapuolten on toimitettava mahdollinen lisäaineisto asiassa. Määräajan jälkeen toimitettua lisäselvitystä ei tarvitsisi ottaa huomioon oikeudenkäynnissä. Ylimääräistä muutoksenhakua koskevaa sääntelyä ehdotetaan myös uudistettavaksi. Kantelu ja purku yhdistettäisiin yhdeksi ylimääräiseksi muutoksenhakukeinoksi, jonka nimenä olisi purku. Samasta asiasta saisi hakea purkua vain kerran.

Hallituksen esityksessä (HE 281/2010 vp) laiksi vakuutus-oikeuslain muuttamisesta ehdotetaan vakuutus-oikeuslakia muutettavaksi muun ohella siten, että määrätyissä asioissa vakuutus-oikeuden ratkaisukokoonpanoja kevennetään luomalla nykyisten kolmi- ja viisijäsenisten kokoonpanojen rinnalle yhden tuomarin kokoonpano sekä yhden tuomarin ja lääkärijäsenen muodostama kokoonpano. Esityksessä ehdotetaan myös lääketieteellisen arviointimenettelyn täydentämistä nykyisestä erillisten vakuutus-oikeuden asiantuntijalääkäreiden käyttämisellä, työoloja, yritystoimintaa ja sotilasvamma-asioita tuntevien asiantuntijajäsenten ratkaisutoimintaan osallistumisen rajoittamista, asioiden ratkaisemista istuntoa järjestämättä, jos jäsenet ovat asiakirjoihin perehtymisen jälkeen olleet ratkaisusta yksimielisiä, sekä esittelijän aseman sääntelemistä kaikilta osin lain tasolla. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös lisäselvityksen vastaanottamisen rajoittamisesta ratkaisupäivään ja vakuutus-oikeuden velvollisuudesta antaa muutoksenhakijalle tiedot asian vireille tulosta, arvioidusta käsittelyajasta, kirjallisen ja suullisen selvityksen huomioon ottamisesta sekä ohjeet lisäselvityksen toimittamiseksi. Virantäyttömenettelyä uudistetaan muun muassa siten, että vakuutus-oikeuden lääkärijäsenten ja muiden asiantuntijajäsenten olisi nimitysvaiheessa ilmoitettava sidonnaisuutensa. Uudistuksen tavoitteena on nopeuttaa ja joustavoittaa asioiden käsittelyä vakuutus-oikeudessa, lisätä toiminnan avoimuutta ja varmistaa oikeusvarmuuden säilyminen korkealla tasolla.

Eduskunnalle 8.10.2010 annettussa hallituksen esityksessä (HE 181/2010 vp) laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta ehdotetaan muutettavaksi valtion virkamieslakia. Valtion virkamieslain yleinen valituskielto kumottaisiin. Pääsääntönä olisi virkamiehen oikeus valittaa häntä koskevasta päätöksestä. Erillisessä säännöksessä lueteltaisiin päätökset, joista ei ole mahdollista valittaa. Muutoksenhaku-oikeuden laajentumisen myötä valtion virkamiehet hakisivat tulevaisuudessa muutosta heitä koskevissa asioissa hallinto-oikeuksilta. Virkamieslautakunta

lakkautettaisiin ja sille kuuluvat asiat siirrettäisiin hallinto-oikeuksien käsiteltäviksi. Lisäksi virkamieslakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä pienempiä muutoksia.

4.4 Vireillä olevia muita hankkeita

Hallintolainkäytön tasotyöryhmä luovutti 28.10.2010 oikeusministeriölle mietintönsä (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010). Työryhmä tarkasteli oikeusturvan takeita hallintoasian elinkaaren eri vaiheissa (hallintopäätös, oikaisuvaatimus, hallinto-oikeus, korkein hallinto-oikeus). Tavoitteena on, että muutoksenhakujärjestelmä hallintoasioissa olisi mahdollisimman selkeä ja johdonmukainen. Oikeussuojan tarpeeseen vaikuttaa asian laadun ohella se, millä tavoin oikeusturvan takeet on turvattu saman asian elinkaaren aikaisemmissa vaiheissa. Tavoitteena on hallinto-oikeuksien kehittäminen mahdollisimman tasavahvoina yleisinä ensi asteen muutoksenhakutuomioistuimina. Lähtökohtana tulisi olla asioiden hajauttaminen kaikkiin hallinto-oikeuksiin. Korkeimman hallinto-oikeuden tulisi voida nykyistä enemmän keskittyä siihen, mitä oikeusturva edellyttää ylimmältä oikeusasteelta. Hallintomenettelyn ja oikaisuvaatimusjärjestelmän kehitys sekä kaksiasteinen hallintotuomioistuinten järjestelmä antavat nykyisin aikaisempaa paremmat mahdollisuudet laajentaa valituslupasääntelyn alaa muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä ei merkitsisi korkeimman hallinto-oikeuden muuttumista ennakkopäätöstuomioistuimeksi. Valituskieltoja korkeimpaan hallinto-oikeuteen tulisi käyttää yhtenäisten perusteiden pohjalta. Niitä tulisi käyttää vain poikkeuksellisesti, lähinnä silloin kun kyse on oikeudellisesti yksinkertaisista asioista, joissa ei ole merkittävää oikeussuojan tarvetta ja joissa korkeinta hallinto-oikeutta edeltävät oikeussuojakeinot ovat riittäviä.

Oikeusministeriö asetti 23.6.2010 toimikunnan suunnittelemaan hovi- ja hallinto-oikeusverkoston kehittämistä. Toimikunnan tehtävänä on muun ohella laatia ehdotus hovi- ja hallinto-oikeusverkoston kehittämiseksi siten, että tavoitteena on asiamäärältään ja rakenteeltaan mahdollisimman tasakokoiset hovi- ja hallinto-oikeudet. Toimikunnan tavoitteena on löytää tuomioistuimille toiminnallisesti, maantieteellisesti ja alueellisesti tarkoituksenmukaiset sijaintipaikat. Toimikunnan toimikausi on 1.7.2010 – 31.3.2011.

Kertomusvuonna käynnistettiin myös valmistelut oikeushallinnon verkkosivuston uudistamiseksi. Julkaisujärjestelmän uudistamisen yhteydessä hallinnonalan verkkosivustojen rakenteita yhtenäistetään siten, että rakenteiltaan ja yleisilmeeltään johdonmukaisen kokonaisuuden muodostavat sivustot palvelevat nykyistä paremmin hallinnonalan palvelullisia ja viestinnällisiä tarpeita. Samassa yhteydessä on tarkoitus toteuttaa myös hallintotuomioistuinten omia tarpeita palveleva intranet-ratkaisu. Julkaisualustan toimittajan valinta tehtiin joulukuussa 2010.

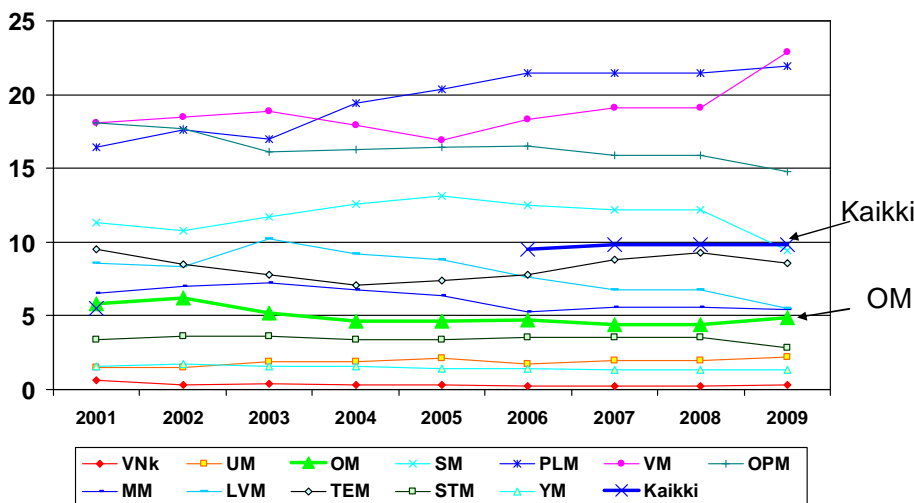
Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksessa (Kotus) on aloitettu kielenhuolto- ja tutkimushanke, jossa selvitetään, millaista säädöskieli on, miksi se on omanlaistaan ja miten säädöksistä saataisiin entistä yleistajuisempia. Hanke alkoi heinäkuussa 2010 ja se päättyy 2013.

4.5 Tietotekniikan nykytila ja kehittämishankkeet

Tietojärjestelmät ovat tuomioistuinten keskeisiä työvälineitä, joista lainkäyttötoiminnan sujuvuus olennaisesti riippuu. Tietohallinto on myös olennainen johtamisen väline, sillä sen avulla saatava seurantatieto on edellytys toiminnan tulokselliselle kehittämiselle. Tietotekniikan tilanne hallintotuomioistuimissa on jo pitkään ollut huono, koska käytössä olevat keskeiset tietojärjestelmät eivät toiminnoiltaan ja tekniikaltaan ole nykyisten tarpeiden mukaisia.

Hallintotuomioistuinten tietohallinnolle suunnatut määräraha- ja henkilöstöresurssit ovat viime vuosina riittäneet vain pakollisten tietotekniikan järjestelmien vakio- ja ylläpitopalveluiden hankintaan. Kehittämiseen ei ole käytännössä ollut mahdollisuuksia. Enää ei kuitenkaan ole varaa tinkiä hallintotuomioistuinten tietohallintomenoista. Oikeusministeriön hallinnonalan tietohallintomenojen osuus ministeriön kaikista toimintamenoista on ollut muutenkin jatkuvasti selvästi pienempi kuin muissa ministeriöissä keskimäärin.

Tietohallintomenojen osuus toimintamenoista

Lähde: Tietoja valtion tietohallinnosta 2009 (VM 41a/2010)

Tuomioistuinten perussovellusten, kuten asianhallintajärjestelmien uudistaminen on lähitulevaisuudessa välttämätöntä. Erityistä huolta on kannettava myös siitä, että tietohallinnon parannusyritykset ovat tähän asti olleet hajanaisten hankkeiden varassa ja keskitetty kehittäminen on puuttunut.

Oikeusministeriön 24.1.2008 asettama työryhmä hallintotuomioistuinten asiakirjahallinnan, raportoinnin ja sähköisen asioinnin kehittämiseksi luovutti mietintönsä ministeriölle maaliskuussa 2010.⁶ Työryhmä totesi mietinnössään muun muassa, että erityisesti asianhallintajärjestelmien kehittämisellä ja sähköisen asioinnin menetelmien käyttöönotolla on suuri merkitys tuomioistuinten työn kehittämisessä niiden ratkaisutoiminnan tehostamisessa. Tuomioistuinten tietoteknisen toimintaympäristön kehittämisessä tarvittaisiin jatkossa voimakkaampaa tuomioistuinten yhteistä näkemystä. Nyt yhteinen näkemys vallitsee lähinnä ongelmista, mutta tätä näkemystä ei ole pystytty kanavoimaan käytännön toimiksi. Toisaalta tuomioistuinten toimintaympäristöissä on myös eroja, mikä koskee myös hallintotuomioistuinta. Kehittämistyössä näitä eroja ei ole pystytty ottamaan riittävästi huomioon.

Oikeushallinnossa tehtyjen linjausten mukaan nykyisten Lotus Notes –asianhallintasovellusten elinkaari päättyy vuosina 2014–2015. Tästä huolimatta nykyisten asianhallintasovellusten

⁶ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 30/2010.

pienimuotoista kehittämistä voidaan vielä jatkaa, koska kysymyksessä on käyttäjille tuttu ympäristö, kehittäminen on edullista ja nykyisiä tietojärjestelmärakenteita on suhteellisen helppo muuttaa ja täydentää. Nykyisissä asianhallintajärjestelmissä on myös ominaisuuksia, joita voitaisiin käyttää entistä paremmin hyödyksi asioiden käsittelyssä ja asiakirjojen versioinnissa ja kierrossa. Samalla tulisi selvittää lainkäyttöön liittyvien asiakirjavarantojen sijoittamista yhteiseen aineistopankkiin.

Tuomioistuinten tietotekniikan kehittämisen kannalta erityisen tärkeää on, että tietohallintojärjestelmien käyttäjinä toimivat tuomarit ja muu lainkäyttöhenkilöstö osallistuvat alusta alkaen järjestelmien suunnitteluun. Nykyisten tietoteknisten järjestelmien monipuolinen ja käyttäjäystävällinen hyödyntäminen edellyttää, että kehittämistyö kohdistuu lainkäyttötoiminnan kokonaisuuteen, erityisesti sen ytimeen eli tuomarin työhön ja vastaa muutoinkin tuomioistuimen sisäisiä tarpeita. Käytännön esimerkkinä tästä on oikeusministeriön hanke oikeusapuasioiden asiankäsittelyjärjestelmästä (Romeo). Tällä uudella järjestelmällä tavoitellaan hyötyjä lähinnä julkista oikeusapua saaneiden henkilöiden avustajien palkkioiden maksatuksen nopeuttamisen ja oikeusaputoimistojen työnjaon tasaamisen kautta. Järjestelmän käyttöönottoa tuomioistuimissa on kuitenkin jouduttu siirtämään, koska järjestelmän kehittämisessä ei ole otettu riittävästi huomioon oikeusapulain tuomioistuimille asettamia vaatimuksia. Lisäksi nyt kehitetty järjestelmä lisää tarpeettomasti tuomioistuinten työtä. Oikeusministeriö onkin asettanut uuden työryhmän kehittämään oikeusavun asianhallintajärjestelmän jatkokehittämistä, jotta järjestelmä saataisiin käyttäjille mahdollisimman helppokäyttöiseksi ja yksinkertaiseksi.

Maahanmuuttoviraston poikkihallinnollisen asiankäsittelyjärjestelmän (UMA) käyttöönotto korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja hallinto-oikeuksissa siirtyi perusjärjestelmän toteutuksen viivästyessä maahanmuuttohallinnossa. UMA -käyttöliittymä oikeushallinnon järjestelmiin on tarkoitus toteuttaa vuoden 2011 aikana.

Hallintotuomioistuinten vanhentunut perustietotekniikka työasemien osalta uudistettiin vuoden 2010 aikana. Tämän lisäksi hallintotuomioistuimissa toteutettiin kertomusvuonna tekstinkäsittelyjärjestelmän uudistus. Siirtyminen asiakirjojen laadinnassa OpenOffice Writer -ohjelmiston käyttöön saatiin hallintotuomioistuimissa päätökseen viime syksyn aikana. Kaikissa hallintotuomioistuimissa markkinaoikeutta lukuun ottamatta on nyt käytössä sama tekstinkäsittelyohjelma muun muassa päätösten laadinnassa. Tekstinkäsittelyohjelman yhdenmukaistaminen oli myös edellytys sille, että automaattinen veropäätösten tiedoksiantomenettely Veronsaajien oikeudenvilvontayksikköön voitiin ottaa käyttöön kaikissa hallinto-oikeuksissa. Hallinto-oikeuksien veroasioissa antamat päätökset saadaan lähetettyä antopäivän jälkeen sähköisesti ja automaattisesti tiedoksi Veronsaajien oikeudenvilvontayksikköön niin, että myös sieltä saatu tieto päätöksen vastaanottamisesta ja sen ajankohdasta siirtyy automaattisesti asianhallintaan kunkin asian yhteyteen todisteeksi päätöksen vastaanottamisesta.

Hallintotuomioistuinten toimivuuden ja oikeusturvan saatavuuden parantamiseksi käsittelyaikoja tulisi pystyä edelleen lyhentämään ja tuottavuutta parantamaan. Korkeimman hallinto-oikeuden aloitteesta asetettu hallintotuomioistuinten valmisteleva mittaristotyöryhmä päätti työnsä 26.1.2010. Se esitti loppuraportissaan muun muassa, että hallintotuomioistuinten asianhallintajärjestelmiä kehitettäisiin siten, että vireillä olevien asioiden käsittelyaikoja pystytään seuraamaan sekä käsittelyvaiheittain että kokonaisuutena. Lisäksi asioiden kiireellisyysjärjestys, tavoitekäsittelyajat ja vaativuusluokitus tulisi saada näkymään asianhallintajärjestelmästä.⁷

⁷ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 13/2010.

Oikeusministeriö asetti 2.7.2010 korkeimman hallinto-oikeuden esityksestä työryhmän, jonka tehtävänä on jatkaa valmistelevan mittaristotyöryhmän loppuraportin pohjalta asian käsittelyn seuranta ja vaativuusluokitusta koskevien mittaristojen ja asianhallintasovellusten kehittämistä hallintotuomioistuinten käyttöön sekä sähköisen lainkäyttömenettelyn hyödyntämisen arvioimista. Työryhmän tehtävänä on suunnitella muutokset korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuksien asianhallintajärjestelmiin siten, että asian käsittelyaikoja voidaan tuomioistuimissa seurata asteittain, vaiheittain ja kumulatiivisesti. Lisäksi asianhallintajärjestelmiin tulee suunnitella hälytysjärjestelmä asioiden käsittelyn viivästymisen estämiseksi. Työryhmän tehtävänä on vielä laatia ehdotus eri asiaryhmien vaatimaa työmäärää kuvaaviksi mittareiksi ja arvioida sähköisen lainkäyttömenettelyn hyödyntämistä hallintotuomioistuimissa. Työryhmän toimikausi on 1.9.2010 - 31.12.2011.

Työryhmän työn yhteydessä toteutetaan korkeimman hallinto-oikeuden, Helsingin hallinto-oikeuden ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston yhteistyönä logistiikkaprojekti sähköisen lainkäyttömenettelyn ja tarvittavien asianhallintajärjestelmän muutosten kokeilemiseksi käytännön työssä.

Oikeusministeriö asetti 25.10.2010 oikeushallinnon asiasanaston kehittämishankkeen. Yhteinen, yhteiskäyttöinen ja kaikkia käyttötarpeita palveleva asiasanasto on välttämätön tulevissa tietojärjestelmien kehittämishankkeiden toteutuksessa, kuten tuomioistuinten asianhallintajärjestelmissä sekä uudistettavissa julkaisu- ja kirjastojärjestelmissä.

Oikeusministeriön ja sen hallinnonalan tietotekniikkapalveluita koskevien palvelusopimusten kehittämiseksi ja uudistamiseksi 7.6.2010 asetettu työryhmä antoi loppuraporttinsa joulukuussa 2010. Työryhmässä oli edustus myös hallintotuomioistuimista. Hallinnonalan ICT-palvelusopimusten uudistaminen on osa ministeriön tietohallinnon johtamisen kehittämishanketta. Vuoden 2011 sektorikohtaiset tietotekniikan palvelusopimukset tehdään työryhmässä laaditun uuden palvelusopimusmallin mukaisesti.

4.6 Hallintotuomioistuinten toimitilat

Asianmukaisessa kunnossa olevat ja tuomioistuinten erityistarpeet täyttävät toimitilat ovat laadukkaan toiminnan välttämätön edellytys. Myös tässä toimintakertomuksessa on erityisesti syytä painottaa hallintotuomioistuinten ratkaisujen yhteiskunnallista merkitystä hallinnon toimivuuden ja oikeusturvan toteuttamisen kannalta. Tämän pitäisi johtaa myös ulkonaisesti ja toiminnallisesti parempiin toimitiloihin.

Osalla hallintotuomioistuimista on ollut vakavia ongelmia toimitilojen suhteen jo pidemmän aikaa. Joillakin hallintotuomioistuimilla tilanne on tällä hetkellä hyvä, mutta näistäkin osalle on tulossa muutoksia. Toimitilojen osalta hallintotuomioistuinten asema on siten erilainen. Toimitiloja onkin kehitettävä yhteisten tarpeiden pohjalta eikä toimitilaongelmaa voi ratkaista esimerkiksi puuttamalla tuomioistuinrakenteeseen lyhytnäköisillä säästösyillä.

Kuopion hallinto-oikeus joutuu edelleen työskentelemään väliaikaisissa tiloissa. Tilat ovat kohtuulliset, mutta eivät vastaa tuomioistuimen toiminnallisia tarpeita. Osa henkilökunnasta muuttaa korvaaviin tiloihin alkuvuodesta 2011. Näin ollen hallinto-oikeus joutuu työskentelemään kahdessa eri toimipisteessä. Oulun hallinto-oikeus on toiminut reilut 20 vuotta itse suunnitelluissa, sijainniltaan ja tiloiltaan erinomaisesti toimivissa tiloissa. Tilat ovat kuitenkin käyttöiästä johtuvan yleisilmeen vuoksi pintaremontin tarpeessa. Lisäksi asiakastilat tulisi saada työturvallisemmiksi.

Turun hallinto-oikeus toimii Turun oikeustalossa, jossa on jatkettu toimitilaselvitystä Varsinais-Suomen käräjäoikeuden ja syyttäjänviraston tarvitsemien lisätilojen aikaansaamiseksi.

Helsingin hallinto-oikeus ja markkinaoikeus muuttavat yhdessä työtuomioistuimen kanssa Helsingin hovioikeudelta vapautuneisiin tiloihin Itä-Pasilaan. Korjaus- ja muutostyöt tulevissa toimitiloissa on aloitettu, ja tämän hetkisen arvion mukaan muutto toteutunee alkuvuodesta 2012.

Vakuutusoikeus muutti syksyllä 2008 uusiin toimitiloihin. Toimitiloissa ilmeni vuoden 2009 aikana sisäilmaongelmia sekä myös paikoittain lämpövuotoja ja kosteusvaurioita, joita korjattiin vuosien 2009–2010 aikana. Korjaukset aiheuttivat muun muassa työhuonevaihdoksia yli 30 henkilölle. Viimeisimmät sisäilmatutkimukset tehtiin loka-marraskuussa 2010 ja niiden perusteella vuoden 2011 aikana vakuutusoikeudessa suoritetaan vielä joitakin tarkastus- ja kunnostustoimenpiteitä. Vakuutusoikeus muuttaa Helsingin hallinto-oikeudelta vapautuviin tiloihin vuonna 2012.

Toimintavuoden aikana korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ruokalatiilojen tulipalo, mikä aiheutti toimitilojen uudelleenjärjestelyjen ja saneerauksen käynnistymisen.

5 TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS

5.1 Yleistä

Hallintolainkäytön vaikuttavuutta koskevassa tutkimuksessa osoitettiin hallintotuomioistuinten ratkaisujen merkitys hallinnon toimivuudelle. Tutkimuksessa laskettiin, että julkista valtaa käyttävät viranomaiset tekevät hallinnon eri aloilla ja tasoilla vuosittain 20–30 miljoonaa hallintopäätöstä, joihin voidaan tarvittaessa hakea muutosta hallintotuomioistuimilta. Suurimpia ryhmiä ovat sosiaali- ja terveydenhoitoa, verotusta, elinkeinoa, ympäristöä ja kunnallishallintoa koskevat asiat.

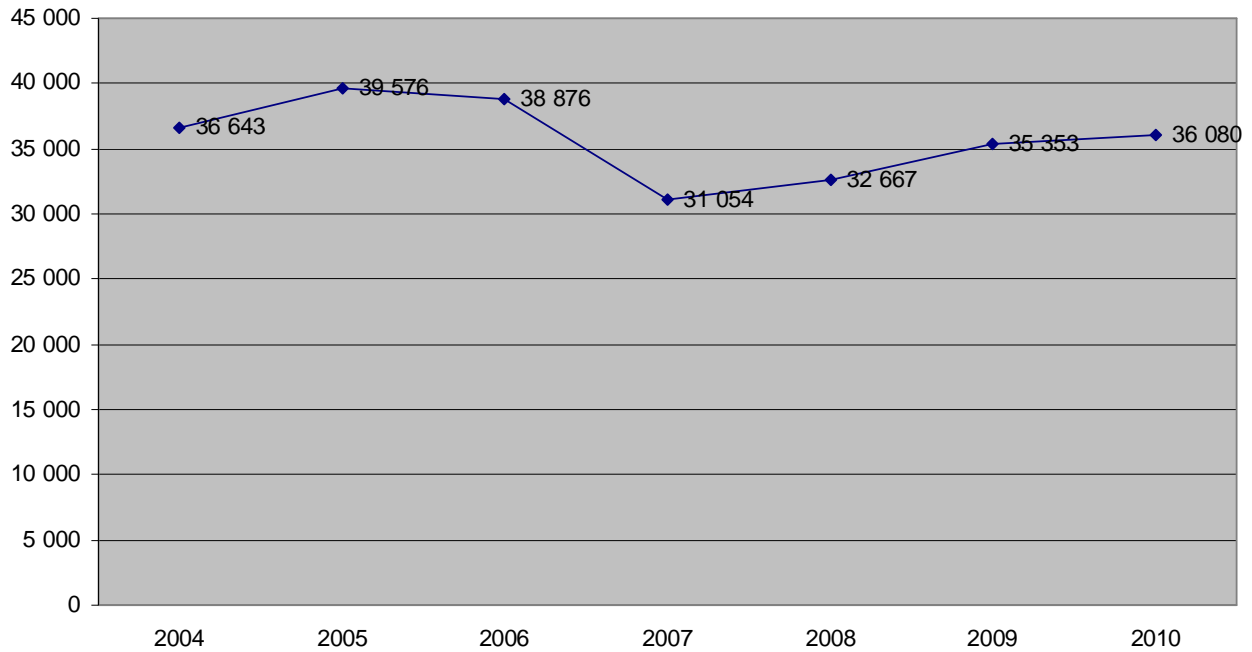
Päävastuu hyvinvoinnin edellytyksistä on näin ollen hallinnon perustasolla. Kun ensi asteen hallintotuomioistuimet käsittelevät noin 30 000 valitusta vuodessa ja korkein hallinto-oikeus 4 000, voidaan suomalaisen hallinnon arvioida toimivan yleisesti ottaen erittäin hyvin. Hallintopäätösten valtaisa määrä osoittaa kuitenkin sen, että mikäli päätöksentekomenettely hallinnossa ei jostain syystä toimisi, valitusten määrä voisi hallintotuomioistuimissa nousta hetkessä hallitsemattomaksi. Yleisesti tutkimustuloksista ilmeni, että korkeimman hallinto-oikeuden ja myös ensi asteen hallintotuomioistuinten toiminta ohjaa vahvasti hallinnon päätöksentekoa.

5.2 Hallintotuomioistuimissa käsiteltävät asiat

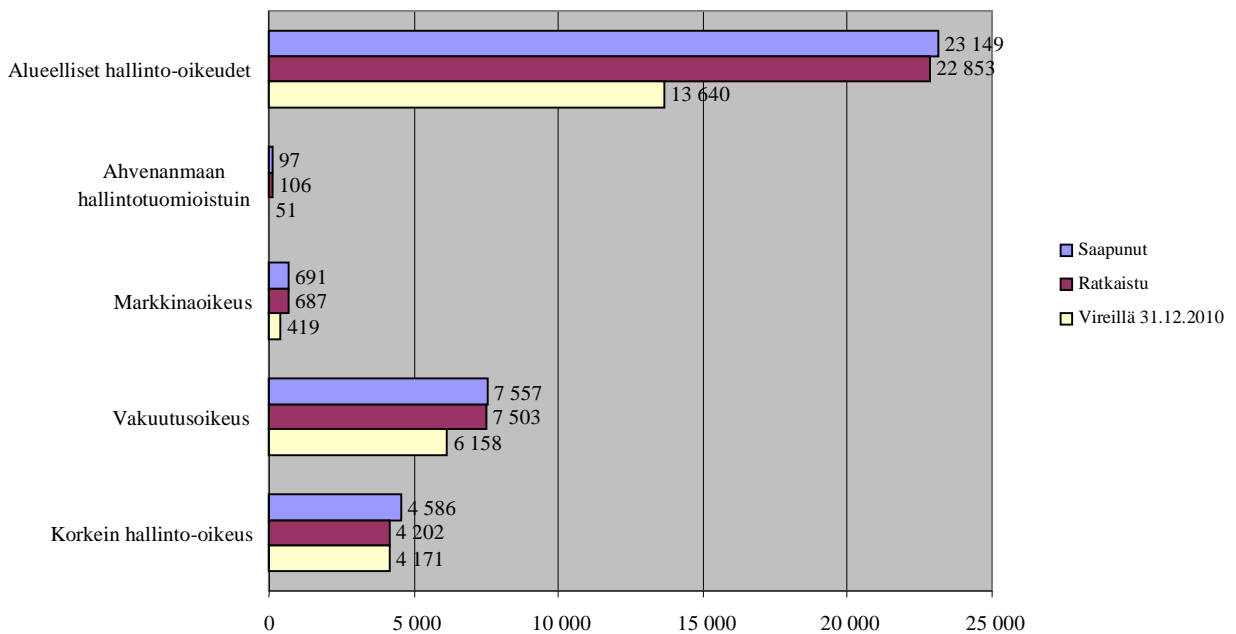
Kertomusvuonna hallintotuomioistuimiin saapui yhteensä 36 080 uutta lainkäyttöasiaa, mikä oli 727 asiaa ja noin 2 prosenttia enemmän kuin vuonna 2009.⁸

Hallintotuomioistuimiin vuosina 2004-2010 saapuneet lainkäyttöasiat							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Alueelliset hallinto-oikeudet	21 049	24 025	24 389	19 568	20 539	22 515	23 149
Markkinaoikeus	356	608	418	425	587	603	691
Vakuutusoikeus	11 411	10 903	10 177	7 087	7 117	7 736	7 557
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin	108	109	99	83	126	120	97
Korkein hallinto-oikeus	3 719	3 931	3 793	3 891	4 298	4 379	4 586
Yhteensä	36 643	39 576	38 876	31 054	32 667	35 353	36 080

⁸ Ks. myös liitteet 2 ja 3.

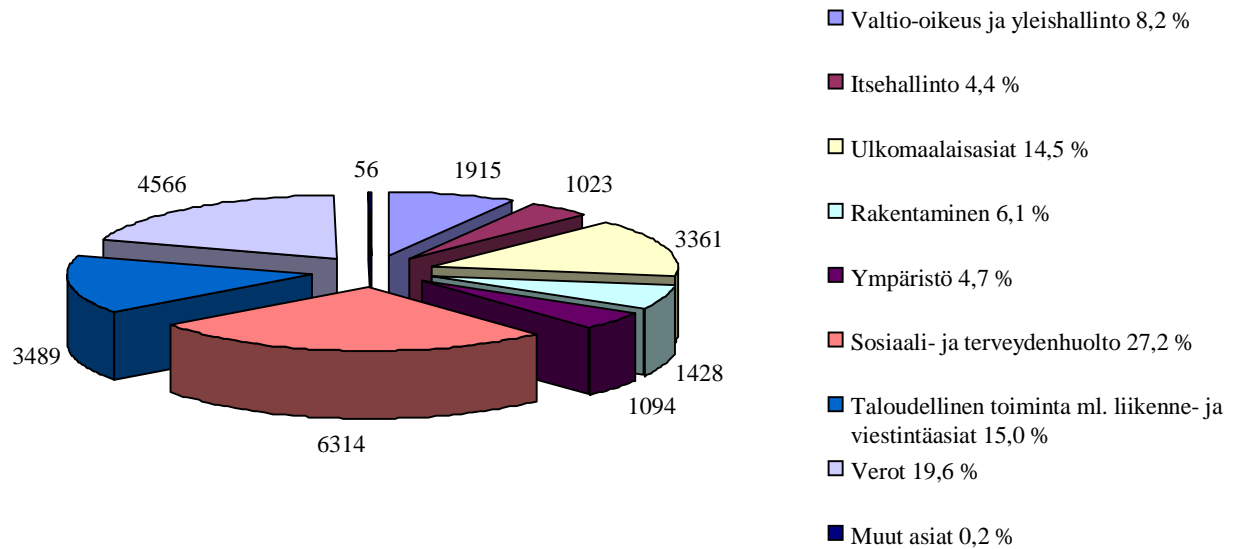
Kuva 2 Hallintotuomioistuimiin vuosina 2004–2010 saapuneet lainkäyttöasiat

Kuva 3 Hallintotuomioistuimiin vuonna 2010 saapuneet ja ratkaistut asiat sekä 31.12.2010 vireillä olevat asiat.

5.2.1 Alueelliset hallinto-oikeudet

Vuonna 2010 alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) saapui yhteensä 23 246 lainkäyttöasiaa (edellisenä vuonna 22 635 asiaa), mikä oli noin 2,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2009.⁹

Kuva 4 Alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) vuonna 2010 saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin.

Alueelliset hallinto-oikeudet ratkaisivat yhteensä 22 959 asiaa eli noin 6,3 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna (21 598). Vireillä olevien asioiden määrä vuoden lopussa oli 13 691, kun se edellisen vuoden lopussa oli 13 485 asiaa.

Saapuneiden ulkomaalaisasioiden määrä kasvoi noin 50 prosentilla edellisestä vuodesta. Veroasiat ja muut asiat lisääntyivät noin 10 prosentilla. Kunnalliseen itsehallintoon kuuluvien asioiden määrä väheni noin 21 prosentilla sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat asiat noin 9 prosentilla. Saapuvien asioiden määrät vähenivät myös valtio-oikeudessa ja yleishallinnossa, rakentamisessa sekä ympäristössä.

Seuraavassa on tietoa asiaryhmistä, joiden määrän kehitystä on niiden yhteiskunnallisen merkityksen, lainsäädäntömuutosten tai suurten asiamäärien ja hallinto-oikeuksien ruuhkautumisen vuoksi tarpeen tarkemmin seurata.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoasiat

Vuoden 2010 talousarviossa ennustettiin taloudellisen taantumän lisäävän hallintotuomioistuimissa sosiaali- ja terveydenhuollon asioita ja erityisesti toimeentuloturvaan liittyviä asioita.

Kertomusvuonna alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) saapui 6 314 sosiaali- ja terveydenhuollon asiaa, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 6 959. Saapuneiden asioiden määrä siten väheni noin 9 prosentilla. Toimeentulon myöntämistä koskevia

⁹ Alueellisiin hallinto-oikeuksiin saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin 2008–2010. Liite 4

asioita saapui 934 asiaa (edellisenä vuonna 921). Taloudellinen taantuma ei ainakaan kertomusvuonna lisännyt alueellisten hallinto-oikeuksien työmäärää toimeentuloturvaan koskevien asioiden osalta.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen sosiaali- ja terveyshuollon asioita saapui kertomusvuonna yhteensä 945 asiaa (edellisenä vuonna 817). Toimeentulotuen myöntämistä koskevia asioita saapui 179 asiaa, kun määrä edellisenä vuonna oli 154.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevien asioiden keskimääräinen käsittelyaika alueellisissa hallinto-oikeuksissa oli kertomusvuonna 4,5 kuukautta (edellisenä vuonna 4,8 kuukautta) ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 6,4 kuukautta (edellisenä vuonna 5,8 kuukautta).

Lastensuojeluasiat

Lastensuojelulakia muutettiin 1.3.2010 siten, että kiireellistä sijoitusta ja sen jatkamista koskevia asioita ei enää ensi asteena käsitellä hallinto-oikeudessa vaan kuntien sosiaalitoimissa. Lastensuojelulain muutoksen arvioitiin vähentävän hallinto-oikeuksien asiamäärää lähes 1 000 asialla vuodessa, mutta muutoksen vaikutus jäi kuitenkin vähäisemmäksi.

Lastensuojeluasioita saapui vuonna 2010 alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimien) 1 614 asiaa, mikä oli 589 asiaa (27 prosenttia) vähemmän kuin edellisenä vuonna (2 203 asiaa). Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui kertomusvuonna 414 lastensuojeluasiaa (edellisenä vuonna 349 asiaa). Vuoden 2010 lopussa alueellisissa hallinto-oikeuksissa oli vireillä 593 lastensuojeluasiaa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 418 asiaa.

Kertomusvuonna alueellisiin hallinto-oikeuksiin saapuneista lastensuojeluasioista suurimman ryhmän muodostivat huostaanottoa ja sijaishuoltoon sijoittamista koskevat asiat, joita oli noin puolet lastensuojeluasioista. Kiireellistä sijoitusta ja sen jatkamista koskevat asiat muodostivat kertomusvuonna noin neljänneksen lastensuojeluasioista, kun ne edellisenä vuonna ennen lainmuutosta olivat noin puolet lastensuojeluasioista.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista lastensuojeluasioista yli puolet koski huostaanottoa ja sijaishuoltoon sijoittamista.

Lastensuojeluasioiden keskimääräinen käsittelyaika oli alueellisissa hallinto-oikeuksissa 4,7 kuukautta, kun se korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli 10,7 kuukautta.

Ulkomaalaisasiat

Kertomusvuonna alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimien) saapuneiden ulkomaalaisasioiden määrä kasvoi edellisten vuosien tapaan. Saapuneiden ulkomaalaisasioiden määrä oli 3 361 asiaa, kun se edellisenä vuonna oli ollut 2 248. Ulkomaalaisasioiden määrä nousi 1 113 asialla eli noin 50 prosentilla. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui kertomusvuonna 694 ulkomaalaisasiaa eli noin 51 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna (458).

Ulkomaalaisasioista suurimman ryhmän muodostivat turvapaikkavalitukset, joita Helsingin hallinto-oikeuteen saapui kertomusvuonna 1 654, mikä on noin 60 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna (1 030 asiaa). Turvapaikkavalituksia korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 424 (edellisenä vuonna 207).

Vuoden 2010 talousarviossa Helsingin hallinto-oikeuteen osoitettiin lisäresursseja (9 htv) turvapaikkavalitusten käsittelyyn. Näistä lisäresursseista hallinto-oikeus sai vuoden aikana käyttöönsä määräaikaisten virkoina yhteensä kolme henkilötyövuotta.

Helsingin hallinto-oikeus ratkaisi kertomusvuonna 1 361 turvapaikka-asiaa. Vuoden lopussa vireillä oli 762 turvapaikka-asiaa. Turvapaikkavalitusten keskimääräinen käsittelyaika Helsingin hallinto-oikeudessa oli 5,2 kuukautta ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 7,7 kuukautta.

Turvapaikanhakijan ja koko yhteiskunnan edun mukaista on ulkomaalaisasioiden nopea käsittely niin hallinnossa kuin kaikissa oikeusasteissa. Tämä edellyttää, että tuomioistuimille varataan turvapaikkavalitusten käsittelyyn riittävät resurssit.

Veroasiat

Kuten edellisellä vuonna myös kertomusvuonna veroasiat muodostivat alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) saapuneista asioista viidenneksen (4 566 asiaa). Yksittäisistä asiaryhmistä veroasiat olivat toiseksi suurin ryhmä sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevien asioiden jälkeen. Veroasioissa autoveroasiat muodostivat saapuneista veroasioista noin 42 prosenttia (1 911 asiaa), tulo- ja varallisuusverotusta koskevat asiat noin 38 prosenttia ja arvonlisäveroasiat noin 8 prosenttia. Veroasioiden keskimääräinen käsittelyaika alueellisissa hallinto-oikeuksissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) oli 9,9 kuukautta.

Autoveroasioiden määrä kasvoi edellisestä vuodesta noin 119 prosentilla (edellisellä vuonna 874 asiaa). Vuoden 2010 alussa Tullissa odotti käsittelyä noin 10 000 oikaisuvaatimusta ja 1 500 oikaisuvaatimukseen annettua päätöksestä tehtyä valitusta. Vuoden 2010 aikana Tullissa käsiteltiin noin 11 000 autoverotusta koskevaa oikaisuasiaa ja 2 000 valitusta. Vuoden 2011 alussa käsittelyä odotti noin 1 800 oikaisuasia ja 500 oikaisupäätöksestä tehtyä valitusta. Vuonna 2008 oikaisuvaatimuksia tehtiin Tullille noin 7 200, kun niitä vuonna 2010 tuli vain 3 400. Tullin mukaan vain joka kymmenennestä oikaisupäätöksestä valitetaan.

Kertomusvuonna saapuneista autoveroasioista pelkästään Kuopion hallinto-oikeuteen saapui 708 autoveroasiaa, Turun hallinto-oikeuteen 308 asiaa ja Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen 280 asiaa. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 137 autoveroasiaa. Vuoden 2010 lopussa autoverovalituksia oli hallinto-oikeuksissa vireillä 1 098 asiaa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 79 asiaa.

Autoverovalitusten keskimääräinen käsittelyaika oli alueellisissa hallinto-oikeuksissa 5,8 kuukautta ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 10,6 kuukautta.

Autoverovalitusten poikkeuksellisen suuren määrän vuoksi Kuopion hallinto-oikeudessa perustettiin loppuvuoden ajaksi erillinen jaosto autoveroasioiden ratkaisemiseksi. Oikeusministeriö myönsi määrärahat puoleksi vuodeksi kahden määräaikaisten hallinto-oikeustuomarin ja yhden toimistosihteerin palkkaamiseksi. Jaostolla ratkaistiin yli 600 vireille tullutta valitusta.

Ympäristöasiat

Ympäristöasiat sisältävät muun ohella ympäristölupia, vesitaloutta ja luonnonsuojelua koskevia asioita. Ympäristöasioita saapui kertomusvuonna alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) yhteensä 1 094 asiaa. Saapuvien asioiden määrä väheni edellisestä vuodesta noin kolmella prosentilla. Ympäristöasioiden keskimääräinen käsittelyaika alueellisissa hallinto-

oikeuksissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) oli 12,1 kuukautta (edellisenä vuonna 13,6 kuukautta). Kertomusvuonna ympäristöasioita ratkaistiin enemmän kuin asioita saapui vireille. Kertomusvuoden lopussa vireillä olevien ympäristöasioiden määrä alueellisissa hallinto-oikeuksissa oli 934, kun niiden määrä edellisen vuoden lopussa oli 1044.

Kaava-asiat

Alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) saapui kertomusvuonna 336 kaava-asiaa eli noin 12 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna (382). Maakuntakaavaa koskevia valituksia saapui kolme. Eniten vähenivät yleiskaavavalitukset, joita tuli vireille 127 asiaa (edellisenä vuonna 173). Vireillä olevien kaava-asioiden määrää saatiin kertomusvuonna alenemaan alueellisissa hallinto-oikeuksissa. Kaavavalitusten keskimääräinen käsittelyaika oli alueellisissa hallinto-oikeuksissa 11,5 kuukautta (edellisenä vuonna 11,3 kuukautta) ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 13,1 kuukautta (edellisenä vuonna 10,6 kuukautta).

Ampuma-aseasiat

Kertomusvuonna ampuma-aseasioita koskevia valituksia saapui alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) 549, joista Kuopion hallinto-oikeuteen saapui 152 ja Helsingin hallinto-oikeuteen 122. Saapuneiden ampuma-aseasioiden määrä nousi noin 16 prosenttia edellisestä vuodesta (473). Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 72 ampuma-aseasiaa (edellisenä vuonna 32). Alueelliset hallinto-oikeudet ratkaisivat ampuma-aseasioita 564 asiaa eli enemmän kuin asioita tuli vireille kertomusvuonna. Keskimääräinen käsittelyaika alueellisissa hallinto-oikeuksissa oli 8,4 kuukautta ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 6,9 kuukautta.

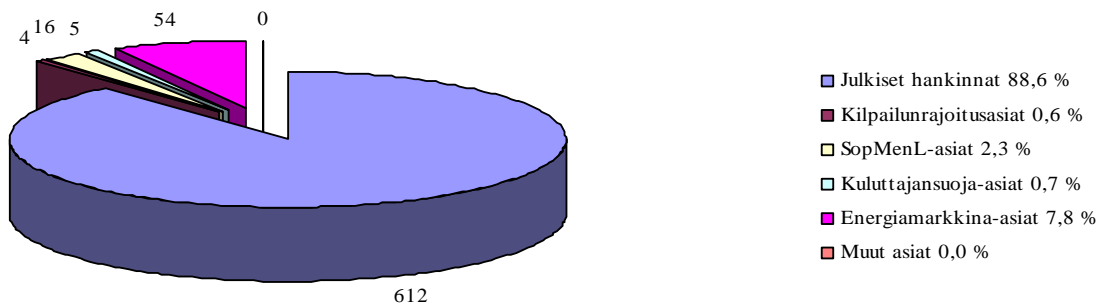
Suulliset käsittelyt, katselmukset ja tarkastukset

Vuonna 2010 hallinto-oikeudet toimittivat 534 suullista käsittelyä (edellisenä vuonna 492) ja 81 katselmusta (edellisenä vuonna 88). Vaasan hallinto-oikeus toimitti lisäksi 14 vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaista tarkastusta.

5.2.2 Markkinaoikeus

Markkinaoikeuteen saapui kertomusvuonna 691 uutta lainkäyttöasiaa eli 88 asiaa enemmän kuin edellisvuonna. Saapuneiden asioiden määrää nostivat erityisesti Kansaneläkelaitoksen vaikeavammaisten avoterapiapalveluiden hankintaan vuosille 2011–2014 liittyneet valitukset, joita markkinaoikeuteen saapui vuoden aikana yli sata sekä energiamarkkina-asiat.¹⁰

¹⁰ Markkinaoikeuteen saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin 2008–2010. Liite 4

Kuva 5 Markkinaoikeuteen vuonna 2010 saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin.

Kertomusvuonna markkinaoikeuden tavoitteena oli ratkaista 600 asiaa. Markkinaoikeus ratkaisi 687 asiaa eli muutaman vähemmän kuin saapuneiden asioiden määrä, mutta 78 asiaa enemmän kuin tavoitteeksi asetettu määrä (edellisenä vuonna 662). Ratkaistuista asioista 587 eli 85,4 prosenttia koski julkisia hankintoja (edellisenä vuonna 578 asiaa). Muut ratkaistut asiat koskivat sähkömarkkinoita (58), sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa (27), kilpailunrajoituksia (9), elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelyä (3), kuluttajansuojaa (2) ja alkoholilakia (1).

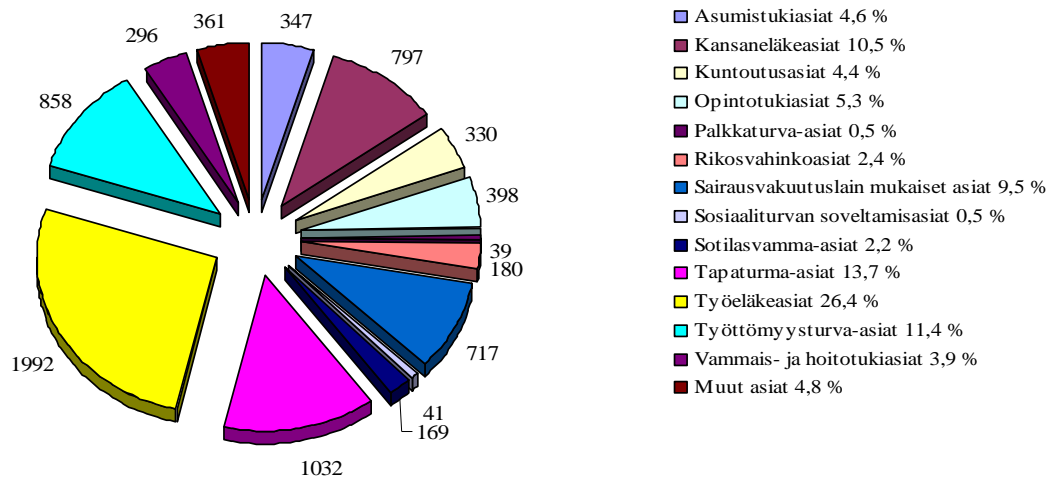
Vuoden lopussa vireillä olevien asioiden määrä oli 419 asiaa eli kolme asiaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kertomusvuonna keskimääräinen käsittelyaika saatiin pudotettua edellisen vuoden 10 kuukaudesta 8,7 kuukauteen.

Markkinaoikeudessa toimitettiin suullinen käsittely tai pääkäsittely 78 jutussa ja valmisteleva suullinen käsittely tai suullinen valmisteluistunto 77 jutussa.

5.2.3 Vakuutusosoikeus

Vuonna 2010 vakuutusosoikeuteen saapui yhteensä 7 557 asiaa, mikä oli noin 2,3 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna (7 736).¹¹

¹¹ Vakuutusosoikeuteen saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin 2008–2010. Liite 5

Kuva 6 Vakuutusoikeuteen vuonna 2010 saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin.

Kertomusvuonna vakuutusoikeus ratkaisi yhteensä 7 503 asiaa (edellisenä vuonna 7 391 asiaa). Asioita pystyttiin ratkaisemaan lähes saman verran kuin niitä saapui vireille. Vireillä olevien asioiden määrä oli vuoden lopussa 6 158 (edellisenä vuonna 6 104), joten vireillä olevien määrä hieman nousi.

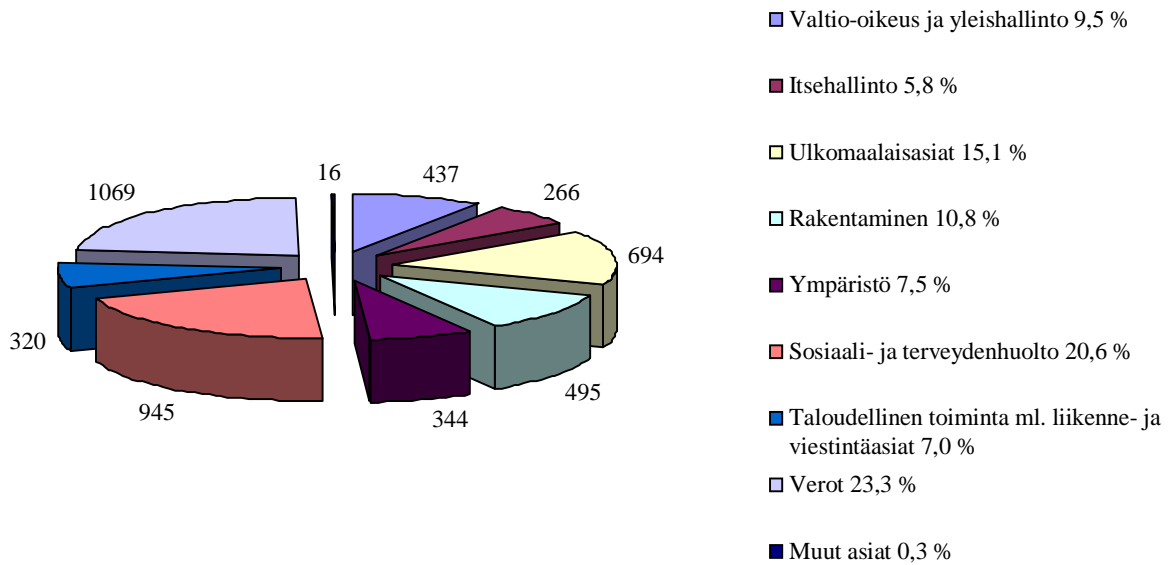
Suullisia käsittelyjä vakuutusoikeudessa järjestettiin kertomusvuonna 2 (edellisenä vuonna 6).

Vakuutusoikeuden ratkaisemista valitusasioista 14 prosentissa muutettiin alemman asteen päätöstä. Päätöksen poistamista tarkoittavia hakemuksia ratkaistiin 114. Niistä hyväksyttiin 16,7 prosenttia. Muutoksenhakemus jätettiin tutkimatta 3,3 prosentissa ratkaistuista asioista. Lisäksi ratkaistiin 113 poistovalitusta, joista hyväksyttiin 5,3 prosenttia.

5.2.4 Korkein hallinto-oikeus

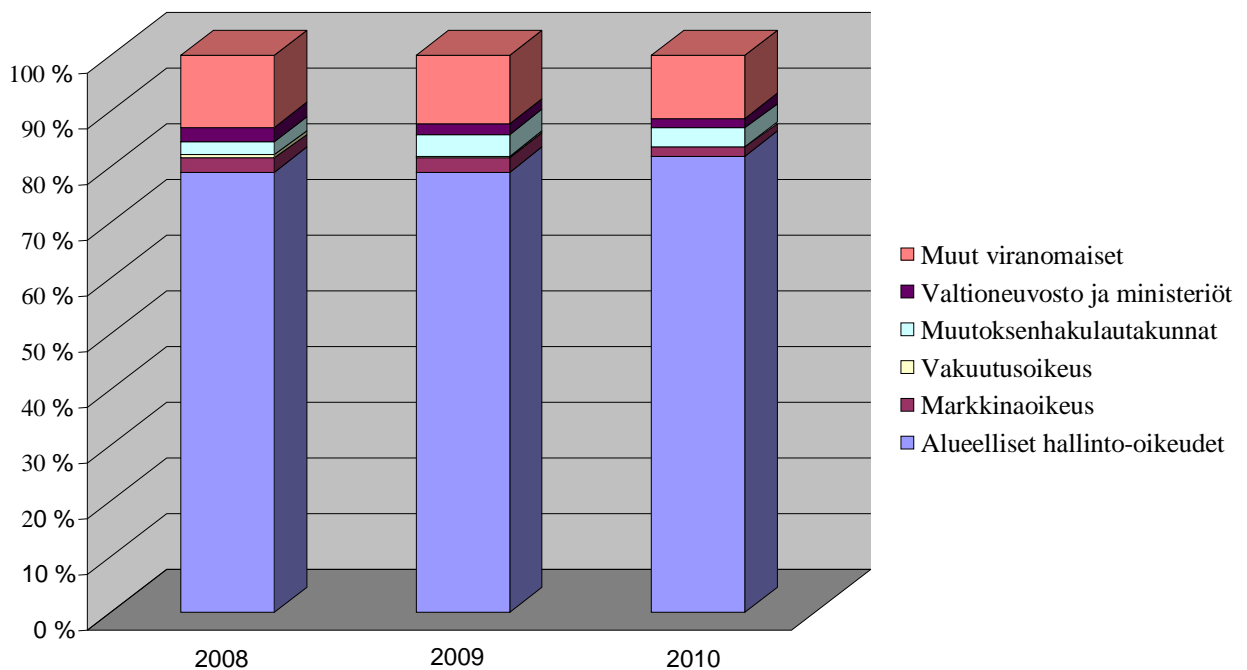
Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvien asioiden määrä on ollut viime vuosina kasvussa. Kertomusvuonna korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 4 586 asiaa eli hieman yli 200 asiaa enemmän kuin edellisenä vuonna (4 379). Saapuvien ulkomaalaisasioiden määrä lisääntyi noin 51 prosentilla. Myös sosiaali- ja terveydenhuoltoa, valtio-oikeutta ja yleishallintoa sekä itsehallintoa koskevien asioiden määrä nousi.¹²

¹² Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin 2008–2010. Liite 5

Kuva 7 Korkeimpaan hallinto-oikeuteen vuonna 2010 saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin.

Saapuneista asioista 3 756 (noin 82 prosenttia) koski alueellisten hallinto-oikeuksien, 70 (noin 1,5 prosenttia) markkinaoikeuden, 10 (noin 0,2 prosenttia) vakuutus-oikeuden, 150 (noin 3,3 prosenttia) muutoksenhakulautakuntien, 84 (noin 1,8 prosenttia) valtioneuvoston ja ministeriöiden ja 516 (noin 11,2 prosenttia) muiden viranomaisten päätöksiä. Muiden viranomaisten osuuteen sisältyvät korkeimman hallinto-oikeuden omiin päätöksiin kohdistuvat ylimääräiset muutoksenhaut ja vastaavat hakemukset, joita vuonna 2010 oli 82.

Koska saapuneista asioista yli 80 prosenttia kohdistuu alueellisten hallinto-oikeuksien ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen antamiin päätöksiin, muutokset niihin saapuvien asioiden määrissä ja sisällössä pitkälti määräävät sen, paljonko ja minkälaisia asioita saapuu jatkovalituksina korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Esimerkiksi ulkomaalais- ja veroasioiden lisääntymisen alueellisissa hallinto-oikeuksissa voidaan ennakoida näkyvän viiveellä myös korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Korkeimman hallinto-oikeuden tavoitteena oli ratkaista 4 200 asiaa kertomusvuoden aikana. Tavoite saavutettiin, sillä ratkaistuja asioita oli yhteensä 4 202 (edellisenä vuonna 3 965). Näistä asiaratkaisu annettiin 1 943 asiassa. Valituslupaa edellyttävissä asiaryhmissä valituslupa myönnettiin 259 tapauksessa (16,9 prosenttia ratkaistuista valituslupa-asioista). Valituslupaa ei myönnetty 1 275 asiassa (83,1 prosenttia ratkaistuista valituslupa-asioista). Ylimääräistä muutoksenhakua koskevia hakemuksia ratkaistiin 725. Seuraavalle vuodelle siirtyi 4 171 asiaa.

Korkein hallinto-oikeus toimitti kertomusvuonna 6 katselmusta ja 5 suullista käsittelyä.

5.3 Hallintotuomioistuinten päätösten julkaiseminen ja tiedon saatavuus

Hallintotuomioistuinten päätösten julkaisemisella ja niistä tiedottamisella on ohjaava vaikutus hallintoviranomaisten päätöksenteossa. Vaikka korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut eivät ole oikeudellisesti sitovia oikeuslähteitä alempien hallintotuomioistuinten päätöksenteossa, käytännössä ylimmän oikeusasteen ratkaisusta ilmenevillä periaatteilla on kuitenkin suuri merkitys hallintotuomioistuinten ja viranomaisten ratkaisukäytännössä.

Hallintotuomioistuinten päätösten julkaiseminen saattaa vähentää oikaisuvaatimuksia ja valituksia, kun on tiedossa, miten samanlainen asia on jo ratkaistu hallintotuomioistuimessa. Muitakin kuin ratkaisukäytännön yhdenmukaisuuden kannalta keskeisiä päätöksiä tulisi julkaista. Alueellisten hallinto-oikeuksien päätösten julkaisemisen merkitys korostuu erityisesti silloin, kun on kysymys asiasta, jossa muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen on rajoitettu valituslupasääntelyllä tai valituskiellolla.

Päätösten julkaisemisen tavoitteena on myös saattaa hallintotuomioistuimen päätös muidenkin asiasta kiinnostuneiden kuin asianosaisten ja valituksen kohteena olevan päätöksen tehneen viranomaisen saataville.

Hallintotuomioistuimet julkaisevat päätöksiään internetissä Finlex- ja Edilex-säädöstietopankeissa ja lisäksi omilla kotisivuillaan. Hallintotuomioistuimissa on erilaisia menettelytapoja päätettäessä ratkaisujen julkaisemisesta.

Kertomusvuonna alueelliset hallinto-oikeudet julkaisivat Finlexissä yhteensä 98 päätöstä eli 0,4 prosenttia ratkaistuista asioista. Edellisenä vuonna alueelliset hallinto-oikeudet julkaisivat 78 päätöstä.

Markkinaoikeus julkaisee Finlexissä ja kotisivuillaan kaikki antamansa päätökset.

Vakuutuslaitos julkaisi vuonna 2010 Finlexissä 24 päätöstä eli 0,3 prosenttia ratkaistuista asioista. Julkaistujen päätösten määrä vähentyi edellisestä vuodesta (44).

Korkein hallinto-oikeus on koko toimintansa ajan julkaissut periaatteellisesti merkittävimmät ratkaisut vuosikirjassaan. Vuosikirjaan valitaan päätökset, joilla on merkitystä lain soveltamiselle

muissa samanlaisissa tapauksissa tai joilla on muutoin yleistä merkitystä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus julkaisee lyhyitä ratkaisuselosteita. Vuonna 2010 korkein hallinto-oikeus julkaisi yhteensä 88 päätöstä ns. vuosikirjaratkaisuuina. Lisäksi korkein hallinto-oikeus julkaisi kotisivuillaan lyhyitä ratkaisuselosteita muista kuin vuosikirjaan valituista päätöksistä.

Hallintolainkäytön tasotyöryhmä esitti mietinnössään, että alueellisten hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden tulisi nykyistä enemmän julkaista päätöksiään ja tiedottaa niistä tuomioistuinten toiminnan avoimuuden turvaamiseksi sekä oikeuskäytännön ja viranomaisten ratkaisujen yhtenäisyyden kannalta.¹³

6 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

6.1 Hallintotuomioistuinten toiminnan tehokkuus

6.1.1 Toimintamäärärahat ja toimintamenot

Valtion talousarviossa ja lisätalousarvioissa vuodelle 2010 oikeusministeriön määrärahojen kokonaismäärä oli 811 915 000 euroa, mikä vastasi alle 2 prosenttia valtion talousarvion kaikkien hallinnonalojen määrärahojen kokonaismäärästä (51 745 195 000).

Tuomioistuinlaitoksen määrärahojen osuus oli 251 686 000 euroa eli noin 31 prosenttia oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoista. Määrärahojen osuus on pienentynyt noin 0,6 prosentilla edellisestä vuodesta (253 123 000 €).

Hallintotuomioistuimille kohdennettujen määrärahojen kokonaismäärä oli noin 21 prosenttia tuomioistuinlaitoksen määrärahoista ja vain noin 6,6 prosenttia oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoista sekä ainoastaan 0,1 prosenttia valtion talousarviesityksen määrärahojen kokonaismäärästä. Osuus on erittäin pieni verrattuna siihen, mikä merkitys hallintotuomioistuimilla on oikeusturvan toteuttamisessa.

Hallintotuomioistuinten toteutuneet toimintamenot 2009 ja 2010 (1 000 €)					
	Toteutuneet toimintamenot	Toteutuneet toimintamenot	Muutos edelliseen vuoteen %	Arvioitu käyttö talousarviossa 2010	Vert. tav.
	2009	2010			
Alueelliset hallinto-oikeudet	32 137	32 746	1,9 %	32 426	1,0 %
Markkinaoikeus	2 167	2 190	1,1 %	2 260	-3,1 %
Vakuutus oikeus	7 486	7 548	0,8 %	7 700	-2,0 %
Korkein hallinto-oikeus	9 745	9 858	1,2 %	10 145	-2,8 %
Yhteensä	51 535	52 342	1,6 %	52 531	-0,4 %

Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen toimintamenot sisältyvät Ahvenanmaan käräjäoikeuden toimintamenoihin.

Hallintotuomioistuinten toimitilojen vuokrat muodostavat henkilöstömenojen jälkeen suurimman yksittäisen menoerän. Toimitilojen vuokrat sisältyvät tuomioistuinten toimintamenoihin, mutta

¹³ Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 78/2010.

vuokrasopimukset on tehty oikeusministeriön ja eri vuokranantajien välillä. Vuonna 2010 hallintotuomioistuinten toimitilavuokrat olivat yhteensä 4 908 000 euroa (edellisenä vuonna 4 913 000 euroa). Toimitilavuokrien osuus toimintamenoista oli noin 10 prosenttia kuten edellisenäkin vuonna.¹⁴

Hallintotuomioistuimissa (pl. korkein hallinto-oikeus) käytetyn tietotekniikan ja tuomioistuinten henkilöstön oikeusministeriön järjestämän täydennyskoulutuksen aiheuttamista menosta suuri osa ei sisälly tuomioistuinten toimintamenoihin, vaan oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen ja vastaavasti oikeusministeriön oikeushallinto-osaston koulutusyksikön toimintamenoihin. Samoin talous- ja henkilöstöhallinnon menoja sisältyy talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (PALVO) menoihin.

6.1.2 Määrälliset tavoitteet ja niiden toteutuminen¹⁵

Hallintotuomioistuimille (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) asetetut tavoitteet ratkaistavien asioiden määrästä ja toteutuneet ratkaistujen asioiden määrät vuonna 2010			
	Tavoite	Toteutunut	Ero
Alueelliset hallinto-oikeudet	21 680	22 853	1173
Markkinaoikeus	600	687	87
Vakuutus oikeus	8 000	7 503	-497
Korkein hallinto-oikeus	4 200	4 202	2

Määrälliset tavoitteet ovat laskennallisia tavoitteita. Yleisesti määrällisten tavoitteiden toteutumisen arviointia heikentävinä tekijöinä voidaan pitää tavoitteen asettamiseen liittyviä ongelmia vuotuisissa tulosneuvotteluissa. Tavoitteita asetettaessa ei välttämättä ole tarkkaa tietoa tulevana vuonna asianomaiseen tuomioistuimeen saapuvien asioiden laadusta eikä määrissä tapahtuvista muutoksista. Hallinnon ratkaisutoiminnassa saatetaan tehdä yksittäisiä linjauksia, jotka kertautuvat tuhansiin hallintopäätöksiin, mikä näkyy myös muutoksenhakujen määrässä. Saapuneiden asioiden lukumäärän lisäksi tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa asioiden laajuus sekä niihin sisältyvien oikeusriitojen sisältö ja suullisten käsittelyjen määrä. Näissä tekijöissä tapahtuvia muutoksia on lähes mahdotonta ennustaa yhdenkään vuoden aikavälillä. Lisäksi yhteiskunnan jäsenten oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat säädökset muuttuvat jatkuvasti ja aiheuttavat uusia laintulkintaongelmia. Tässäkään yhteydessä ei voida kuitenkaan kiinnittää huomiota yksinomaan ratkaistujen asioiden määrään, vaan myös päätösten laatuun.

Kertomusvuonna alueelliset hallinto-oikeudet, markkinaoikeus ja korkein hallinto-oikeus saavuttivat niille tulosneuvotteluissa asetetut määrälliset tavoitteet.

Tavoitteiden saavuttamiseen myönteisesti vaikuttaneita tekijöitä oli esimerkiksi se, että autoverovalitusten poikkeuksellisen suuren määrän vuoksi Kuopion hallinto-oikeudessa perustettiin loppuvuoden ajaksi erillinen jaosto autoveroasioiden ratkaisemiseksi. Jaostolla ratkaistiin kyseisenä aikana yli 600 vireille tullutta valitusta. Turun hallinto-oikeudessa puolestaan toteutettiin kunta-asioissa projekti, jonka tarkoituksena oli ratkaista noin puolentoista sataa opettajien lomautusta koskevaa valitusta tähän ongelmaan erityisesti keskittyneen tuomari- ja esittelijäryhmän voimin. Ryhmän työskentelyssä kokeiltiin samalla tavanomaista esittelijä – tarkastava jäsen -

¹⁴ Hallintotuomioistuinten toimintamenojen kehitys 2006–2010. Liite 10

¹⁵ Hallintotuomioistuinten tuloksellisuus 2010. Liitteet 9 A – 9 F

parityöskentelyä joustavampaa päätöksen valmistelumallia, jossa erityisesti tuomarijäsenen valmistelemat asiat jäivät yksityiskohtaisten tosiseikkojen osalta pääosin esittelevän tuomarin vastuulle. Ryhmän tukena toimi kansliahenkilöstö, jonka rooli päätösluonnoksen valmistelussa oli tavanomaista kansliatyötä suurempi.

Oulun hallinto-oikeudessa vuosi 2010 oli vuoden 2009 tapaan poikkeuksellinen, sillä kolmen tuomarin työpanoksen vaatineen suuren verojutun valmistelu ja käsittely kesti vuonna 2010 vielä noin puoli vuotta. Tämän vuoksi töitä jaettiin edellisen vuoden tapaan yli asiaryhmä- ja jaostorajojen mahdollisimman joustavasti siten, että määrälliseen tulostavoitteeseen nähden vajaat resurssit olivat mahdollisimman optimaalisessa käytössä kokoonpanojen ja erityisosaamisen suhteen.

Vakuutusosoikeus ei aivan saavuttanut sille asetettua ratkaisumäärän tulostavoitetta. Tähän vaikuttivat muun muassa henkilötyövuosien vähentäminen ja henkilökunnassa tapahtuneet muutokset. Keväällä 2010 päättyneen vakuutusosoikeuden logistiikkaprojektin myötä tehostui kuntoutusasioiden sekä vanhimpien asioiden käsittely ja ratkaisutoiminta. Logistiikkaprojekti vaikutti myös siihen, että vaativien asioiden ratkaisutoiminta saatiin pääsääntöisesti pysymään keskimääräisen käsittelyajan puitteissa ja siten juttujen keskinäiset käsittelyaikavaihtelut vähentyivät. Logistiikkaprojekti ja sen mukanaan tuomien uusien käsittely- ja seurantamenetelmien käyttöönotto vei kuitenkin myös vakuutusosoikeuden ratkaisutoiminnan resursseja vielä alkuvuodesta 2010. Vuoden 2010 toimintaan vaikutti osaltaan myös se, että vakuutusosoikeus joutui asioiden valmisteluvaiheessa korjaamaan lautakuntavaiheen kuulemispuutteita, mikä lisäsi sekä käsittelyaikaa että työmäärää vakuutusosoikeudessa. Myös oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annettu laki aiheutti vakuutusosoikeudessa työmäärän lisäystä, koska jokaisessa asiassa jouduttiin tekemään julkisuusarvio ja asian laadusta riippuen niin sanottu julkinen päätöskappale.

Paremmen tuloksen saavuttamista hallintotuomioistuimissa vaikeutti myös, etteivät tietojärjestelmät toimineet kaikilta osin moitteettomasti. Järjestelmissä esiintyi hitautta ja toimintakatkoksia. Lisäksi hallintotuomioistuimissa tehdään edelleen turhaa rutiiniluontoista työtä, jota voitaisiin huomattavastikin vähentää tehokkailla tietojärjestelmäsovelluksilla.

6.1.3 Käsittely- ja vireilläoloajat

Tuomioistuinten toiminnan vaikuttavuuden kannalta keskeistä on, että oikeusturvan saatavuus toteutuu myös ajallisesti. Hallintotuomioistuimissa käsiteltävien asioiden joutuisalla käsittelyllä on suuri merkitys niin asianosaiselle kuin myös julkiselle hallinnolle ja elinkeinoelämälle. Valitukset koskevat laajasti yhteiskunnan eri toimintoja, kuten kaavoitusta, rakentamista, verotusta, sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä julkisia hankintoja.

Asioiden käsittelyajan mittaamisessa käytetty keskimääräinen käsittelyaika ei kuvaa kovinkaan realistisesti asioiden käsittelyaikaa hallintotuomioistuimissa eikä sitä, kuinka kauan muutoksenhakijan on odotettava päätöstä asiassaan. Keskimääräistä käsittelyaikaa lyhentävät merkittävästi esimerkiksi niin sanotut massajutut, jotka ovat oikeuskysymyksiltään ja tosiseikastoltaan yksinkertaisia ja nopeasti samankaltaisen valmistelun pohjalta ratkaistavia. Niiden vuoksi keskimääräinen käsittelyaika voi joidenkin asiaryhmien osalta lyhentyä merkittävästikin.

Ratkaistujen asioiden käsittelyajat

Ratkaistujen asioiden käsittelyaika lasketaan oikeusministeriön tilastoissa asian saapumisesta hallintotuomioistuimeen. Hallintotuomioistuinten käsittelyajoissa ei ole tilastointimenetelmistä johtuen voitu huomioida asian käsittelyn kokonaiskestoa sen eri asteissa. Käsittelyajan kohtuullisuutta koskevaa tarkastelua ei Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tulkinnan mukaan voida rajata vain yhteen prosessin vaiheeseen vaan lisäksi edellytetään, ettei oikeudenkäynti useassa asteessa muodostu kokonaiskestoltaan liian pitkäksi.

Käsittelyaikojen arvioinnin perustaksi on ryhdytty kehittämään tuomioistuinten erityispiirteet paremmin huomioon ottavia mittaamisjärjestelmiä ja mittareita. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja Helsingin hallinto-oikeudessa aloitetaan yhteistyössä Lappeenrannan teknillisen yliopiston kanssa logistiikkaprojektit vuonna 2011.¹⁶

Alueellisissa hallinto-oikeuksissa ryhdyttiin käyttämään kevennettyjä ratkaisukokoonpanoja vuoden 2007 alusta, kun niiden käytön mahdollistava lainmuutos tuli voimaan. Kertomusvuonna ratkaistiin yhden jäsenen kokoonpanossa noin 22 prosenttia asioista (24 prosenttia vuonna 2009) ja kahden jäsenen kokoonpanossa noin 31 prosenttia asioista (27 prosenttia vuonna 2009). Neljässä alueellisessa hallinto-oikeudessa ratkaistiin yli puolet asioista yhden tai kahden jäsenen kokoonpanossa. Vaasan hallinto-oikeudessa ympäristö- ja vesiasioiden kevennyksessä kokoonpanossa (3 jäsentä) käsiteltiin noin 50 prosenttia asioista. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen tiedot eivät sisälly edellisiin lukuihin.

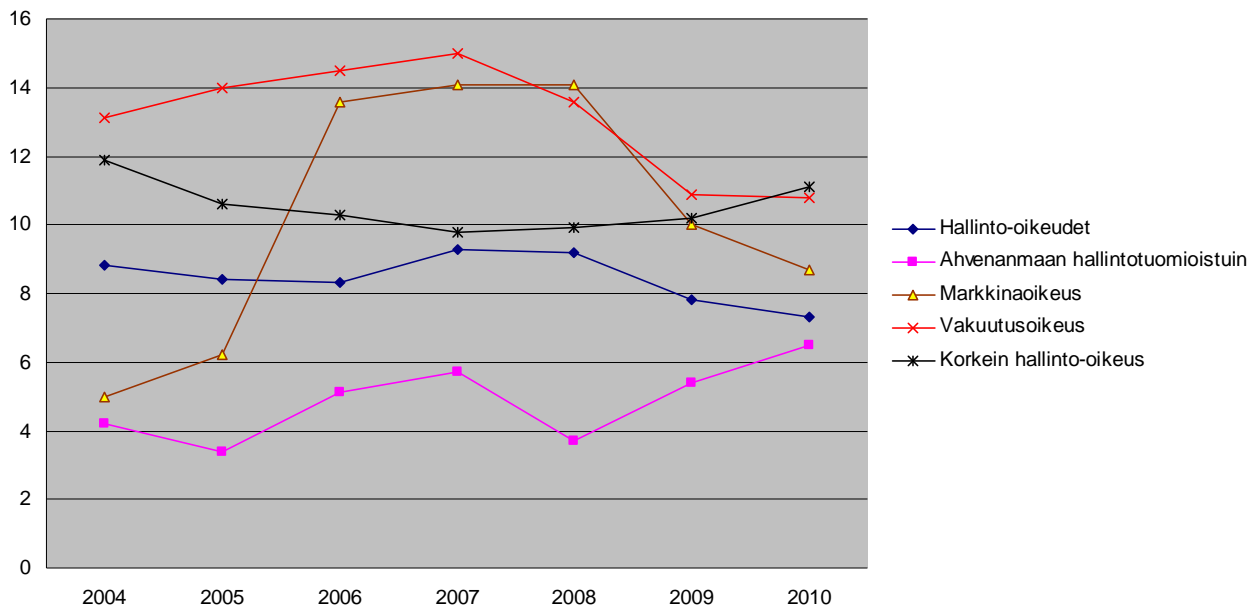
Hallinto-oikeuksien mukaan kevennetyt kokoonpanot ovat lisänneet toiminnallista tuloksellisuutta ja lyhentäneet käsittelyaikoja. Toisaalta kevennettyjen kokoonpanojen käyttö voi heikentää oikeudenkäytön yhtenäisyyttä hallinto-oikeuksissa, mikä taasen on omiaan lisäämään valitusalttiutta korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Myös markkinaoikeudessa on vuoden 2010 kesäkuun alusta lukien ollut mahdollista ratkaista tiettyjä asioita yhden lainoppineen jäsenen kokoonpanossa. Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittämistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 281/2010 vp) ehdotetaan myös vakuutusosoikeuden ratkaisukokoonpanojen keventämistä ja mahdollisuutta lainkäyttöasioiden ratkaisemiseen ilman muodollista istuntoa.

Vuoden 2010 talousarvioesityksen mukaan tuomioistuinlaitoksessa tavoitteena oli lyhentää käsittelyaikoja ja vähentää yli 12 kuukautta vireillä olevien asioiden määrää. Tavoitteena oli myös supistaa alueellisten hallintotuomioistuinten väliset erot keskimääräisen käsittelyajan osalta enintään kolmeen kuukauteen.

Vuosina 2004-2010 ratkaistujen asioiden keskimääräiset käsittelyajat (kuukausina)							
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Alueelliset hallinto-oikeudet	8,8	8,4	8,3	9,3	9,2	7,8	7,3
Markkinaoikeus	5,0	6,2	13,6	14,1	14,1	10,0	8,7
Vakuutusosoikeus	13,1	14,0	14,5	15,0	13,6	10,9	10,8
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin	4,2	3,4	5,1	5,7	3,7	5,4	6,5
Korkein hallinto-oikeus	11,9	10,6	10,3	9,8	9,9	10,2	11,1

¹⁶ Ks. tarkemmin kohdasta 4.5 Tietotekniikan nykytila ja kehittämishankkeet.

Kuva 8 Vuosina 2004–2010 ratkaistujen lainkäyttöasioiden keskimääräiset käsittelyajat (kuukausina).

Tulosneuvotteluissa alueellisten hallinto-oikeuksien (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) keskimääräistä käsittelyaikaa koskeväksi tavoitteeksi asetettiin 7,6 kuukautta. Tavoite saavutettiin, sillä keskimääräinen käsittelyaika lyheni edellisen vuoden 7,8 kuukaudesta 7,3 kuukauteen.

Asioista noin 49 % prosenttia ratkaistiin alle kuudessa kuukaudessa, noin 82 % alle 12 kuukaudessa (6-12 kuukaudessa noin 33 prosenttia) ja 18 % prosenttia viipyi hallinto-oikeudessa yli vuoden. Pääasiaryhmittäiset keskimääräiset käsittelyaikaerot vaihtelivat melko suuresti. Pääasiaryhmistä pisimpiä keskimääräisiä käsittelyaikoja oli valituksilla, jotka koskivat itsehallintoa, veroasioita, rakentamista ja ympäristöä. Niissä käsittelyaika oli 9,6 -12,1 kuukautta.¹⁷

Alueellisten hallinto-oikeuksien pisimmän (9,9 kuukautta) ja lyhimmän (5,1 kk) keskimääräisen käsittelyajan ero oli vielä 4,8 kuukautta, joten asetettua enintään 3 kuukauden tavoitetta ei saavutettu. Keskimääräisen käsittelyajan ero kasvoi kuukaudella edellisestä vuodesta. Myös pääasiaryhmittäiset käsittelyaikaerot alueellisissa hallinto-oikeuksissa vaihtelivat edelleen melko suuresti.¹⁸

Markkinaoikeudessa asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli kertomusvuonna 8,7 kuukautta, kun se edellisenä vuonna oli 10 kuukautta. Tavoitteeksi asetettua 8 kuukauden käsittelyaikaa ei aivan saavutettu.

Vakuutusosoikeuden keskimääräinen käsittelyaika aleni edelleen hieman edellisestä vuodesta. Se oli kertomusvuonna 10,8 kuukautta, mikä kuitenkin ylitti keskimääräiselle käsittelyajalle asetetun 9 kuukauden tavoitteen. Vakuutusosoikeus ratkaisi asioista noin 11,7 prosenttia alle kuudessa kuukaudessa ja alle vuodessa noin 69,3 prosenttia (6-12 kuukaudessa 57,6 prosenttia).

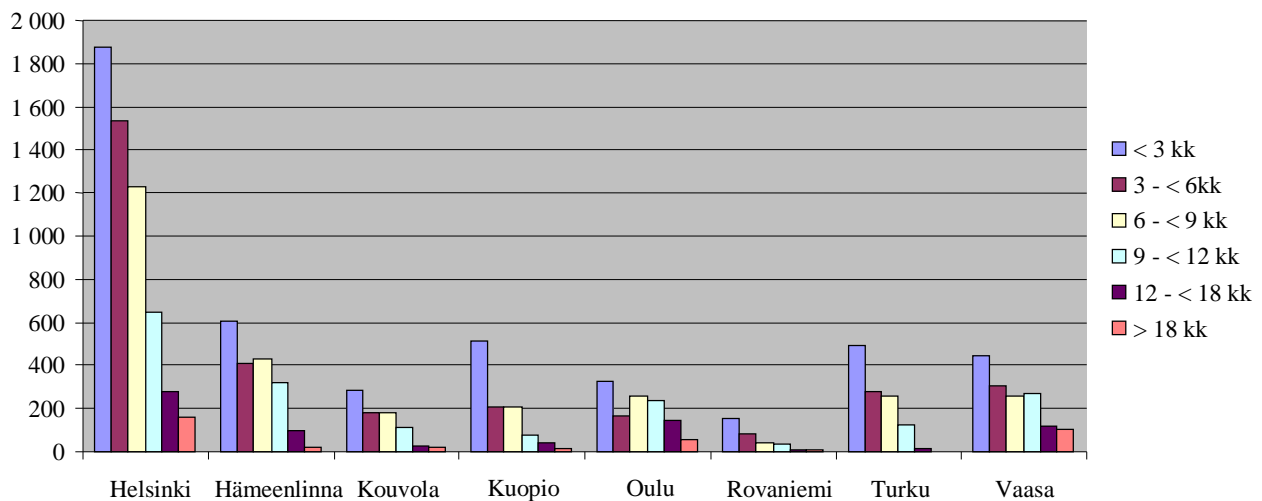
¹⁷ Alueellisissa hallinto-oikeuksissa ratkaistujen lainkäyttöasioiden ikärakenne 2008–2010. Liite 6

¹⁸ Vuosina 2008–2010 alueellisissa hallinto-oikeuksissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) ratkaistujen asioiden käsittelyajat kuukausina pääasiaryhmittäin. Liite 6

Korkeimman hallinto-oikeuden keskimääräinen käsittelyaika oli 11,1 kuukautta. Se piteni edellisestä vuodesta (10,2 kuukautta) eikä käsittelyajalle asetettua 9 kuukauden tavoitetta saavutettu.¹⁹ Tavoitteena oli myös ratkaista 30 prosenttia asioista alle kuudessa kuukaudessa ja 50 prosenttia alle yhdeksässä kuukaudessa. Tätä tavoitetta ei aivan saavutettu, sillä asioista ratkaistiin 26,8 prosenttia alle kuudessa kuukaudessa, 45 prosenttia ratkaistiin alle yhdeksässä kuukaudessa (6-9 kuukaudessa 18,2 prosenttia). Alle vuodessa asioista ratkaistiin 60,3 prosenttia (9-12 kuukaudessa 15,3 prosenttia). Käsittelyaika venyi yli 12 kuukauden 39,7 prosentissa. Korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyajat pidentyivät kaikissa muissa pääasiaryhmissä lukuun ottamatta veroja ja muita asioita.²⁰

Vireilläoloajat

Alueellisten hallinto-oikeuksien tavoitteena oli myös pienentää yli vuoden vireillä olevien asioiden osuutta siten, ettei kertomusvuoden päättyessä olisi vireillä enempää kuin 800 yli 12 kuukautta vanhaa asiaa, kun niitä kertomusvuoden alkaessa oli 1 052. Vuoden 2010 päättyessä oli 1 117 asiaa ollut vireillä yli 12 kuukautta eli 65 asiaa enemmän kuin kertomusvuoden alussa. Pisimpään vireillä olleet pääasiaryhmät olivat verot, ympäristö ja itsehallinto. Vaikka määrällistä 800 asian tavoitetta ei saavutettukaan, yli vuoden vireillä olevien asioiden määrä oli noin 8 prosenttia kaikista vireillä olevista asioista eli prosenttiosuus alitti vuoden 2010 talousarviossa asetetun alle 10 prosentin tavoitteen.²¹

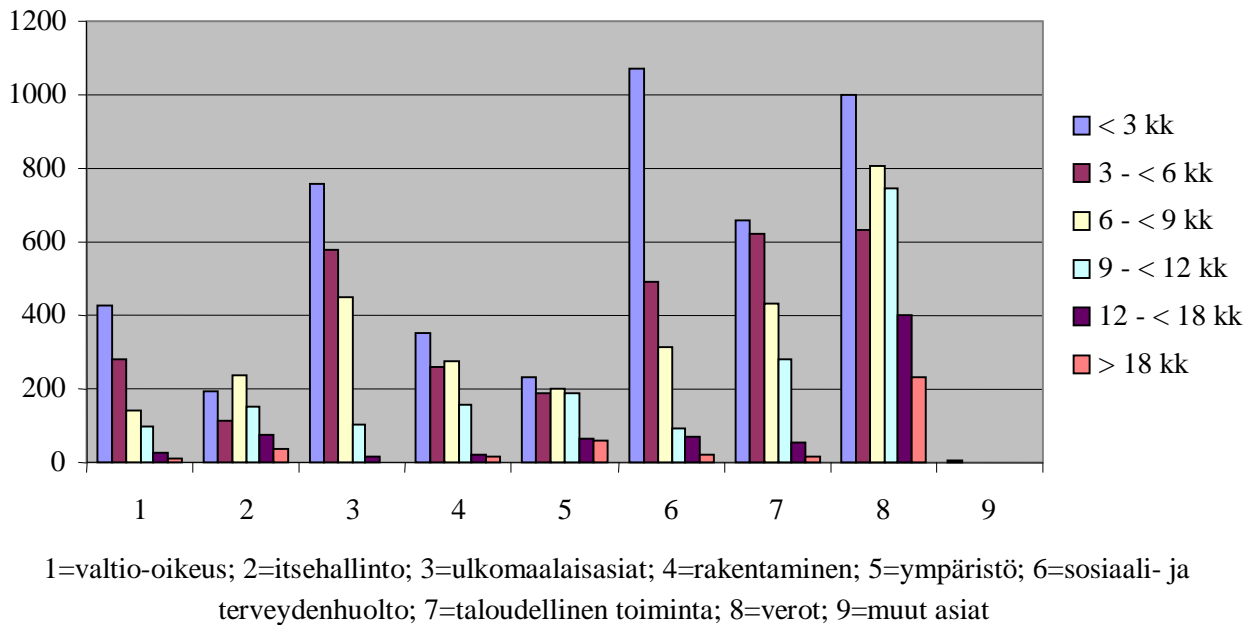

Kuva 9 Vireillä olevien lainkäyttöasioiden ikärakenne 31.12.2010 hallinto-oikeuksittain.

¹⁹ Korkeimmassa hallinto-oikeudessa 2009–2010 ratkaistujen lainkäyttöasioiden käsittelyajat pääasiaryhmittäin. Liite 7

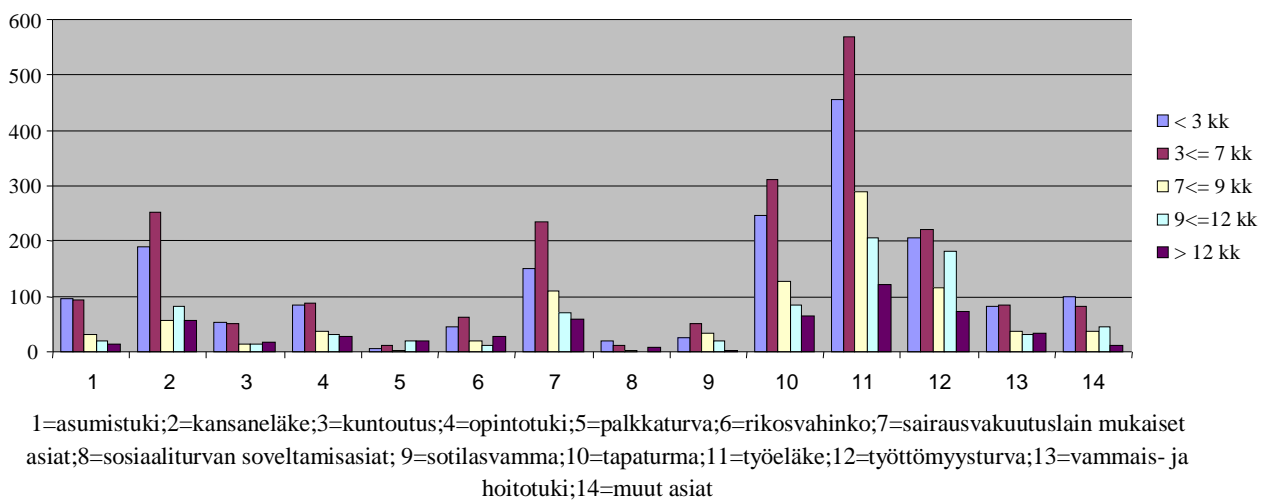
²⁰ Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistujen lainkäyttöasioiden ikärakenne 2009–2010. Liite 7

²¹ Lainkäyttöasioiden keskimääräiset vireilläoloajat alueellisissa hallinto-oikeuksissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin). Liite 8

Kuva 10 Vireillä olevien lainkäyttöasioiden ikärakenne pääasiaryhmittäin alueellisissa hallinto-oikeuksissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) 31.12.2010.

Vakuutusosoikeudessa yli 12 kuukautta vireillä olevien asioiden määrä nousi hieman. Niitä oli kertomusvuoden lopussa vireillä 537 asiaa (edellisenä vuonna 460 asiaa). Lainkäyttöasioiden keskimääräinen vireilläoloaika oli täsmälleen sama kuin vuonna 2009 eli 4,8 kuukautta.

Kuva 11 Vakuutusosoikeudessa vireillä olevien lainkäyttöasioiden ikärakenne pääasiaryhmittäin 31.12.2010.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa yli 12 kuukautta vireillä olevien asioiden määrä nousi 991 asiaan, kun niitä edellisen vuoden lopussa oli 678 asiaa.

6.2 Hallintotuomioistuinten toiminnan tuottavuus (ratkaistut asiat/henkilötyövuodet)

Toiminnan tuottavuuden kuvaamisessa perinteisesti käytetty suhdeluku ratkaistut asiat/henkilötyövuodet on hallintotuomioistuimissa ylimalkainen ja osin harhaanjohtava mittari, koska se ei ota huomioon eroja eri asiaryhmien ja ratkaistujen asioiden vaativuuden välillä.

Hallintotuomioistuimissa käsiteltävien asioiden kirjo on laaja, jolloin yksittäisen asian ratkaisemisen edellyttämä työmäärä ja vaativuustaso voivat olla hyvin erilaisia. Tuottavuuden kuvaamisessa käytetty suhdeluku, niin kutsuttu tuottavuustavoite, on kuitenkin hallintotuomioistuinten ja oikeusministeriön välisissä vuotuisissa tulosneuvotteluissa yksi keskeinen tulostittari. Tavoitteet ovat laskennallisia ja ne on asetettu ottaen huomioon työtilanne ja muut toimintaedellytykset kussakin tuomioistuimessa. Siihen nähden, että jo pelkästään hallinto-oikeuksissa käsitellään vuosittain yli 20 000 asiaa, kuvaajana käytettyä suhdelukua voidaan kuitenkin pitää tilastollisesti perusteltuna verrattaessa hallinto-oikeuksien toimintaa kokonaisuutena eri vuosina.

Tulosneuvotteluissa alueellisten hallinto-oikeuksien (pl. Ahvenanmaan hallinto-oikeus) keskimääräiseksi tuottavuustavoitteeksi vuodelle 2010 oli asetettu 48 ratkaisua per henkilötyövuosi. Hallinto-oikeudet ylittivät tuottavuustavoitteen. Ratkaisujen määrä per henkilötyövuosi oli 50 (edellisenä vuonna 47,3). Alueellisissa hallinto-oikeuksissa tuottavuutta kuvaavat tunnusluvut vaihtelivat 26 ratkaisusta 67 ratkaisuun per henkilötyövuosi. Tuloksia vertailtaessa on otettava huomioon asiarakenteen erot eri hallinto-oikeuksissa.

Myös korkein hallinto-oikeus ylitti sille asetetun tavoitteen 40 ratkaisua per henkilötyövuosi, sillä sen tunnusluku oli 42 (edellisenä vuonna 41). Samoin markkinaoikeus ylitti 21 ratkaisun tavoitteen tunnusluvulla 24 (edellisenä vuonna 23). Ainoastaan vakuutusosoikeus jäi alle sille asetetun tuottavuustavoitteen, joka oli 73 ratkaisua per henkilötyövuosi. Vakuutusosoikeuden tunnusluvuksi muodostui 68 (edellisenä vuonna 65).

6.3 Hallintotuomioistuinten toiminnan taloudellisuus (toimintamenot/ratkaistut asiat, euroa)

Hallintotuomioistuinten (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) ratkaisujen hinta (euroa/ratkaistu asia)						
	Toteutuma	Toteutuma	Toteutuma	Toteutuma	Tulossopimus	
	2007	2008	2009	2010	2010 tavoite	Vert. tav.
Hallinto-oikeudet	1 248	1 385	1 495	1 433	1 496	-4,2 %
Markkinaoikeus	3 414	2 983	3 273	3 188	3767	-15,4 %
Vakuutusosoikeus	673	770	1 013	1 006	963	4,5 %
Korkein hallinto-oikeus	2 316	2 499	2 458	2 347	2 474	-5,1 %

Vakuutusosoikeutta lukuun ottamatta hallintotuomioistuimet alittivat niille tulosneuvotteluissa asetetun ratkaisun hinnan. Vakuutusosoikeuden osalta tavoitteeksi oli asetettu 963 euroa/ratkaistu asia. Tähän ei kuitenkaan päästy, mihin olivat osasyynä kohonneet toimintamenot sekä myös henkilötyövuosien vähentäminen, mikä vaikutti ratkaistujen asioiden määrään.

6.4 Laadunhallinta

6.4.1 Hallintotuomioistuinten yhteinen laatujärjestelmä²²

Korkein hallinto-oikeus valvoo lainkäyttöä muun muassa seuraamalla hallintotuomioistuinten toiminnan joutuisuutta, voimavarojen riittävyyttä ja päätösten laatua sekä järjestämällä neuvottelupäiviä ja laatimalla hallintotuomioistuinten yhteisen toimintakertomuksen. Tällä valvontatehtävällä on oikeusturvan kokonaisuuden kannalta olennainen merkitys.

Alueelliset hallinto-oikeudet, Ahvenanmaan hallintotuomioistuin, markkinaoikeus, vakuutusosikeus ja korkein hallinto-oikeus aloittivat 1.1.2006 hallintotuomioistuinten päällikkötuomareiden päätöksellä järjestelmällisen yhteistyön laadunhallinnassa. Hallintotuomioistuinten laatu-yhteistyöhankkeessa laadun osatekijöiksi määriteltiin muutoksenhakualttius, selvittämisvelvollisuuden toteutuminen, oikeudenkäynnin suullisuuden ja välittömyyden toteutuminen, valituksenalaisen päätösten muuttuminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa, päätösten selkeys ja ymmärrettävyys, oikeudenkäynnin joutuisuus sekä kantelu- ja purkihakemusten menestyminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Näistä laadun osatekijöistä muutoksenhakualttius ja päätösten muuttuminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa ovat mitattavia ja niistä on saatavissa tilastotietoja. Selvittämisvelvollisuuden toteutuminen sekä päätösten selkeys ja ymmärrettävyys ovat puolestaan arvioinninvaraisia.

Korkein hallinto-oikeus on kerännyt laatutietoa vuodesta 2006 lukien ratkaisemistaan asioista. Tarkasteluun on valikoitu muutoksenhaun alaisena olleita hallintotuomioistuinten päätöksiä, joissa selvittämisvelvollisuuden toteutumisen, valituksenalaisten päätösten muuttumisen tai päätösten selkeyden ja ymmärrettävyyden osalta on ollut kehitettävää. Päätösten selkeyden ja ymmärrettävyyden osalta mukana on myös ratkaisuja, joissa päätökset ovat olleet erityisen selkeitä ja ymmärrettäviä. Vuonna 2010 päätöksiä valikoitui eri hallintotuomioistuimista vain kymmenkunta (edellisenä vuonna viitisentoista) eikä niiden perusteella voida tehdä johtopäätöksiä yksittäisten tuomioistuinten päätösten laadusta.

Kuten edellisinäkin vuosina myös kertomusvuonna hallintotuomioistuimissa päätösten laatuun kiinnitettiin erityistä huomiota. Päätösten laatua pyrittiin parantamaan muun muassa koulutuksella.

Hallintotuomioistuinten valmistelevan mittaristotyöryhmän antamassa loppuraportissa todetaan, että tuomioistuintyössä on tärkeää saada korjaavaa palautetta työskentelyn laadun parantamiseksi. Työryhmä esittää, että korkeimman hallinto-oikeuden jo aloittamaa laadun arviointityötä jatketaan. Laatutyötä tulisi kuitenkin kehittää hallintotuomioistuimissa entistä laaja-alaisemmaksi siten, että tätä kautta voitaisiin muun muassa tuottaa erilaisia julkaisuja käytännön lainkäyttötyön tueksi. Asianhallintajärjestelmään tulisi luoda mahdollisuus kerätä päätöksenteon tueksi aikaisempia päätöksiä ja muuta materiaalia sähköiseen aineistokokoelmaan. Työryhmä toivoo, että korkein hallinto-oikeus yhdessä muiden hallintotuomioistuinten ja oikeusministeriön kanssa selvittäisi laatutyön laajentamisen tarvetta ja mahdollisuuksia.

6.4.2 Muutoksenhakualttius

Muutoksenhakualttius ja päätösten muuttuminen ei anna luotettavaa kuvaa tuomioistuintyön laadusta, koska erityisesti hallintolainkäytössä, jossa uutta selvitystä voidaan esittää asian

²² Lisätietoa hallintotuomioistuinten yhteisestä laatujärjestelmästä löytyy korkeimman hallinto-oikeuden kotisivuilta: <http://www.kho.fi/42988.htm>.

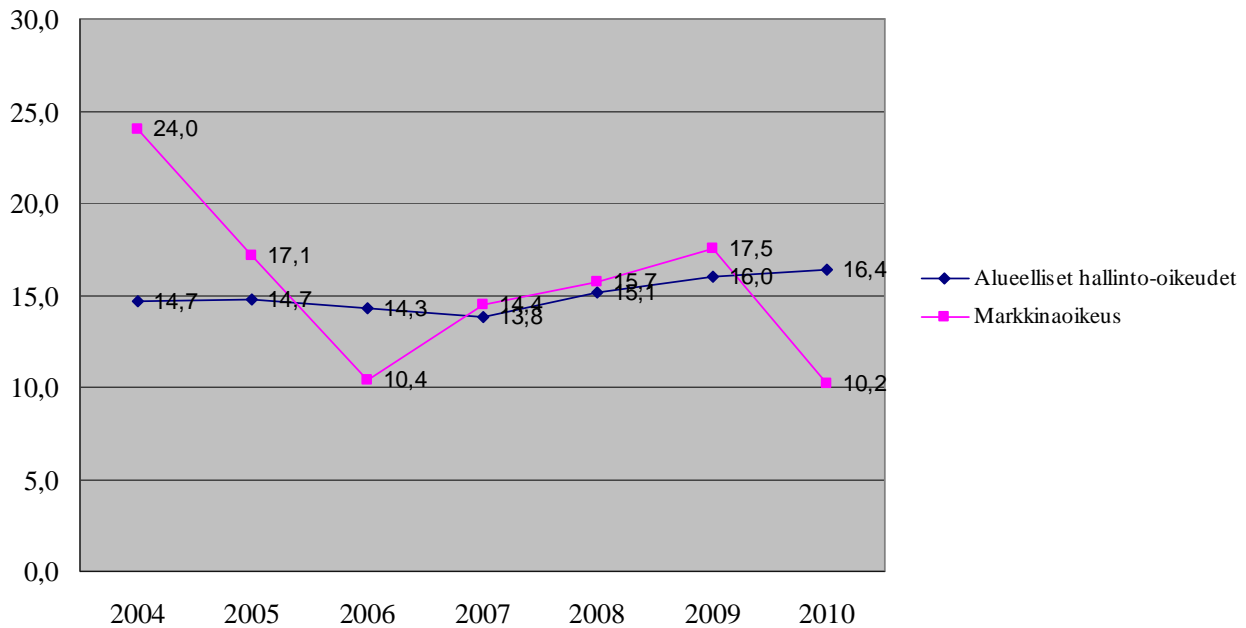
käsittelyn eri vaiheissa, päätöksen muuttuminen ylimmässä oikeusasteessa voi johtua myös ensi asteen tuomioistuimesta riippumattomasta syystä. Niin ikään taloudelliselta intressiltään tai muutoin merkittäviin asioihin haetaan yleensä aina jonkun asianosaisten tai viranomaisen toimesta muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta, joten tämä ei ole merkki ensi asteen tuomioistuimen työn laadussa olevista puutteista. Jotta muutoksenhakualltiutta ja päätösten muuttumista muutoksenhakuasteessa voitaisiin arvioida laatu- ja oikeuskäytännön näkökohdista, tulisi olla tarkempaa tietoa muutoksenhaun ja päätöksen muuttumisen syistä. Muutoksenhakualltiutta lisääviä muita kuin laatuun liittyviä tekijöitä ovat puolestaan muutoksenhaun edullisuus, oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamisen tarve, näyttö- tai oikeuskysymyksen tulkinnanvaraisuus ja asianosaisten intressiristiriidat. Toisaalta myöskään se seikka, että korkein hallinto-oikeus ei muuta hallintotuomioistuimen päätöstä, ei välttämättä tarkoita, että hallintotuomioistuimen päätöksen perustelut olisivat kaikilta osin korkeimman hallinto-oikeuden mielestä asianmukaiset.

Alla olevasta taulukosta ilmenee muutoksenhakualltius eli kuinka suureen osaan alueellisten hallinto-oikeuksien ja markkinaoikeuden päätöksistä haettiin muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta vuosina 2004–2010. Alueellisten hallinto-oikeuksien lukuihin sisältyvät myös Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen luvut.

Muutoksenhakualltius prosentteina vuosina 2004-2010						
Vuosi	Hallinto-oikeuksien ratkaisut	KHO:een valitetut	%	Markkinaoikeuden ratkaisut	KHO:een valitetut	%
2004	21 214	3 112	14,7	263	63	24,0
2005	22 590	3 327	14,7	292	50	17,1
2006	22 813	3 264	14,3	365	38	10,4
2007	23 197	3 212	13,8	450	65	14,4
2008	22 478	3 405	15,1	643	101	15,7
2009	21 598	3 460	16,0	662	116	17,5
2010	22 959	3 756	16,4	687	70	10,2

Lukujen perusteella voidaan tehdä karkea arvio siitäkin huolimatta, että luvut kuvaavat osittain eri lainkäyttöasioiden joukkoa ja vaikka joissakin asiaryhmissä on valituskieltoja. Esimerkiksi vuonna 2010 noin 16,4 prosenttiin alueellisten hallinto-oikeuksien päätöksistä haettiin muutosta. Koko tarkastelujakson prosenttiluvut ovat melko tasaiset, vaikka yksittäisen tuomioistuimen kohdalla voikin olla vaihteluja, jotka eivät tässä näy.

Markkinaoikeuden osalta on huomattava, että markkinaoikeuden päätöksiin haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta muutosta hallintolainkäyttöasioissa kuten kilpailunrajoitusasioissa, julkisia hankintoja koskevilla asioilla ja energiamarkkina-asioissa. Muissa asioissa muutosta haetaan korkeimmalta oikeudelta.

Kuva 12 Muutoksenhakualttius 2004–2010 (prosentteina).

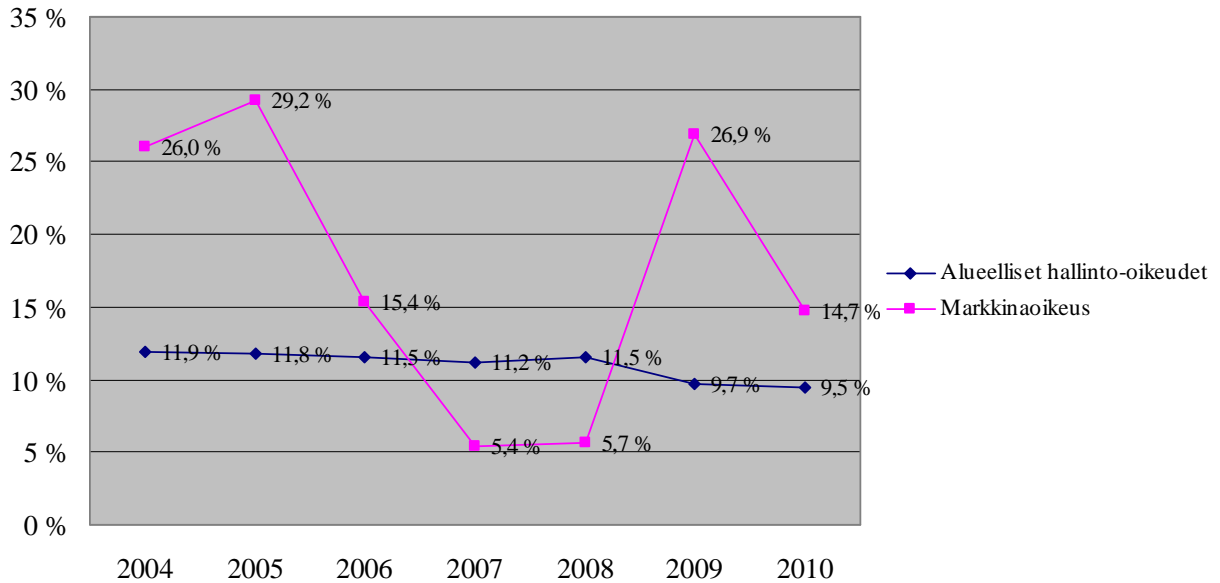
6.4.3 Valituksenalaisten päätösten muuttuminen korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Alla olevasta kaaviosta ilmenee, kuinka monta prosenttia alueellisten hallinto-oikeuksien ja markkinaoikeuden päätöksistä on muuttunut korkeimmassa hallinto-oikeudessa vuosina 2004–2010. Vuonna 2010 korkein hallinto-oikeus muutti 9,5 prosenttia hallinto-oikeuksien päätöksistä ja 14,7 prosenttia markkinaoikeuden päätöksistä.

Prosenttiluvuissa on huomioitu ne korkeimman hallinto-oikeuden päätökset, joissa lopputuloksena on ollut ”Päätöksen lopputulosta muutetaan”, ”Asia palautetaan” tai ”Hakemus hyväksytään”.

Hallinto-oikeuksien lukuihin sisältyvät myös Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen päätökset.

Alla olevasta kuvasta ilmenee, että alueellisten hallinto-oikeuksien yhteiset prosenttiluvut ovat pysyneet suhteellisen tasaisina koko tarkastelujakson. Markkinaoikeuden päätösten muuttumisprosentti on sen sijaan vaihdellut.

Kuva 13 Valituksenalaisten päätösten muuttuminen 2004–2010.

7 HENKILÖSTÖVOIMAVARAT

7.1 Henkilöstöä koskevia tietoja

7.1.1 Yleistä

Henkilöstöresurssit hallintotuomioistuimissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin)							
	2007	2008	2009	2010	Muutos	Arvio	
					ed. vuodesta	2010	
Alueelliset hallinto-oikeudet	449,2	455,0	452,9	453,0	0,1	451,0	
Markkinaoikeus	21,8	26,0	28,5	28,6	0,1	29,0	
Vakuutusosoikeus	118,5	117,0	113,3	110,9	-2,4	109,0	
Korkein hallinto-oikeus	98,7	98,8	96,7	99,7	3,0	101,0	
Yhteensä	688,2	696,8	691,4	692,2	0,8	690,0	

Kertomusvuonna toteutuneet henkilötyövuodet²³ hallintotuomioistuimissa ylittivät tulosneuvotteluissa arvioidun henkilöstömäärän (htv) 690. Hallintotuomioistuinten toteutuneista henkilötyövuosista tuomarinvirkoihin kohdistui 241,5 henkilötyövuotta (edellisenä vuonna 249,6), esittelijänvirkoihin ja vastaaviin virkoihin 200,2 henkilötyövuotta (edellisenä vuonna 202,4) sekä muihin virkoihin 250,3 henkilötyövuotta (edellisenä vuonna 238,8). Vuonna 2010 hallintotuomioistuinten työntekijöistä noin 85,7 prosenttia oli vakituudessa virkasuhteessa valtioon.

Hallintotuomioistuihin voitiin kertomusvuonna perustaa 9 uutta vakinaista tuomarinvirkaa edellyttäen, että vastaavasti vähennetään määräaikaista tuomareita. Kertomusvuoden lopussa hallintotuomioistuimissa oli 224 vakinaista tuomarin virkaa (edellisenä vuonna 216). Niistä alueellisissa hallinto-oikeuksissa oli 166, markkinaoikeudessa 8, vakuutusosoikeudessa 29 ja

²³ Tarmosta saadut toteutuneet henkilötyövuodet eivät sisällä harjoittelijoita eivätkä työllisyysvaroin palkattuja.

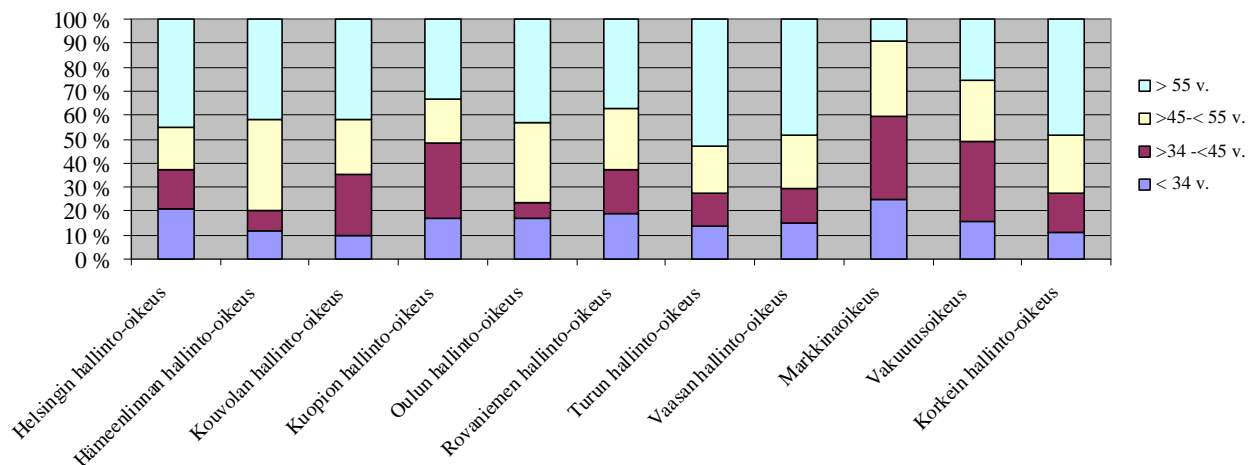
korkeimmassa hallinto-oikeudessa 21 tuomarin virkaa. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimessa työskentelee yksi hallintotuomari. Kokoonpanojen muut jäsenet ovat Ahvenanmaan käräjäoikeuden tuomareita.

Valtion tuottavuusohjelman mukainen henkilöstösäästövelvoite vuodelle 2010 oli hallintotuomioistuimissa 51 henkilötyövuotta, minkä tulosneuvotteluissa sovitut henkilöstömäärät huomioon ottaen tiedettiin jäävän toteutumatta. Hallintotuomioistuimet pystyivät kuitenkin aikaansaamallaan tuottavuuden nousulla toteuttamaan tuottavuusohjelman edellyttämän tavoitteen.

7.1.2 Henkilöstön keski-ikä

Hallintotuomioistuinten (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) henkilöstön keski-ikä kertomusvuoden lopussa oli 48,1 vuotta.²⁴ Alueellisissa hallinto-oikeuksissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuonna 48,6 vuotta (edellisenä vuonna 48,2 vuotta). Henkilöstön keski-ikä vaihteli hallinto-oikeuksissa 46,3 vuodesta 50,9 vuoteen.

Markkinaoikeuden henkilöstön keski-ikä oli 40,9 vuotta, mikä oli selvästi alhaisempi kuin muiden hallintotuomioistuinten henkilöstön keski-ikä. Vakuutusosikeuden henkilöstön keski-ikä oli 45,6 vuotta ja korkeimman hallinto-oikeuden 50,4 vuotta.

Kuva 14 Hallintotuomioistuinten (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) henkilöstön ikärakenne (aineistossa mukana sekä vakinaiset että määräaikaiset).

7.1.3 Henkilöstön sukupuolijakauma

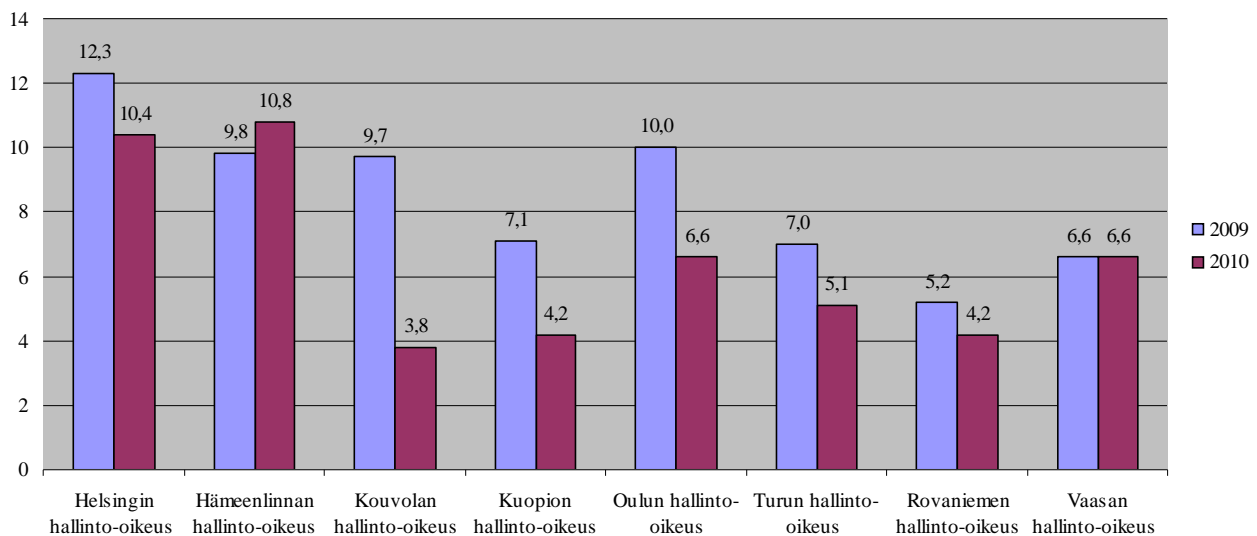
Hallintotuomioistuinten henkilöstöstä (yhteensä 744 työntekijää, mihin on luettu myös työllisyysvaroin palkatut ja korkeakouluharjoittelijat sekä palkattomalla virkavapaalla olleet) naisten osuus oli kertomusvuonna noin 69 prosenttia ja miesten osuus noin 31 prosenttia. Suhdeluku ei muuttunut edellisestä vuodesta. Vakinaisesta henkilöstöstä (638 henkilöä eli 85,7 prosenttia koko henkilöstöstä) naisia oli 69,3 prosenttia ja miehiä 30,7 prosenttia. Hallintotuomioistuinten henkilöstö on siten naisvaltaista.

²⁴ Keski-ikää koskevissa luvuissa ei ole mukana harjoittelijoita eikä työllistettyjä.

7.1.4 Sairauspoissaolojen määrä

Kertomusvuonna alueellisissa hallinto-oikeuksissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) sairauspoissaolot työpäivinä henkilötyövuotta kohden olivat 7,6 (pv/htv). Markkinaoikeudessa sairauspoissaolot työpäivinä henkilötyövuotta kohden olivat 5 (pv/htv) ja vakuutus-oikeudessa 9,7 (pv/htv) sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa 5,2 (pv/htv). Sairauspoissaolot työpäivinä laskettuna merkitsivät hallintotuomioistuimissa kertomusvuonna yhteensä 5181 sairauspoissaolopäivää (edellisenä vuonna 6466).

Sairauspoissaolot työpäivinä henkilötyövuotta kohden (pv/htv) hallinto-oikeuksittain 2009-2010

7.2 Henkilöstön koulutus

Hallintotuomioistuinten henkilöstön kouluttamisella on pitkät perinteet ja erilaisia vakiintuneita toteuttamistapoja. Koulutustarpeen määrittäminen kuuluu kunkin tuomioistuimen päällikkötuomarille. Kussakin tuomioistuimessa kartoitetaan koulutustarve ja vaikutetaan henkilöstön hakeutumiseen koulutukseen. Edelleen tuomioistuimessa arvioidaan koulutuksen vaikuttavuus henkilöstön osaamiseen.

Oikeusministeriö asetti 12.5.2009 toimikaudelle 15.5.2009–30.4.2011 ohjausryhmän, jonka tehtävänä on ohjata hallintotuomioistuinten tuomareiden täydennyskoulutuksen suunnittelua, koulutustarpeen määrittämistä ja koulutuksen suuntaamista tuomioistuinten tarpeiden mukaisesti. Ohjausryhmä on koottu hallintotuomioistuinten ylituomareista sekä korkeimman hallinto-oikeuden ja oikeusministeriön koulutusyksikön edustajista. Ohjausryhmä kartoittaa koulutustarvetta, toimintaympäristön muutoksia ja osaamisalueita sekä määrittelee koulutustarjonnan vuosittaisia painopistealueita. Yksittäisen koulutusohjelman rakenne ja sisältö laaditaan yhdessä hallintotuomioistuinten edustajien kanssa.

Hallintotuomioistuimille suoraan suunnattua koulutusta on käytännössä järjestänyt oikeusministeriö, hallintotuomioistuimet yhdessä sekä korkein hallinto-oikeus ja muut hallintotuomioistuimet itse.

Tilastojen mukaan alueellisten hallinto-oikeuksien (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) henkilökuntaa koulutettiin kertomusvuonna 3,8 työpäivää henkilötyövuotta (pv/htv) kohden. Markkinaoikeudessa vastaava luku oli 1,1 pv/htv, vakuutus-oikeudessa 4,2 pv/htv ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa 0,7 pv/htv. Tilastointi kaikissa tuomioistuimissa ei ole välttämättä kattava.

Hallintotuomioistuinten henkilöstön peruskoulutustaso on melko korkea. Alueellisten hallinto-oikeuksien koulutustasoindeksi kertomusvuonna oli 6,2. Markkinaoikeudessa koulutustasoindeksi oli 6,3 ja vakuutus-oikeudessa 6,2 sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa 6,1.

7.2.1 Hallintotuomioistuinten koulutustyöryhmän järjestämä koulutus

Hallintotuomioistuinten koulutustyöryhmä on päällikkötuomarikokouksen nimeämä työryhmä, joka järjestää koulutusta ajankohtaisista ja hallintotuomioistuimia mahdollisimman laajasti koskevista aiheista.

Työryhmä järjesti kertomusvuonna korkeimmassa hallinto-oikeudessa keskustelutilaisuuden oikeudenkäyntikuluista hallintotuomioistuimissa. Tilaisuuteen osallistui 19 henkilöä ja näiden lisäksi videoneuvotteluyhteyden välityksellä tilaisuutta seurasivat Hämeenlinnan, Kuopion, Oulun, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet.

Kertomusvuonna työryhmä järjesti korkeimmassa hallinto-oikeudessa seminaarityyppisen luentotilaisuuden ”Sosiaalipäivä – hyvinvointipalvelut ja julkinen hankinta”. Tilaisuuteen osallistui 22 henkilöä ja näiden lisäksi videoneuvotteluyhteyden välityksellä tilaisuutta seurasivat Hämeenlinnan, Kuopion, Oulun, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet.

Työryhmä on alustavasti vuodelle 2011 suunnitellut ulkomaalaisasioihin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin liittyvää koulutusta. Ampuma-aseasioista on suunniteltu yhteisen keskustelutilaisuuden järjestämistä poliisihallinnon kanssa.

Videoyhteydet ovat alentaneet kynnystä osallistua koulutustilaisuuksiin ja videoneuvottelutekniikasta on tullut pysyvä osa kokousten ja koulutustilaisuuksien järjestelyjä.

7.2.2 Oikeusministeriön järjestämä koulutus

Oikeusministeriön oikeushallinnon koulutusyksikkö järjesti kertomusvuonna hallintotuomioistuimille 11 koulutustilaisuutta, joihin sisältyi 23 koulutuspäivää. Osallistujia tilaisuuksissa oli yhteensä 274. Lisäksi hallintotuomioistuimista osallistuttiin sekä oikeusministeriön järjestämiin yhteisiin että yleisten tuomioistuinten koulutustilaisuuksiin.

Oikeusministeriön järjestämän koulutuksen erityisenä painopistealueena vuonna 2010 olivat johtamiskoulutuksen ja lainkäyttöhenkilöstön substanssikoulutuksen järjestäminen ja niiden jatkuva kehittäminen. Perinteisesti oikeusministeriön järjestämän koulutuksen pääpaino on ollut lainkäyttöhenkilöstön täydennyskoulutuksessa.

Oikeusministeriön, Itä-Suomen yliopiston, Helsingin, Kuopion ja Turun hallinto-oikeuksien yhteistyössä järjestämä kaksivuotinen ”Prosessinjohto hallintolainkäytössä” – koulutusohjelma jatkui myös kertomusvuonna. Koulutukseen osallistui edustajia useista hallintotuomioistuimista.

7.2.3 Hallintotuomioistuinten järjestämät sisäiset koulutukset

Hallintotuomioistuimissa on perinteisesti järjestetty tuomioistuinten sisäistä koulutusta ja myös sellaista koulutusta, johon on osallistunut henkilöstöä muistakin tuomioistuimista. Alempana on esimerkkejä eri tuomioistuinten järjestämästä koulutuksesta.

Helsingin hallinto-oikeudessa järjestettiin ruotsin kielen koulutusta eri henkilöstöryhmille kunkin henkilöstöryhmän tarpeiden mukaisesti sekä useita viraston sisäisiä koulutustilaisuuksia eri aiheista.

Kuopion hallinto-oikeus jatkoi koulutusyhteistyötä Itä-Suomen yliopiston kanssa. Kuopion hallinto-oikeus oli mukana oikeusministeriön, Itä-Suomen yliopiston ja itäsuomalaisten tuomioistuinten lähialueyhteistyöhankkeeseen liittyvissä seminaareissa. Lähialueyhteistyöseminaarien esitykset julkaistiin ja ne painettiin sekä suomenkielisenä että venäjänkielisenä. Yhteistyö jatkuu edelleen.

Turun hallinto-oikeus jatkoi koulutusyhteistyötä Turun yliopiston kanssa. Kertomusvuonna järjestettiin koulutusta luottamuksensuojasta ja sosiaalioikeudesta.

Vaasan hallinto-oikeudessa järjestettiin omalle henkilökunnalle vesilakipäivä. Päivän aikana tarkasteltiin vesitalousasioihin liittyviä valitusasioita ja niiden keskeisiä ongelmia vesilain näkökulmasta. Lastensuojeluasioissa Vaasan hallinto-oikeus järjesti kolme koulutuspäivää, yhden suomenkielisen aluehallintoviranomaisten ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa ja kaksi ruotsinkielistä Finlands svenska socialförbundetin kanssa sekä Vaasassa että Turussa. Osanottajat olivat kuntien sosiaalityöntekijöitä ja sosiaaliamiehiä, hallinto-oikeuden jäseniä ja esittelijöitä sekä muita lastensuojelulain soveltajia. Osallistujia lastensuojeluasioiden koulutuspäiville oli yhteensä noin 350.

Markkinaoikeus järjesti henkilöstölleen kaksipäiväisen kehittämisseminaarin. Ulkopuolisen konsultin avulla seminaarissa analysoitiin työyhteisön tilaa ja toimintatapoja, kartoitettiin kehittämistarpeita sekä hahmotettiin tavoitetilaa ja menetelmiä sen saavuttamiseksi. Lisäksi markkinaoikeus järjesti henkilöstölleen koulutusta hankintalain uudistuksesta.

Vakuutusosasto järjesti vakuutusosaston kehittämisseminaarin, lääketieteellisen seminaarin sekä koulutusta muun muassa asianhallinnan uudesta versiointimahdollisuudesta, hälytysjärjestelmän käyttöönotosta ja turvallisuusasioista. Lisäksi vakuutusosastossa järjestettiin ruotsin kielen koulutusta notaareille ja kirjaamon henkilökunnalle. Vakuutusosaston puheenjohtajien esimiesvalmennusta jatkettiin vuonna 2010 toteuttamalla puheenjohtajina toimivien tuomareiden osalta johtajuusarviointi. Esimiesvalmennus jatkui vuoden 2011 alussa koulutuspäivillä sekä henkilökohtaisella palautekeskustelulla kouluttajana toimineen henkilön kanssa.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa järjestettiin koulutuspäivät viestinnästä ja turvallisuuskysymyksistä. Sen lisäksi järjestettiin syksyn kestänyt ruotsin kurssi. Joulukuussa 2010 korkein hallinto-oikeus järjesti vuosittaisen hallintotuomioistuinpäivän, jonka teemana oli oikeusturvan voimavarat, mitattavuus ja seuranta.

Myös muissa hallintotuomioistuimissa järjestettiin sisäistä koulutusta.

7.2.4 Muu koulutus ja kansainvälinen yhteistyö

Hallintotuomioistuinten henkilöstö osallistui edellä olevan lisäksi lukuisten muiden tahojen, kuten yliopistojen, kuntien, valtion hallinnon ja yksityisten kouluttajien järjestämään koulutukseen omien tuomioistuinkohtaisten määrärahojen puitteissa. Koulutustilaisuudet sisälsivät muun muassa lainkäyttöön, hallintoon, toimistotehtäviin ja johtamiseen kuuluvia aiheita.

Arvonlisäverotuksessa, tulleissa ja turvapaikka-asioissa EU-oikeuden ja yhteisen soveltamiskäytännön merkitys on erittäin tärkeää. Hallintotuomioistuinten henkilöstöä osallistui muun muassa vuonna 2010 muun muassa Trierissä järjestettyihin EU-oikeutta koskeviin koulutuksiin, Amsterdamissa järjestettyyn siirtohinnoittelua koskevaan koulutukseen, luonnonsuojeluasioita koskevaan koulutukseen Lontoossa sekä Maltalla järjestettyyn ulkomaalaisasioita koskevaan koulutukseen.

Viime vuosina hallintotuomioistuinten ulkomaiset yhteydet ovat lisääntyneet. Esimerkiksi Vaasan hallinto-oikeudesta osallistuttiin ympäristötuomareiden (EUFJE)²⁵ vuosittaiseen kokoukseen Brysselissä. Turun hallinto-oikeus on mukana Euroopan Neuvoston alaisessa tuomioistuinten tehokkuutta edistävässä järjestössä (CEPEJ)²⁶. Kertomusvuonna Tallinnan hallinto-oikeuden henkilöstö vieraili Turun hallinto-oikeudessa. Turun hallinto-oikeudella on jo pitkään ollut kanssakäymistä Ruotsin hallintotuomioistuinten kanssa. Vakuutus-oikeudesta osallistuttiin vuosittaiseen pohjoismaiseen vakuutustuomarikokoukseen Färösaarilla.

7.3 Työtyytyväisyys ja työhyvinvointi

Hallintotuomioistuimissa (pl. markkinaoikeus ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) suoritettiin VMBaro-kysely vuonna 2009 ja se on tarkoitus uusida kahden vuoden välein. Markkinaoikeudessa toteutettiin kertomusvuonna työtyytyväisyyskysely VMBaro-kyselyjärjestelmällä. Työtyytyväisyyskyselyn tulokset käytiin läpi ulkopuolisen konsultin johdolla.

Vakuutus-oikeudessa suoritettiin syksyllä 2010 riskienkartoitus. Kartoituksessa nousi esiin huolestuttavassa määrin henkisen kuormittumisen osalta kiire sekä liian kovat vaatimukset ja tavoitteet. Myös työn pakkotahtisuus sekä toistotyö ja yksipuolinen työ koettiin usean vastaajan kohdalla vaaratekijäksi. Samoin etenemismahdollisuuksien puute sekä epävarmuus virkasuhteen jatkuvuudesta nousivat usean vastaajan kohdalla henkisen kuormittumisen vaaratekijäksi. Riskienkartoituksen tulokset käydään läpi työterveyshuollon kanssa ja sen jälkeen katsotaan, millaisiin toimenpiteisiin vaaratekijöiden osalta on syytä ryhtyä.

Kertomusvuonna korkeimmassa hallinto-oikeudessa nostettiin työhyvinvointi keskeiseksi osaksi työsuojelutoimintaa. Työsuojelupäällikkö suoritti Valtiokonttorin Kaiku-kehittäjäkoulutuksen. Joulukuussa tehdyn työsuojelutarkastuksen yhteydessä nousi esille henkilöstön kuormittuneisuus. Vuoden lopulla aloitettiin työpaikkaselvityksen laatimisen valmistelu työterveyshuollon kanssa.

²⁵ The European Union Forum of judges for the environment (Le Forum des juges de l'Union européenne pour l'environnement)

²⁶ La Commission européenne pour l'efficacité de la justice (CEPEJ)

8 HALLINTOTUOMIOISTUUNTEN SISÄISET KEHITTÄMISHANKKEET

Kertomusvuonna Helsingin hallinto-oikeudessa pyrittiin erityisesti varmistamaan lainkäytön yhdenmukaisuutta ja tasalaatuista johtamista. Keinoina oli ns. rooteliuudistus, jossa asiaryhmät jaettiin tarkoituksenmukaisemmin jaostojen kesken, aiempaa johdonmukaisempi henkilöstökierto, rootelinhaltijajärjestelmän kehittäminen ja useammalle jaostolle hajautetuissa asiaryhmissä yhdenmukaiset käsittelyaikatavoitteet.

Kansliatyön kehittämiseksi Helsingin hallinto-oikeudessa laadittiin vuonna 2010 jaostovalmistelun opas, jonka avulla on tarkoitus huolehtia siitä, että lainkäyttöasioiden esivalmistelu ja jälkityöt hoidetaan kaikilla jaostoilla samalla tavalla. Ulkoista tiedottamista kehitettiin lisäämällä FLOT-rekisteriin vietävien päätösten määrää ja luomalla viraston informaattikolle tiedottajan rooli.

Esittelijöiden ja nuorempien tuomareiden arviointi- ja nimityskriteerit otettiin käyttöön sekä nimitystilanteissa että kehityskeskusteluissa ja muissa palautteen antamistilanteissa.

Esimiestyön laatuun kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Jokaisessa yksikössä toteutetaan vuosittain johtajuusarviointi, jonka kautta esimiehet saavat alaisiltaan palautetta oman esimiestyönsä onnistumisesta ja kehittämiskohteista.

Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa uudistettiin päätösten rakennetta ja kirjoitustapaa. Päätöspohjat laadittiin asiaryhmittäin ulkoasultaan ja otsikoinneiltaan yhtenäisiksi. Lisäksi toimintavuonna käyttöön otetun uuden tekstinkäsittelyohjelman myötä saatiin toteutettua uusia esittelijän työtä helpottavia ominaisuuksia, kuten tietojen automaattiset siirrot asianhallinnasta suoraan päätöspohjaan ja erilaisten päätöspohjakohtaisten valintaikkunoiden luonti ja käyttö.

Kouvolan hallinto-oikeudessa keskityttiin talon toiminnan kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Erilaisilla kehittämistoimilla pyrittiin muun muassa parantamaan tuottavuutta ja lyhentämään käsittelyaikaa ja purkamaan vanhojen asioiden ruuhkaa. Keskeistä oli johtamisen ja lähiesimiestyön vahvistaminen, tavoitetietoisuuden lisääminen, kehityskeskustelukäytännön uudistaminen, henkilökohtaisten tulostavoitteiden asettaminen ja seuraaminen, henkilöarvioinnin kehittäminen sekä koko talon ja jaostojen tavoitteessa pysymisen kokoaikainen seuraaminen. Vaativat tuottavuus- ja ruuhkanpurkutavoitteet eivät kertomusvuonna sallineet mittavien erillisten kehityshankkeiden käynnistämistä vaan uudistuksiin pyrittiin kehitys- ja palautekeskusteluihin sekä työssäoppimisen keinoin. Erityisesti keskityttiin lainkäytön sujuvuuden kaikinpuoliseen edistämiseen.

Johtaminen oli kertomusvuonna Kuopion hallinto-oikeudessa edellisen vuoden tapaan keskeinen kehittämis- ja koulutuskohde. Lisäksi kertomusvuonna käynnistettiin osaamisen johtamista koskeva projekti, jossa tarkastellaan osaamisvaatimuksia ja osaamisen kehittämistä yksilö- ja jaostotasolla sekä hallintotoimistossa huomioiden osaamisen merkitys laadun, tehon ja työhyvinvoinnin kannalta. Hallintotoimistossa aloitettiin päätehtävien mukainen prosessien kehittäminen ja kartoitus.

Oulun hallinto-oikeudessa pyrittiin kertomusvuonnakin edistämään työhyvinvointia. Hallinto-oikeudessa laadittiin henkilöstön edustajien kanssa henkilöstösuunnitelma arvoineen ja "hyvän käyttäytymisen pelisäännöt työpaikalla" -ohje. Henkilökunta keskittyi koko hallinto-oikeuden tuloksen tekemiseen ilman tiukkoja asiaryhmä- ja jaostorajoja. Tarkastavien jäsenten vastuuttamista ja jutun haltuunottoa kehitettiin. Esittelijöille ja jäsenille asetettiin vuodelle 2011 henkilökohtaiset määrätavoitteet ja lisäksi terävöitetään juttujen ikärakenteen seuranta.

Rovaniemen hallinto-oikeudessa kiinnitettiin kertomusvuonna huomiota henkilöstön motivoimiseen, keskustelemiseen ja argumentointiin perustuvan johtamistavan hiomiseen. Lisäksi huomiota kiinnitettiin työtapojen kehittämiseen muun muassa käsittelyaikojen lyhentämiseksi sekä sen varmistamiseksi, että päätökset ovat asian laatu huomioon ottaen riittävästi ja ymmärrettävästi perusteltuja. Hallinto-oikeuden tehokkaan toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi nuorimpien jäsenten osaamista tuettiin ja laajennettiin käyttämällä heitä kolmansina jäseninä mahdollisimman kattavasti eri asiaryhmissä.

Turun hallinto-oikeus järjesti tuomarintyön kehittämistä koskevan seminaarin, jonka tarkoituksena oli yhteisellä työskentelyllä pyrkiä löytämään uusia toimintatapoja, joiden avulla hallinto-oikeus voisi selviytyä kasvavasta asiamäärästä vähenevällä tuomarityövoimalla. Tavoitteena oli myös löytää ja poistaa työnkulun päällekkäiset osiot ja arvioida, mistä vähemmän tärkeitä työnkulun osista voitaisiin luopua. Päätösten ulkoasua uudistettiin ja päätöspohjissa otettiin käyttöön uusia työtä helpottavia ominaisuuksia.

Vaasan hallinto-oikeudessa perustettiin erilaisia työryhmiä edistämään hallinto-oikeuden toimivuutta ja tuloksellisuutta sekä henkilöstön tietoisuutta yhteisistä tavoitteista ja henkilöstön motivoituneisuutta. Työryhmien esitysten mukaisesti otettiin käyttöön uusia työmenetelmiä ja toimintatapoja. Lisäksi uusittiin muun muassa uuden työntekijän perehdytysopas ja hallinto-oikeuden viestintäsuunnitelma.

Markkinaoikeudessa laadittiin Kansallisarkiston ohjeiden mukaisesti ehdotus arkistonmuodostussuunnitelmaksi (AMS). Arkistonmuodostussuunnitelma perustuu markkinaoikeuden tehtävien ja tehtävien käsittelyvaiheiden määrittelyyn. Arkistonmuodostussuunnitelma lähetettiin Kansallisarkistolle ennakkoseulontaesityksenä pysyvästi säilytettävien asiakirjojen osalta.

Markkinaoikeus kehitti myös kotisivujensa informaatioisisältöä. Kesäkuussa avattiin uusi ”vireillä” -sivu, josta ilmenee ajantasainen tieto markkinaoikeuteen vireille tulleista hankinta-asioista. Lisäksi markkinaoikeuden kotisivuilla julkaistaviin markkinaoikeudellisten asioiden päätöksiin lisättiin päätöksen lainvoimaisuustiedot.

Keväällä 2010 vakuutusosoikeuden asianhallinnassa otettiin käyttöön logistiikkaprojektiin liittyen hälytys- ja seurantajärjestelmä. Muutoksenhakijoille on 8.3.2010 alkaen lähetetty ilmoitus asian vireille tulosta iPost –palveluna. Vireilletulokirjeen yhteydessä muutoksenhakijoille lähetetään myös esite vakuutusosoikeuden toiminnasta sekä kerrotaan asiaa valmistelevan notaarin nimi ja yhteystiedot. OpenOffice-tekstinkäsittelyjärjestelmän käyttöönoton myötä toteutettiin päätösluonnosten versiointimahdollisuus ja liitepäätösten tallentamismahdollisuus asianhallintaan. Lisäksi vakuutusosoikeudessa päivitettiin arkistonmuodostussuunnitelma ja laadittiin varautumissuunnitelma.

Vakuutusosoikeudessa toteutettu logistiikkahanke oli mukana yleiseurooppalaisessa "Crystal Scales of Justice" kilpailussa, jossa vuosittain etsitään parhaita hankkeita, joilla on onnistuttu parantamaan oikeusturvan saatavuutta, tuomioistuimen organisoitua tai asioiden käsittelyä. Kilpailussa olleiden 50 hankkeen joukosta suomalainen logistiikkahanke ylsi neljän parhaan joukkoon saaden kunniamaininnan.

Korkein hallinto-oikeus siirtyi 1.3.2010 lukien toimimaan kolmena jaostona toimittuaan noin kaksi vuotta kahdella jaostolla.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa jatkettiin helmikuussa 2009 käyttöön otetun lainkäyttöohjeiston myötä työtapojen kehittämistä. Toimintavuoden aikana pyrittiin muutoinkin kehittämään asioiden valmistelua sekä tehostamaan menettelyjä erityisesti suurten asiaryhmien hallitsemiseksi ja ratkaisumäärien lisäämiseksi. Käsittelytapoja uudistettiin erityisesti ulkomaalaisasioissa, joissa resursseja alemmalla asteella oli lisätty. OpenOffice-tekstinkäsittelyjärjestelmän käyttöönoton yhteydessä uusittiin muun muassa päätöspohjia.

Korkein hallinto-oikeus vahvisti täysistunnossaan 10.6.2010 itselleen uuden työjärjestyksen.

9 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

9.1 Sisäisen valvonnan järjestäminen

Valtion talousarviosta annetun lain (talousarviolaki) 24 b §:n 1 momentin mukaan viraston ja laitoksen on huolehdittava siitä, että sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty sen omassa toiminnassa sekä toiminnassa, josta virasto tai laitos vastaa.

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (talousarvioasetus) 69 §:n 1 momentin mukaan viraston tai laitoksen johdon on huolehdittava siitä, että virastossa ja laitoksessa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyvien riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt (sisäinen valvonta), jotka varmistavat: 1) viraston ja laitoksen talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden; 2) viraston ja viraston ja laitoksen hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen; ja 3) viraston ja laitoksen johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston ja laitoksen taloudesta ja toiminnasta.

Talousarvioasetuksen 65 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan toimintakertomuksessa on oltava arviointi sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä sekä sen perusteella laadittu lausuma sisäisen valvonnan tilasta ja olennaisimmista kehittämistarpeista.

Perustuslain 99 §:n 1 momentin mukaan ylintä tuomiovaltaa riita- ja rikosasioissa käyttää korkein oikeus sekä hallintolainkäyttöasioissa korkein hallinto-oikeus. Pykälän 2 momentin mukaan ylimmät tuomioistuimet valvovat lainkäyttöä omalla toimialallaan. Korkeimmalla hallinto-oikeudella on siten velvollisuus valvoa hallintotuomioistuinten toimintaa.

Korkein hallinto-oikeus valvoo lainkäyttöä muun muassa seuraamalla hallintotuomioistuinten toiminnan joutuisuutta, voimavarojen riittävyttä ja päätösten laatua sekä järjestämällä neuvottelupäiviä ja laatimalla hallintotuomioistuinten yhteisen toimintakertomuksen.

Hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden ja vakuutuslaitosten toimintaa johtaa ja tuloksellisuudesta vastaa ylituomari. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintaa johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa presidentti. Ylituomarit ja presidentti ovat talousarviolain 24 b §:n mukaisesti vastuussa johtamansa hallintotuomioistuimen sisäisen valvonnan järjestämisestä, asianmukaisuudesta ja riittävydestä.

Hallintotuomioistuimet kuuluvat oikeusministeriön hallinnonalaan. Valtiontalouden tarkastusvirasto voi suorittaa tarkastuksia hallintotuomioistuimissa. Viimeksi tällainen tarkastus suoritettiin hallinto-oikeuksissa vuonna 2008 (Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomukset 169/2008).

Valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies valvovat, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet tehtävissään noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa.

9.2 Sisäisen valvonnan arvioinnin toteutus ja lausuman laadintatapa

Vuoden 2010 sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma laadittiin tilastotietojen ja hallintotuomioistuinten toiminnastaan antamien selvitysten perusteella. Lausuman sisältöä pohjustettiin hallintotuomioistuinten hallinto- ja kansliapäälliköiden kokouksessa 15.2.2011 ja se käsiteltiin sekä hyväksyttiin ylituomareiden kokouksessa 1.3.2011.

Edellisen vuoden sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumassa tuotiin esiin lainkäyttöasioiden laatua ja vaatavuustasoa määrittävän mittariston kehittämishanke. Oikeusministeriö asetti 2.7.2010 korkeimman hallinto-oikeuden esityksestä työryhmän, jonka tehtävänä on valmistelevan mittaristotyöryhmän loppuraportin pohjalta asian käsittelyn seuranta ja vaatavuusluokitusta koskevien mittaristojen ja asianhallintasovellusten kehittäminen hallintotuomioistuinten käyttöön sekä sähköisen lainkäyttömenettelyn hyödyntämisen arvioiminen. Lappeenrannan teknillisen yliopiston vakuutusosasto toteuttaman logistiikkahankkeen pohjalta kehitetään myös korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuksien asianhallintajärjestelmiä muun muassa käsittelyaikojen seurannan osalta. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja Helsingin hallinto-oikeudessa aloitetaan siten yhteistyössä Lappeenrannan teknillisen yliopiston kanssa logistiikkaprojektit vuonna 2011.

Vakuutusosasto vuonna 2008 aloitettu kehittämisprojekti saatiin kesäkuussa 2010 päätökseen ja siinä yhteydessä tehtiin muutoksia vakuutusosaston asianhallintaan.

Kuopion hallinto-oikeuden toimintaa vaikeuttava toimitilaongelma on edelleen ratkaisematta tyydyttävällä tavalla.

Kertomusvuonna kehityskeskusteluissa on kiinnitetty huomiota myös sisäiseen valvontaan. Työilmapiiriä ja henkilöstön jaksamista seurataan kehityskeskusteluin ja työilmapiiritutkimusten avulla. Kertomusvuonna VMBaro-työtyytyväisyyskysely toteutettiin markkinaoikeudessa, kun se vuonna 2009 toteutettiin muissa hallintotuomioistuimissa lukuun ottamatta Ahvenanmaan hallintotuomioistuinta.

Työmenetelmiä tulee kehittää ja ottaa käyttöön parhaat käytänteet. Koko henkilöstön ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä tuetaan käyttämällä hyödyksi tarjolla olevat koulutusmahdollisuudet. Tavoitteiden asettamisessa ja niiden toteutumisen seurannassa sekä henkilöstön motivoinnissa korostetaan hyvän johtajuuden merkitystä. Hallintotuomioistuinten yhteistyötä lisätään tuomioistuintyön laadun kehittämiseksi muun ohella erilaisten laadun kehittämisprojektien sekä koulutuksen avulla.

9.3 Sisäisen valvonnan tila ja olennaisimmat kehittämistarpeet

Hallintotuomioistuimet ovat pääosin onnistuneet niille asetettujen toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevien vaatimusten saavuttamisessa. Oikeusministeriön kanssa käydyissä tulosneuvotteluissa vuodelle 2010 asetetut tuottavuustavoitteet saavutettiin suurimmaksi osaksi samoin kuin ratkaisun hinnaksi asetetut tavoitteet. Kuten vuonna 2009 myös kertomusvuonna hallinto-oikeuksien tuottavuuden ja käsittelyaikojen välillä on kuitenkin vielä eroja.

Hallintotuomioistuinten organisaatorakenne ja vastuusuhteet ovat pääosin selkeät ja asianmukaiset ja oikein hyödynnettynä tukevat tuloksellista toimintaa. Hallintotuomioistuimissa on hyvä toimintakulttuuri ja toimintaa ohjataan hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.

Hallintotuomioistuinten sisäinen valvonta ja siihen kuuluva riskienhallinta täyttää hyvin talousarvioasetuksen 69 §:ssä asetetut tavoitteet.

Hallintotuomioistuinten mahdollisuuksiin täyttää tehtävänsä oikeusturvan vaatimusten mukaisesti kohdistuu kuitenkin riskejä:

1) Hallintotuomioistuinten toiminnan suunnittelu ei voi perustua vain seuraavaa vuotta käytävien neuvottelujen ja tulostavoiteasiakirjan varaan. Tämä edellyttää oikeusministeriössä tulosneuvottelujärjestelmän uudistamista.

Talousarviossa muiden tuomioistuinten kuin korkeimman hallinto-oikeuden (25.10.02) ja korkeimman oikeuden (25.10.01) toimintamenot ovat kaikki samassa momentissa (25.10.03). Jotta eduskunta voisi nykyistä paremmin arvioida hallintotuomioistuinjärjestelmän toiminnallista kehitystä ja voimavarojen riittävyyttä, valtion talousarviossa tulisi olla muiden hallintotuomioistuinten toimintamenoja varten oma momenttinsa. Siihen sisältyisivät alueellisten hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden ja vakuutusosasto-oikeuden toimintamenot.

2) Resurssien vuosittainen väheneminen

Korkein hallinto-oikeus valvoo lainkäyttöä muun muassa seuraamalla hallintotuomioistuinten toiminnan joutuisuutta ja voimavarojen riittävyyttä. Resurssien vuosittaisesta vähenemisestä johtuen lainkäytön joutuisuudelle asetettuja vaatimuksia ei voida täyttää ja myöskään edellytyksiä varautua yllättäviin asiaryhmiin ja niiden lisääntymiseen ei ole. Esimerkkinä voidaan mainita ympäristöasioiden määrän mahdollinen lisääntyminen haja-asutusalueiden jätevesiä koskevien lupa-asioiden vuoksi.

3) Varautuminen/ennakoiminen tulevaan

Tulosohjausprosessissa vaikeutena on luotettavasti arvioida saapuvien asioiden määrää, joissa tapahtuvat vaihtelut vaikuttavat viiveellä käsittelyaikoihin.

Lainsäädännöstä ja niiden muutoksista aiheutuviin jutturuuhkiin, joiden vaikutusta tuomioistuinten toimintaan ei ole huomioitu lain säätämisvaiheessa on voitava siten varautua muulla tavoin.

4) Henkilöstöresurssit

Henkilöstön rekrytointi ja henkilöstön pysyvyys on yksi tärkeimmistä tekijöistä toiminnan tuloksellisuuden ja osaamisen johtamisessa.

Paineet tuloksellisuuden lisäämiseen yhdessä ikääntyvän henkilöstön, jatkuvasti muuttuvan ja monimutkaistuvan lainsäädännön sekä hallintotuomioistuimiin ohjautuvien uusien asiaryhmien kanssa lisäävät työuupumuksen riskiä. Henkilöstön eläköityessä rekrytoidaan uutta henkilöstöä, jonka ammattitaidon kehittyminen vaatii aikaa ja sitoo myös muun henkilökunnan työaika.

Eläköitymisen myötä ns. hiljaisen tiedon siirtoa on kannustettava työjärjestelyissä. Keskeinen riski on myös tuottavuusohjelma, jonka keskeinen tavoite on muuttunut henkilöstön vähentämiseksi ja

jonka vaikutukset eivät ole tuomioistuinten kontrolloitavissa. Tuottavuusohjelmassa henkilötövuosiin kohdistuvat säästötoimet vaikuttavat sekä tuloksellisuuteen että käsittelyaikoihin.

Määräaikaisen henkilöstön palkkaaminen ja kouluttaminen lyhytaikaisiin virkasuhteisiin vie hallinnon ja henkilökunnan resursseja.

Muun muassa esittelijöiden rekrytoinnissa hallintotuomioistuimet eivät kykene kilpailemaan parhaasta lakimiestyövoimasta palkkauksen vuoksi.

5) Organisaatiorakenteeseen kohdistuvat muutospaineet

Hallinto-oikeuksien määrää ja tuomiopiirejä koskevat mahdolliset muutokset tulee tehdä hallitusti, riskit kartoittaen ja työskentelyrauha muutostilanteissa turvaten.

Hallinnon rakennemuutokset heijastuvat hallintotuomioistuimiin lisääntyneinä toimivaltaa ja muutoksenhakukelpoisuutta koskevinä asioina. Tältä osin hallintotuomioistuimille syntyy tarvetta henkilöstön ammattitaidon kehittämiseen koulutuksella.

6) Tietojärjestelmät ja –laitteistot

Hallintotuomioistuinten tehtävien tuloksellisen hoitamisen ja tuomioistuintyön tehokkuuden kehittämisessä erittäin suuri merkitys on tietojärjestelmien ja –laitteistojen ajanmukaisuudella. Lainkäyttötoiminnan sujuvuus riippuu olennaisesti tietotekniikasta. Tietohallinto on myös tärkeä johtamisen väline, sillä sen avulla saatava seurantatieto on edellytys toiminnan kehittämiselle. Tietojärjestelmien kehittäminen on keskitetty oikeushallinnon tietotekniikkakeskukselle eikä hallintotuomioistuimilla ole itsellään taloudellisia tai muitakaan mahdollisuuksia ottaa vastuulleen tietojärjestelmien kehittämistä vaan tältä osin tarvitaan oikeusministeriön tukea. Asianhallintajärjestelmiä on kehitettävä siten, että hallintotuomioistuimilla olisi nykyistä paremmat välineet seurata kokonaiskäsittelyaikaa, eri käsittelyvaiheiden kestoa ja kiireellisyysastetta osana lainkäyttötyötä.

HALLINTOTUOMIOISTUINTEN YHTEYSTIEDOT**Helsingin hallinto-oikeus**

Ratapihantie 9, Helsinki
00520 Helsinki
Puhelin 010 36 42000
Telekopio 010 36 42079
Sähköposti helsinki.hao@oikeus.fi

Rovaniemen hallinto-oikeus

Valtakatu 17, Rovaniemi
PL 8112, 96101 Rovaniemi
Puhelin 010 36 42900
Telekopio 010 36 42995
Sähköposti rovaniemi.hao@oikeus.fi

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1, Hämeenlinna
13100 Hämeenlinna
Puhelin 010 36 42200
Telekopio 010 36 42269
Sähköposti hameenlinna.hao@oikeus.fi

Turun hallinto-oikeus

Sairashuoneenkatu 2–4, Turku
PL 32, 20101 Turku
Puhelin 010 36 42400
Telekopio 010 36 42414
Sähköposti turku.hao@oikeus.fi

Kouvolan hallinto-oikeus

Kauppalankatu 43 C, Kouvola
PL 401, 45101 Kouvola
Puhelin 010 36 42300
Telekopio 010 36 42350
Sähköposti kouvola.hao@oikeus.fi

Vaasan hallinto-oikeus

Korsholmanpuistikko 43, Vaasa
PL 204, 65101 Vaasa
Puhelin 010 36 42611
Telekopio 010 36 42760
Sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi

Kuopion hallinto-oikeus

Puijonkatu 29 A 2 krs., Kuopio
PL 1744, 70101 Kuopio
Puhelin 010 36 42500
Telekopio 010 36 42501
Sähköposti kuopio.hao@oikeus.fi

Ålands förvaltningsdomstol

Torggatan 16, Mariehamn
PB 31, 22101 Mariehamn
Telefon 010 36 50265
Telefax 010 36 50252
E-post aland.fd@om.fi

Oulun hallinto-oikeus

Isokatu 4, Oulu
PL 189, 90101 Oulu
Puhelin 010 36 42800
Telekopio 010 36 42841
Sähköposti oulu.hao@oikeus.fi

Markkinaoikeus

Erottajankatu 1-3
PL 118, 00131 Helsinki
Puhelin 010 36 43300
Telekopio 010 36 43314
Sähköposti markkinaoikeus@oikeus.fi

Vakuutusoikeus

Lönnrotinkatu 18, Helsinki
PL 338, 00121 Helsinki
Puhelin 010 36 43200
Telekopio 010 36 43100
Sähköposti vakuutusoikeus@oikeus.fi

Korkein hallinto-oikeus

Unioninkatu 16, Helsinki
PL 180, 00131 Helsinki
Puhelin 010 36 40200
Telekopio 010 36 40382
Sähköposti korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Hallintotuomioistuinten kotisivut <http://www.oikeus.fi/4315.htm>

Korkeimman hallinto-oikeuden kotisivut <http://www.kho.fi>

LIITTEET

LIITE 1

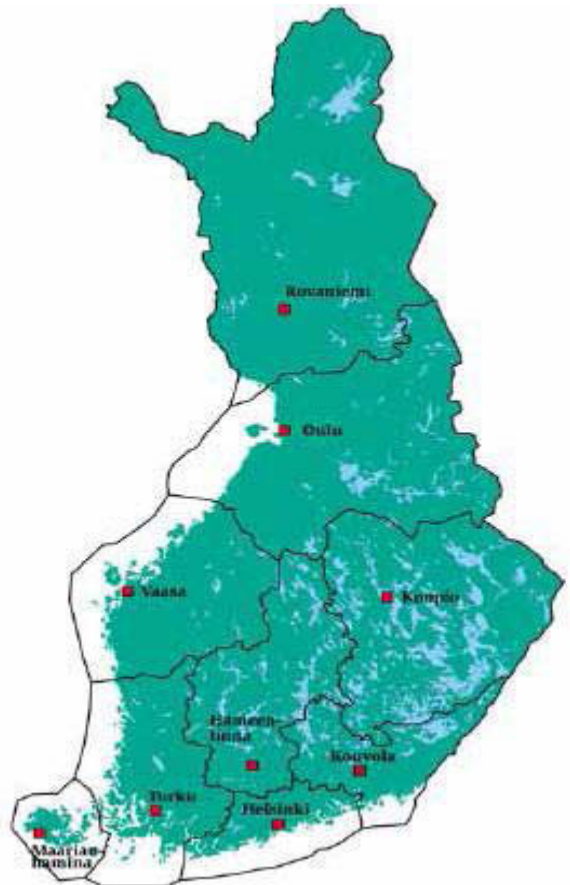
Tuomiopiirit

Yleisten alueellisten hallinto-oikeuksien tuomiopiirit maakunnittain

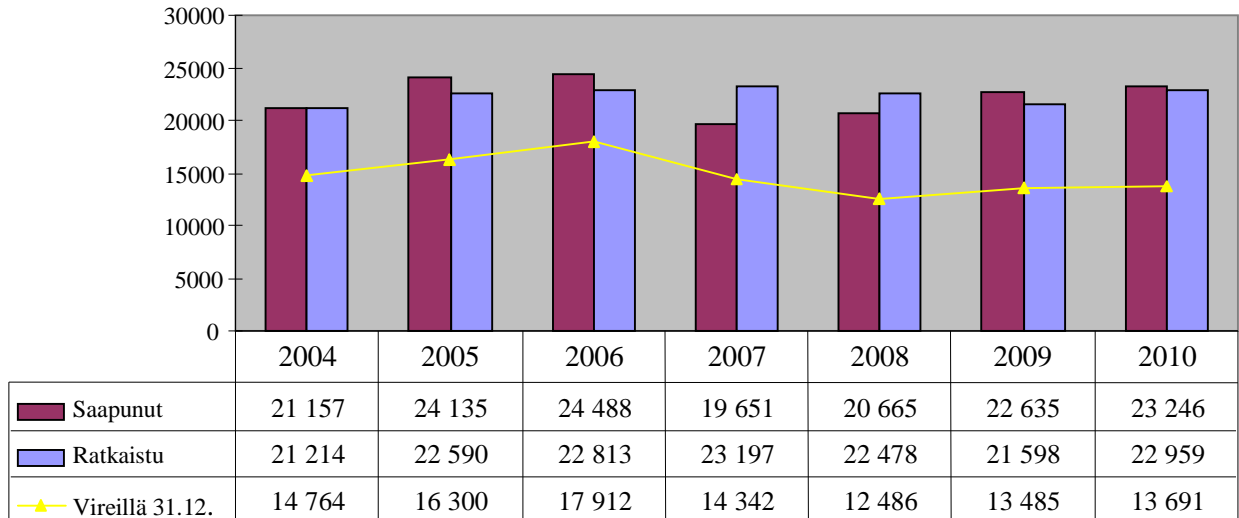
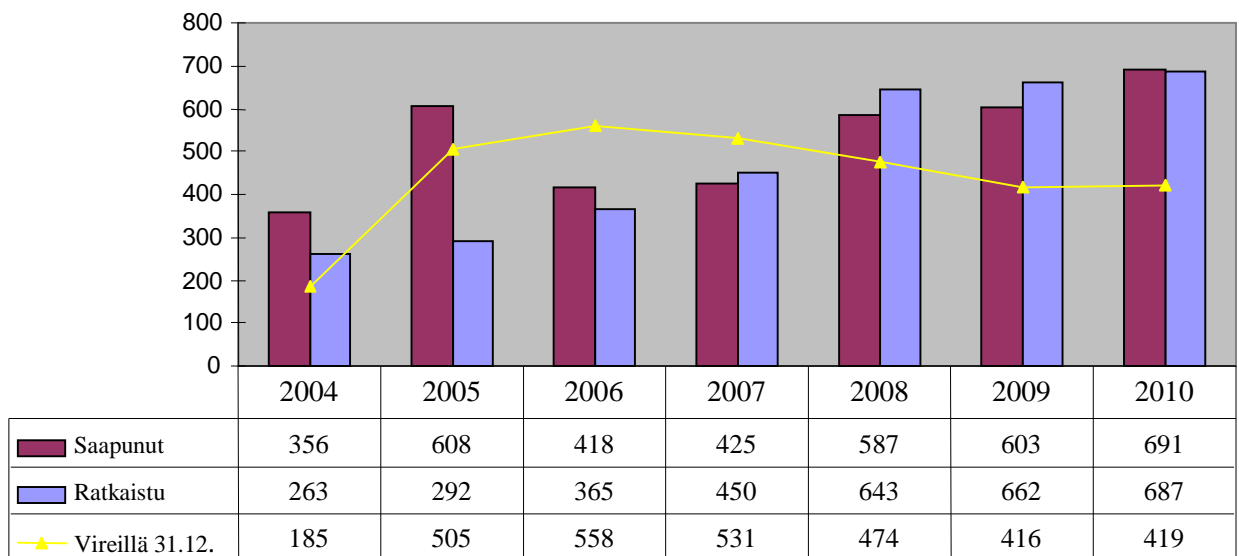
- Helsingin hallinto-oikeus: Uusimaa ja Itä-Uusimaa
- Hämeenlinnan hallinto-oikeus: Kanta-Häme, Pirkanmaa ja Keski-Suomi
- Kouvolan hallinto-oikeus: Päijät-Häme, Kymenlaakso ja Etelä-Karjala
- Kuopion hallinto-oikeus: Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala
- Oulun hallinto-oikeus: Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu
- Rovaniemen hallinto-oikeus: Lappi
- Turun hallinto-oikeus: Varsinais-Suomi ja Satakunta
- Vaasan hallinto-oikeus: Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa
- Ahvenanmaan hallintotuomioistuin: Ahvenanmaan maakunta

Yleisten alueellisten hallinto-oikeuksien tuomiopiirejä vastaavat asukasluvut (Tilastokeskus, Ennakkoväkiluku 31.12.2010):

Helsingin hallinto-oikeus	1 531 895
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	936 092
Turun hallinto-oikeus	692 131
Kuopion hallinto-oikeus	568 415
Kouvolan hallinto-oikeus	517 828
Oulun hallinto-oikeus	476 997
Vaasan hallinto-oikeus	439 728
Rovaniemen hallinto-oikeus	183 465
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin	27 948

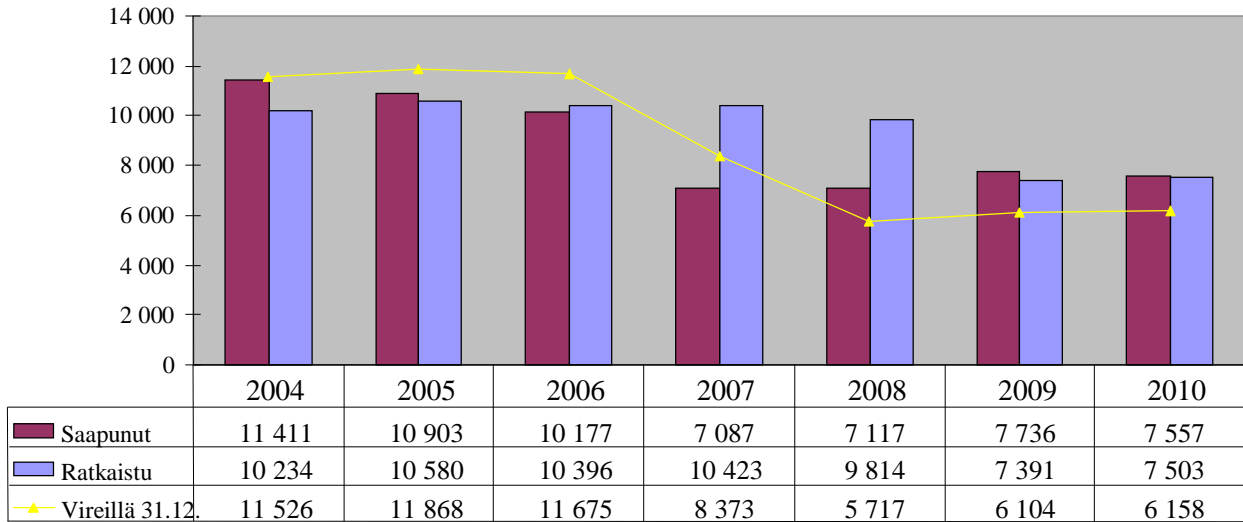

LIITE 2

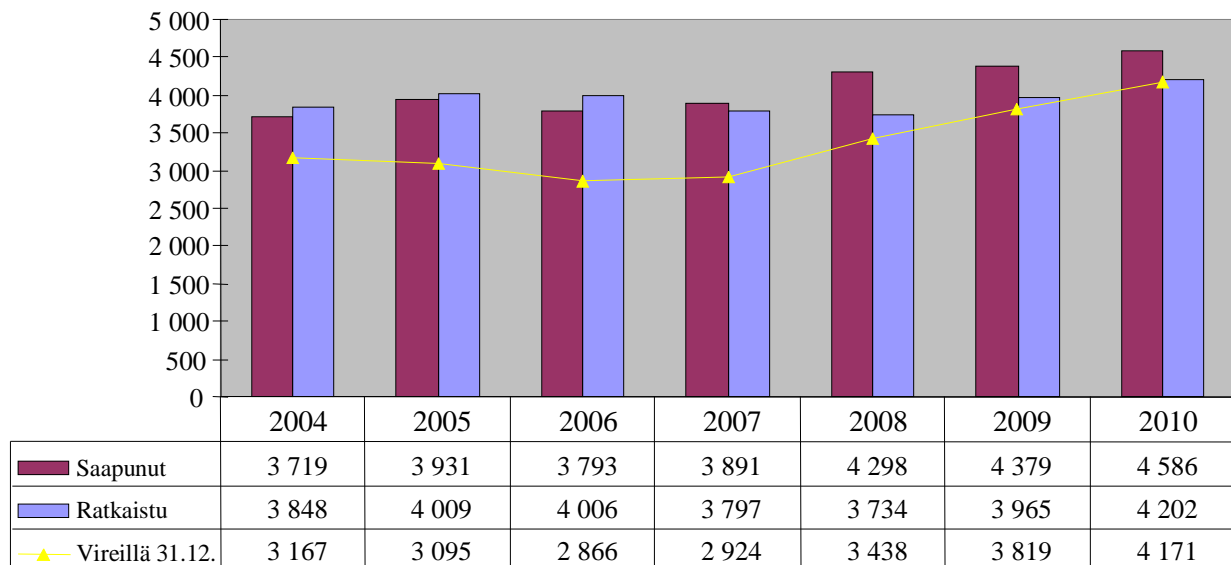
Alueellisten hallinto-oikeuksien (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) asiamäärät 2004-2010**Markkinaoikeuden asiamäärät 2004-2010**

LIITE 3

Vakuutusoikeuden asiamäärät 2004-2010

Korkeimman hallinto-oikeuden asiamäärät 2004-2010

LIITE 4

Alueellisiin hallinto-oikeuksiin (ml. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin 2008-2010						
	2008	%	2009	%	2010	%
Valtio-oikeus ja yleishallinto	1682	8,2	2040	9,0	1915	8,2
Itsehallinto	953	4,6	1293	5,7	1023	4,4
Ulkomaalaisasiat	1622	7,9	2248	9,9	3361	14,5
Rakentaminen	1745	8,5	1446	6,4	1428	6,1
Ympäristö	1249	6,1	1127	5,0	1094	4,7
Sosiaali- ja terveydenhuolto	6951	33,8	6959	30,7	6314	27,2
Taloudellinen toiminta ml. liikenne- ja viestintäasiat	3061	14,9	3328	14,7	3489	15,0
Verot	3230	15,7	4143	18,3	4566	19,6
Muut asiat	46	0,2	51	0,2	56	0,2
Yhteensä	20539	100,0	22635	100,0	23246	100,0

Vuoden 2008 luvuista puuttuvat Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen tiedot. Vuonna 2008 Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen tuli vireille 126 uutta lainkäyttöasiaa.

Markkinaoikeuteen saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin 2008-2010						
	2008	%	2009	%	2010	%
Julkiset hankinnat	451	76,8	578	95,9	612	88,6
Kilpailunrajoitusasiat	7	1,2	3	0,5	4	0,6
SopMenL-asiat	22	3,7	15	2,5	16	2,3
Kuluttajansuoja-asiat	5	0,9	2	0,3	5	0,7
Energiamarkkina-asiat	98	16,7	0	0,0	54	7,8
Muut asiat	4	0,7	5	0,8	0	0,0
Yhteensä	587	100,0	603	100,0	691	100,0

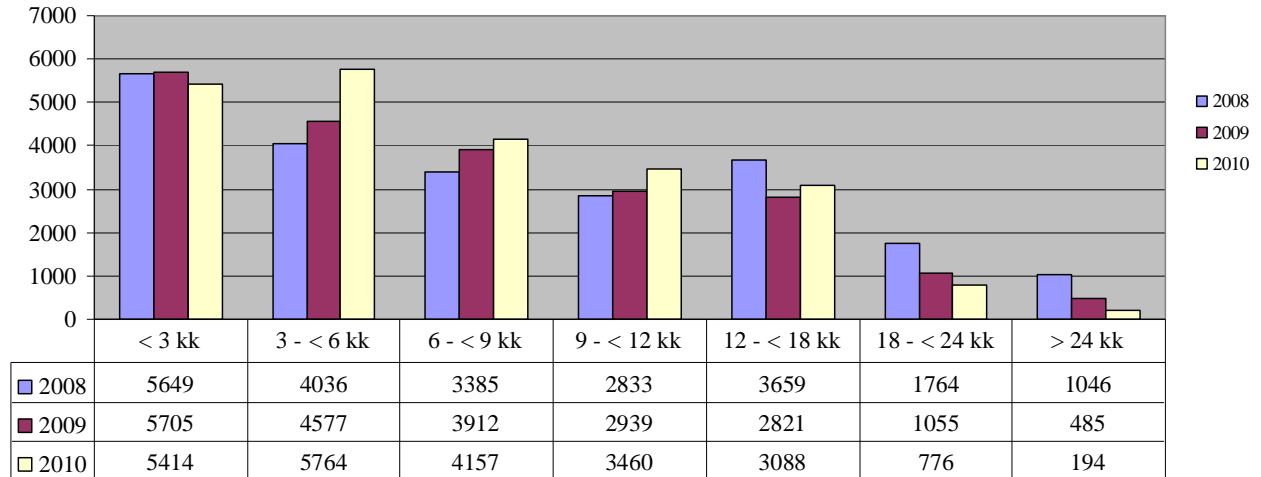
LIITE 5

Vakuutusoikeuteen saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin 2008-2010						
	2008	%	2009	%	2010	%
Asumistukiasiat	297	4,2	429	5,5	347	4,6
Kansaneläkeasiat	735	10,3	936	12,1	797	10,5
Kuntoutusasiat	297	4,2	309	4,0	330	4,4
Opintotukiasiat	396	5,6	392	5,1	398	5,3
Palkkaturva-asiat	37	0,5	37	0,5	39	0,5
Rikosvahinkoasiat	284	4,0	233	3,0	180	2,4
Sairausvakuutuslain mukaiset asiat	450	6,3	579	7,5	717	9,5
Sosiaaliturvan soveltamisasiat	20	0,3	20	0,3	41	0,5
Sotilasvamma-asiat	236	3,3	161	2,1	169	2,2
Tapaturma-asiat	1 139	16,0	1033	13,4	1032	13,7
Työeläkeasiat	2 112	29,7	2300	29,7	1992	26,4
Työttömyysturva-asiat	764	10,7	836	10,8	858	11,4
Vammais- ja hoitotukiasiat	303	4,3	330	4,3	296	3,9
Muut asiat	47	0,7	141	1,8	361	4,8
Yhteensä	7117	100,0	7736	100,0	7557	100,0

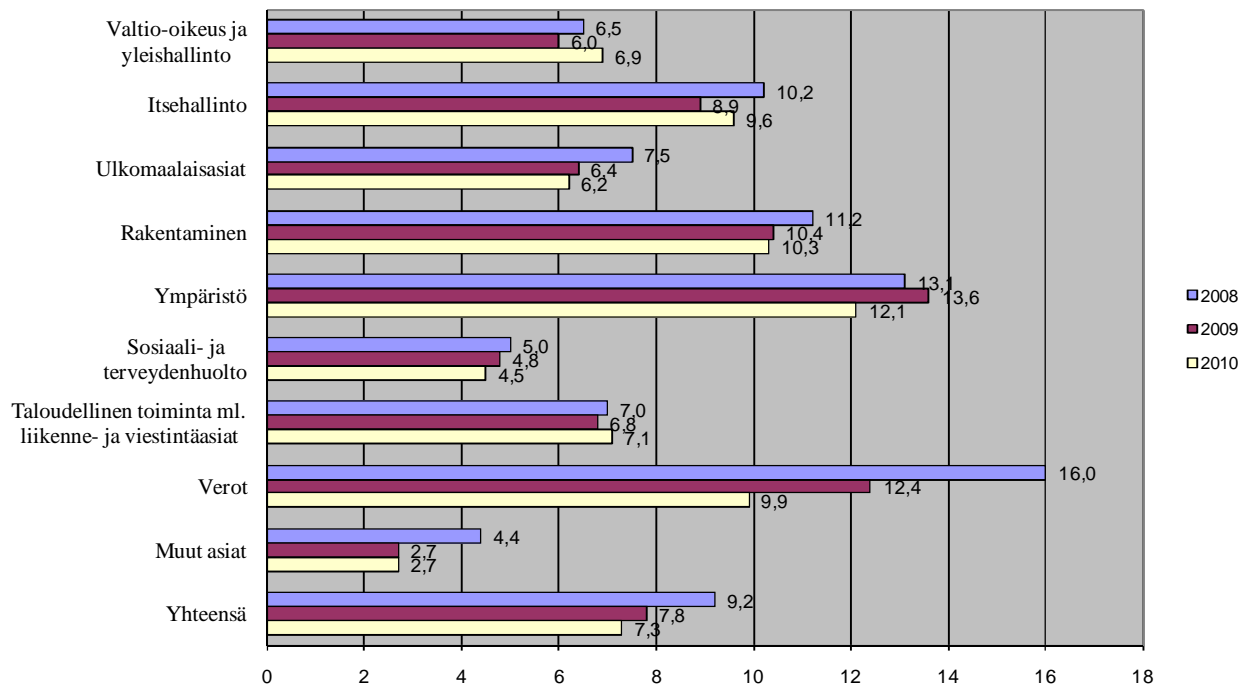
Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneet lainkäyttöasiat pääasiaryhmittäin 2008-2010						
	2008	%	2009	%	2010	%
Valtio-oikeus ja yleishallinto	359	8,4	387	8,8	437	9,5
Itsehallinto	285	6,6	254	5,8	266	5,8
Ulkomaalaisasiat	398	9,3	458	10,5	694	15,1
Rakentaminen	596	13,9	530	12,1	495	10,8
Ympäristö	359	8,4	390	8,9	344	7,5
Sosiaali- ja terveydenhuolto	826	19,2	825	18,8	945	20,6
Taloudellinen toiminta ml. liikenne- ja viestintäasiat	395	9,2	393	9,0	320	7,0
Verot	1058	24,6	1127	25,7	1069	23,3
Muut asiat	22	0,5	15	0,3	16	0,3
Yhteensä	4298	100,0	4379	100,0	4586	100,0

LIITE 6

Alueellisissa hallinto-oikeuksissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) ratkaistujen lainkäyttöasioiden ikärakenne 2008-2010

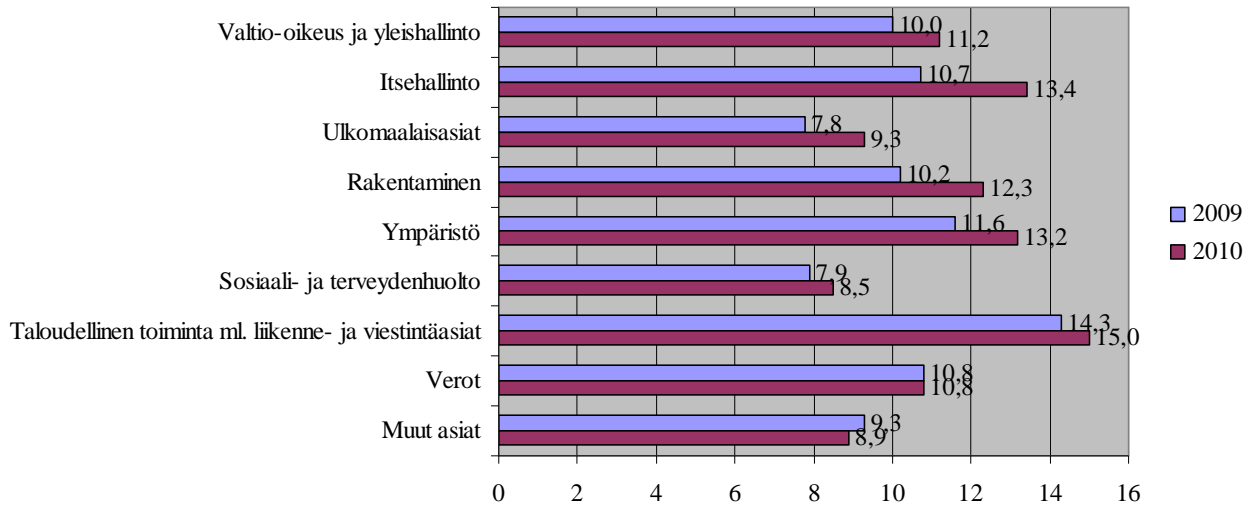

Vuosina 2008-2010 alueellisissa hallinto-oikeuksissa (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) ratkaistujen asioiden käsittelyajat kuukausina pääasiaryhmittäin

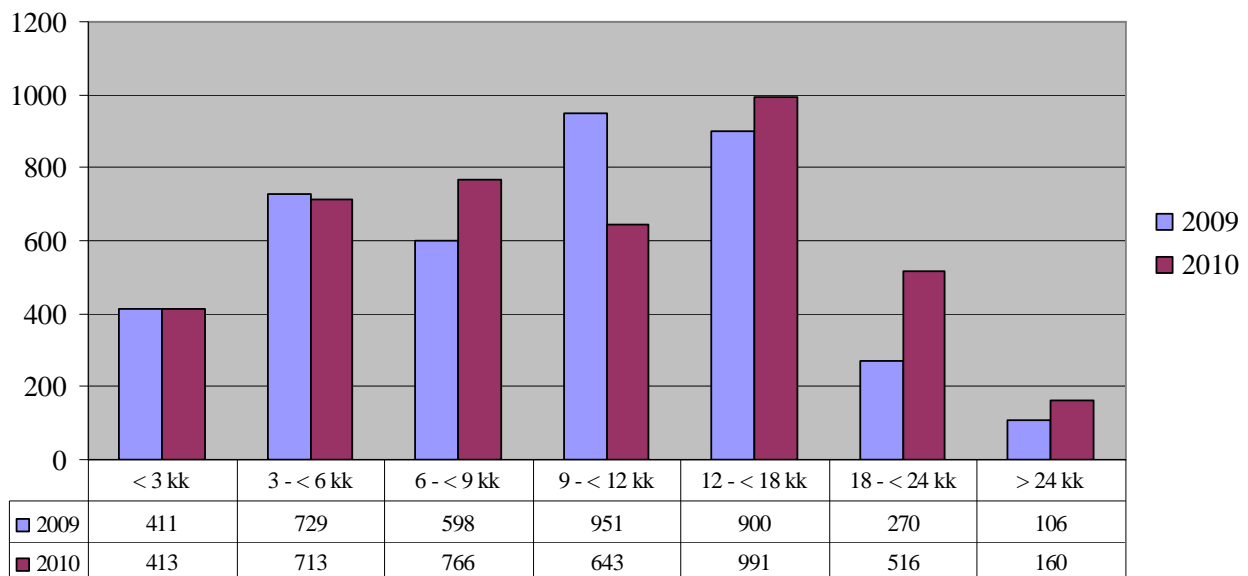

LIITE 7

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa 2009-2010 ratkaistujen lainkäyttöasioiden käsittelyajat kuukausina pääasiaryhmittäin

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistujen lainkäyttöasioiden ikärakenne 2009-2010

LIITE 8

Lainkäyttöasioiden keskimääräinen vireilläoloaika kuukausina pääasiaryhmittäin alueellisissa hallinto-oikeuksissa 2010 (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin)		
Valtio-oikeus ja yleishallinto	4,5	
Itsehallinto	7,4	
Ulkomaalaisasiat	4,3	
Rakentaminen	5,6	
Ympäristö	7,4	
Sosiaali- ja terveydenhuolto	4,0	
Taloudellinen toiminta ml. liik	5,3	
Verot	7,5	
Muut asiat	2,2	
Yhteensä	5,8	

Lainkäyttöasioiden keskimääräinen vireilläoloaika kuukausina alueellisissa hallinto-oikeuksissa 2009-2010				
	2009	2010		
Helsingin hallinto-oikeus	5,3	5,7		
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	5,5	5,9		
Kouvolan hallinto-oikeus	6,3	5,6		
Kuopion hallinto-oikeus	5,2	4,6		
Oulun hallinto-oikeus	7,1	7,5		
Rovaniemen hallinto-oikeus	6,0	4,7		
Turun hallinto-oikeus	4,7	4,4		
Vaasan hallinto-oikeus	8,2	7,1		

LIITE 9 A

Alueellisten hallinto-oikeuksien (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) tuloksellisuus 2006-2010								
							Tulossopimus	
Hallinto-oikeudet yhteensä	Toteutunut 2006	Toteutunut 2007	Toteutunut 2008	Toteutunut 2009	Toteutunut 2010	Vert. edell. vuoteen	2010 tavoite/arvio	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	24 389	19 567	20 539	22 515	23 149	2,8 %	21 750	6,4 %
Ratkaistut asiat	22 720	23 103	22 369	21 494	22 853	6,3 %	21 680	5,4 %
Vireillä olevat asiat	17 869	14 313	12 441	13 424	13 640	1,6 %	13 494	1,1 %
Toimintameno (1000 euroa)	27 384	28 822	30 981	32 137	32 746	1,9 %	32 426	1,0 %
Tuomioistuintulot (1000 euroa)	313	337	341	354	363	2,5 %		
Henkilöstömäärä (htv)	442	449	455	452,9	453	0,1	451	2
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS								
Tuottavuus (ratk./htv)	51	51	49	47	50	6,3 %	48	4,2 %
Taloudellisuus (euroa/ratk.asia)	1 205	1 248	1 385	1 495	1 433	-4,2 %	1 496	-4,2 %
KESKIM. KÄSITTELYAIKA (kk)	8,3	9,3	9,2	7,8	7,3	-0,5	7,6	-0,3

Markkinaoikeuden tuloksellisuus 2006-2010								
							Tulossopimus	
Markkinaoikeus	Toteutunut 2006	Toteutunut 2007	Toteutunut 2008	Toteutunut 2009	Toteutunut 2010	Vert. edell. vuoteen	2010 tavoite/arvio	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	418	425	587	603	691	14,6 %	600	15,2 %
Ratkaistut asiat	365	450	643	662	687	3,8 %	600	14,5 %
Vireillä olevat asiat	558	531	474	416	419	0,7 %	416	0,7 %
Toimintameno (1000 euroa)	1 315	1 544	1 919	2 167	2 190	1,1 %	2 260	-3,1 %
Tuomioistuintulot (1000 euroa)	38	51	81	85	93	9,4 %		
Henkilöstömäärä (htv)	19	22	26	28,5	28,6	0,1	29	-0,4
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS								
Tuottavuus (ratk./htv)	19	21	25	23	24	4,3 %	21	14,3 %
Taloudellisuus (euroa/ratk.asia)	3 603	3 431	2 984	3 273	3 188	-2,6 %	3 767	-15,4 %
KESKIM. KÄSITTELYAIKA (kk)	13,5	14,1	14,1	10,0	8,7	-1,3	8,0	0,7

LIITE 9 B

Vakuutusoikeuden tuloksellisuus 2006-2010								
Vakuutusoikeus	Toteutunut 2006	Toteutunut 2007	Toteutunut 2008	Toteutunut 2009	Toteutunut 2010	Vert. edell. vuoteen	Tulossopimus 2010 tavoite/arvio	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	10 177	7 087	7 117	7 736	7 557	-2,3 %	8 000	-5,5 %
Ratkaistut asiat	10 396	10 423	9 814	7 391	7 503	1,5 %	8 000	-6,2 %
Vireillä olevat asiat	11 675	8 373	5 717	6 104	6 158	0,9 %	6 077	1,3 %
Toimintamenot (1000 euroa)	6 498	7 014	7 552	7 486	7 548	0,8 %	7 700	-2,0 %
Tuomioistuintulot (1000 euroa)	1	1	1	1	1			
Henkilöstömäärä (htv)	112	119	117	113,3	110,9	-2,4	109	1,9
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS								
Tuottavuus (ratk./htv)	93	88	84	65	68	4,6 %	73	-6,8 %
Taloudellisuus (euroa/ratk.asia)	625	673	770	1 013	1 006	-0,7 %	963	4,5 %
KESKIM. KÄSITTELYAIKA (kk)	14,5	15,0	13,6	10,9	10,8	-0,1	9,0	1,8

Korkeimman hallinto-oikeuden tuloksellisuus 2006-2010								
Korkein hallinto-oikeus	Toteutunut 2006	Toteutunut 2007	Toteutunut 2008	Toteutunut 2009	Toteutunut 2010	Vert. edell. vuoteen	Tulossopimus 2010 tavoite/arvio	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	3 793	3 891	4 298	4 379	4 586	4,7 %	4 100	11,9 %
Ratkaistut asiat	4 006	3 797	3 734	3 965	4 202	6,0 %	4 200	0,04 %
Vireillä olevat asiat	2 866	2 924	3 438	3 819	4 171	9,2 %	3 719	12,2 %
Toimintamenot (1000 euroa)	8 703	8 792	9 332	9 745	9 858	1,2 %	10 145	-2,8 %
Tuomioistuintulot (1000 euroa)	276	257	285	316	329	4,1 %		
Henkilöstömäärä (htv)	102	99	98,8	96,7	99,7	3	101	-1,3
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS								
Tuottavuus (ratk./htv)	39	38	38	41	42	2,4 %	40	5 %
Taloudellisuus (euroa/ratk.asia)	2 173	2 316	2 499	2 458	2 347	-4,5 %	2 474	-5,1 %
KESKIM. KÄSITTELYAIKA (kk)	10,3	9,8	9,9	10,2	11,1	0,9	9,0	2,1

LIITE 9 C

ALUEELLISTEN HALLINTO-OIKEUKSIEN TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN								
HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Vert. edell. vuoteen	Tavoite/arvio 2010	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	10 939	6 737	7 363	8 591	8 945	4,1 %	8 000	11,8 %
Ratkaistut asiat	9 898	9 901	8 331	7 794	8 383	7,6 %	8 000	4,8 %
Vireillä olevat asiat	8 509	5 346	4 377	5 167	5 709	10,5 %	5 167	10,5 %
Suulliset käsittelyt	142	150	178	117	179	53,0 %		
Katselmukset	1	5	6	4	1	-75,0 %		
Henkilöstömäärä (htv)	148	150,3	149,7	148,4	148,4	0,0	151	-2,6
Toimintamääräraha (euroa)	8 709 627	8 986 973	9 538 045	9 765 292	10 143 581	3,9 %	10 070 000	0,7 %
Keskim.käsittelyaika (kk)	8,4	10,2	9,9	7,8	7,5	-0,3	7,5	0,0
TALOUDELLISUUS (€/ratk. asia)	880	908	1 145	1 253	1 210	-3,4 %	1 259	-3,9 %
TUOTTAVUUS (ratk. asia/htv)	67	66	56	53	56	7,5 %	53	6,6 %

HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Vert. edell. vuoteen	Tavoite/arvio 2010	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	2 871	2 748	2 920	3 007	2 943	-2,1 %	2 900	1,5 %
Ratkaistut asiat	2 788	2 842	2 957	2 952	2 970	0,6 %	2 900	2,4 %
Vireillä olevat asiat	2 003	1 901	1 858	1 917	1 878	-2,0 %	1 917	-2,0 %
Suulliset käsittelyt	83	91	95	103	52	-49,5 %		
Katselmukset	5	3	5	1	12	1100,0 %		
Henkilöstömäärä (htv)	51,6	52,2	53	52,0	52,3	0,3	51	1,3
Toimintamääräraha (euroa)	3 221 695	3 468 697	3 742 816	3 870 505	3 939 657	1,8 %	3 873 000	1,7 %
Keskim.käsittelyaika (kk)	8,7	8,6	7,7	7,5	7,7	0,2	7,5	0,2
TALOUDELLISUUS (€/ratk. asia)	1 156	1 221	1 266	1 311	1 326	1,2 %	1 336	-0,7 %
TUOTTAVUUS (ratk. asia/htv)	54	54	56	57	57	0,0 %	57	-0,1 %

LIITE 9 D

KOUVOLAN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Vert. edell. vuoteen	Tavoite/arvio 2010	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	1 441	1 278	1 354	1 626	1 405	-13,6 %	1 450	-3,1 %
Ratkaistut asiat	1 410	1 489	1 365	1 430	1 731	21,0 %	1 500	15,4 %
Vireillä olevat asiat	1 172	965	946	1 132	796	-29,7 %	1 082	-26,4 %
Suulliset käsittelyt	20	53	62	47	45	-4,3 %		
Katselmukset	1							
Henkilöstömäärä (htv)	30,6	30,9	32	31,0	31,4	0,4	31	0,4
Toimintamenoääräraha (euroa)	1 925 409	1 986 656	2 196 961	2 267 946	2 291 311	1,0 %	2 260 000	1,4 %
Keskim.käsittelyaika (kk)	10,7	10,1	9,1	9,2	8,3	-0,9	8,5	-0,2
TALOUDELLISUUS (€ratk. asia)	1 366	1 334	1 609	1 586	1 324	-16,5 %	1 507	-12,1 %
TUOTTAVUUS (ratk. asia/htv)	46	48	43	46	55	19,5 %	48	13,9 %

KUOPION HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Vert. edell. vuoteen	Tavoite/arvio 2010	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	2 418	2 261	2 474	2 635	3 059	16,1 %	2 500	22,4 %
Ratkaistut asiat	2 407	2 352	2 951	2 715	3 186	17,3 %	2 650	20,2 %
Vireillä olevat asiat	1 828	1 733	1 253	1 192	1 061	-11,0 %	1 042	1,8 %
Suulliset käsittelyt	77	53	50	75	66	-12,0 %		
Katselmukset	8	12		37	2	-94,6 %		
Henkilöstömäärä (htv)	46,5	46,4	47,3	46,9	47,5	0,6	46	1,5
Toimintamenoääräraha (euroa)	2 847 119	3 051 093	3 377 777	3 485 488	3 546 975	1,8 %	3 455 000	2,7 %
Keskim.käsittelyaika (kk)	8,8	8,9	9,7	6,0	5,1	-0,9	6,0	-0,9
TALOUDELLISUUS (€ratk. asia)	1 183	1 297	1 145	1 284	1 113	-13,3 %	1 304	-14,6 %
TUOTTAVUUS (ratk. asia/htv)	52	51	62	58	67	15,9 %	58	16,4 %

LIITE 9 E

OULUN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Vert. edell. vuoteen	Tavoite/arvio 2010	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	1 334	1 308	1 264	1 359	1 426	4,9 %	1 350	5,6 %
Ratkaistut asiat	1 319	1 251	1 351	1 240	1 259	1,5 %	1 350	-6,7 %
Vireillä olevat asiat	952	1 006	913	1 027	1 190	15,9 %	1 027	15,9 %
Suulliset käsittelyt	30	41	37	32	52	62,5 %		
Katselmukset	1	3	4		4			
Henkilöstömäärä (htv)	28	27,4	28,8	29,2	29,6	0,4	28,1	1,5
Toimintamenomääräraha (euroa)	1 720 997	1 790 386	1 943 843	2 028 339	2 140 663	5,5 %	2 100 000	1,9 %
Keskim.käsittelyaika (kk)	8	9,3	9,4	9,1	9,9	0,8	9,0	0,9
TALOUDELLISUUS (€ratk. asia)	1 305	1 431	1 439	1 636	1 700	3,9 %	1 556	9,3 %
TUOTTAVUUS (ratk. asia/htv)	47	46	47	42	43	0,2 %	48	-11,5 %

ROVANIEMEN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Vert. edell. vuoteen	Tavoite/arvio 2010	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	744	776	729	761	712	-6,4 %	800	-11,0 %
Ratkaistut asiat	809	748	806	816	758	-7,1 %	780	-2,8 %
Vireillä olevat asiat	490	516	438	380	332	-12,6 %	400	-17,0 %
Suulliset käsittelyt	27	52	29	39	52	33,3 %		
Katselmukset	9	4	10	2	7	250,0 %		
Henkilöstömäärä (htv)	16,2	16,2	17,2	16,8	16,3	-0,5	16	0,3
Toimintamenomääräraha (euroa)	1 064 533	1 107 917	1 217 673	1 241 299	1 238 444	-0,2 %	1 205 000	2,8 %
Keskim.käsittelyaika (kk)	8,3	8,5	9,4	8,4	7,0	-1,4	8,0	-1,0
TALOUDELLISUUS (€ratk. asia)	1 316	1 481	1 511	1 521	1 634	7,4 %	1 545	5,8 %
TUOTTAVUUS (ratk. asia/htv)	50	46	47	49	47	-4,3 %	49	-4,6 %

LIITE 9 F

TURUN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Vert. edell. vuoteen	Tavoite/arvio 2010	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	2 482	2 408	2 346	2 517	2 440	-3,1 %	2 750	-11,3 %
Ratkaistut asiat	2 287	2 311	2 484	2 455	2 528	3,0 %	2 450	3,2 %
Vireillä olevat asiat	1 228	1 330	1 199	1 265	1 172	-7,4 %	1 565	-25,1 %
Suulliset käsittelyt	55	68	71	53	48	-9,4 %		
Katselmukset	14	17	25	26	10	-61,5 %		
Henkilöstömäärä (htv)	52,6	52,3	51,8	50,0	50,3	0,3	49,5	0,8
Toimintamääräraha (euroa)	3 362 220	3 449 059	3 659 891	3 761 084	3 775 870	0,4 %	3 750 000	0,7 %
Keskim.käsittelyaika (kk)	5,9	6,5	7,4	6,5	6,4	-0,1	7,0	-0,6
TALOUDELISUUS (€/ratk. asia)	1 470	1 492	1 473	1 532	1 494	-2,5 %	1 531	-2,4 %
TUOTTAVUUS (ratk. asia/htv)	43	44	48	49	50	2,4 %	49	1,5 %

VAASAN HALLINTO-OIKEUS	Toteutuma 2006	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Vert. edell. vuoteen	Tavoite/arvio 2010	Vert. tavoite
Saapuneet asiat	2 160	2 052	2 089	2 019	2 219	9,9 %	2 000	11,0 %
Ratkaistut asiat	1 802	2 209	2 124	2 092	2 038	-2,6 %	2 050	-0,6 %
Vireillä olevat asiat	1 687	1 516	1 457	1 344	1 502	11,8 %	1 294	16,1 %
Suulliset käsittelyt	43	27	44	26	40	53,8 %		
Katselmukset	60	36	9	15	45	200,0 %		
Tarkastukset	22	87	53	30	14	-53,3 %		
Henkilöstömäärä (htv)	68,9	73,3	75,1	78,4	77,3	-1,1	78	-0,7
Toimintamääräraha (euroa)	4 532 727	4 981 279	5 303 587	5 715 696	5 669 565	-0,8 %	5 713 000	-0,8 %
Keskim.käsittelyaika (kk)	8,2	9,5	9,3	9,8	8,8	-1,0	8,9	-0,1
TALOUDELISUUS (€/ratk. asia)	2 515	2 255	2 497	2 732	2 782	1,8 %	2 787	-0,2 %
TUOTTAVUUS (ratk. asia/htv)	26	30	28	27	26	-1,2 %	26	0,0 %

LIITE 10

Hallintotuomioistuinten (pl. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin) toimintamenot 2006-2010												
Toteutuneet toimintamenot (1 000 euroa)												
	2006	Muutos	2007	Muutos	2008	Muutos	2009	Muutos	%-osuus	2010	Muutos	%-osuus
	06-05		07-06		08-07		09-08		2009	10-09		2010
Hallintotuomioistuimet yhteensä												
Palkat	36 972	2,5 %	38 853	5,1 %	42 071	8,3 %	43 308	2,9 %	84,0 %	44 421	2,6 %	84,9 %
Toimitilavuokrat	4 262	4,3 %	4 415	3,6 %	4 687	6,2 %	4 913	4,8 %	9,5 %	4 908	-0,1 %	9,4 %
Muut menot	2 666	-6,1 %	2 905	9,0 %	3 025	4,1 %	3 312	9,5 %	6,4 %	3 012	-9,1 %	5,8 %
Yhteensä	43 900	2,1 %	46 173	5,2 %	49 783	7,8 %	51 533	3,5 %	100,0 %	52 341	1,6 %	100,0 %
Alueelliset hallinto-oikeudet												
Palkat	23 417	1,4 %	24 618	5,1 %	26 701	8,5 %	27 557	3,2 %	85,8 %	28 251	2,5 %	86,3 %
Toimitilavuokrat	2 423	5,7 %	2 492	2,8 %	2 651	6,4 %	2 833	6,9 %	8,8 %	2 843	0,4 %	8,7 %
Muut menot	1 545	4,0 %	1 712	10,8 %	1 628	-4,9 %	1 745	7,2 %	5,4 %	1 652	-5,3 %	5,0 %
Yhteensä	27 385	1,9 %	28 822	5,2 %	30 980	7,5 %	32 135	3,7 %	100,0 %	32 746	1,9 %	100,0 %
Markkinaoikeus												
Palkat	1 008	8,6 %	1 207	19,7 %	1 531	26,8 %	1 789	16,9 %	82,6 %	1 792	0,2 %	81,8 %
Toimitilavuokrat	193	13,5 %	242	25,4 %	250	3,3 %	256	2,4 %	11,8 %	257	0,4 %	11,7 %
Muut menot	114	18,8 %	95	-16,7 %	138	45,3 %	122	-11,6 %	5,6 %	141	15,6 %	6,4 %
Yhteensä	1 315	10,1 %	1 544	17,4 %	1 919	24,3 %	2 167	12,9 %	100,0 %	2 190	1,1 %	100,0 %
Vakuutus oikeus												
Palkat	5 533	5,2 %	6 047	9,3 %	6 374	5,4 %	6 360	-0,2 %	85,0 %	6 437	1,2 %	85,3 %
Toimitilavuokrat	605	1,9 %	613	1,3 %	697	13,7 %	790	13,3 %	10,6 %	790	0,0 %	10,5 %
Muut menot	360	2,3 %	354	-1,7 %	482	36,2 %	336	-30,3 %	4,5 %	320	-4,8 %	4,2 %
Yhteensä	6 498	4,7 %	7 014	7,9 %	7 553	7,7 %	7 486	-0,9 %	100,0 %	7 547	0,8 %	100,0 %
Korkein hallinto-oikeus												
Palkat	7 014	3,4 %	6 981	-0,5 %	7 464	6,9 %	7 602	1,8 %	78,0 %	7 940	4,4 %	80,6 %
Toimitilavuokrat	1 042	1,0 %	1 068	2,5 %	1 090	2,1 %	1 034	-5,1 %	10,6 %	1 018	-1,5 %	10,3 %
Muut menot	648	-28,6 %	744	14,8 %	777	4,4 %	1 108	42,6 %	11,4 %	899	-18,9 %	9,1 %
Yhteensä	8 704	-0,2 %	8 793	1,0 %	9 331	6,1 %	9 744	4,4 %	100,0 %	9 857	1,2 %	100,0 %